

8294

Կ(Բ). ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
XVI ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

729

Լ. Մ. ԿԱԳԱՆՈՎԻԶ

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՅԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

3ԿՈ3

4-12

ՊԵՏՂՐԱՏ

1930

ՅԵՐԵՎԱՆ

24 SEP 2006

3K73

4-12

5

L. Մ. ԿԱԳԱՆՈՎԻՉ

09 DEC 2008

**ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՅԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ
ՀԱԹՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ**

(ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ ՏՐՎԱԾ ՀԱՍ ԿԿ (Բ) XVI-ԲԴ ՀԱՍՍԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

729

ՊԵՏՂԱՏ

1930

ՅԵՐԵՂԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
 ՊԱՏՎԵՐ 3880
 ԳՐԱՌԵՊԳԼԵԱՎԱՐ 5498 (Բ)
 ՏԻՐԱԺ 5000

ՊԵՏՏՐԱՏ № 1386

4229-95893-53

ԸՆԿ. Լ. Մ. ԿԱԳԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ

Ընկերներ, մենք յերեկ լսեցինք ընկեր Ստալինի ղեկուցումը, զոր մեր առաջ բաց արած սոցիալիստական հոյակապ շինարարութեան, մեր կուսակցութեան հաղթանակի, նրա գլխավոր գծի հաղթանակի պատկերը:

Կենտրոնական կոմիտեյի կազմակերպչական աշխատանքը յենթարկված էր մեր կուսակցութեան այդ գլխավոր գծին և սոցիալիստական շինարարութեան խնդիրներին: Լենինը միշտ ընդգծում էր, զոր կուսակցութեան կազմակերպչական պրակտիկան պետք է յենթարկվի նրա քաղաքականութեանը: Ուստի կուսակցութեան գլխավոր գիծը վերաբնութեան յենթարկելու իրենց ձգտման մեջ սովորաբար այդ վերաբնութեան սկսում էին նրանով, զոր կուսակցութեան գլխավոր հակադրում էին նրա կիրառման պրակտիկային: Հաշվետու ժամանակաշրջանում մենք բաղիվեցինք հին ուսվիդիոնիստական մեթոդներին, յերբ աջ թեքում ունեցողները կուսակցութեան գլխավոր գիծը վերաբնութեան յենթարկելով սկսեցին արոցիկիստական մեթոդների կրկնողութեամբ, ձգտելով ապացույցել, թե այլ բան է կենտկոմի գլխավոր, այլ բան՝ պրակտիկան: Ուստի կուսակցութեան այդ հնարադիտութեանները կուսակցութեանը հեշտութեամբ մերկացրեց, վերադարձնեց յուր քաղաքական և յուրաքանչյուր բանվոր յուրացրել է Լենինի գլխավոր աղբյուրական ճշմարտութեան տե՛ս մասին, թե առանց հմտորեն համաձայնեցնելու ճիշտ քաղաքականութեանը ճիշտ կազմակերպչական պրակտիկայի հետ՝ մենք յերբեք ել չենք կարող հասնել այն հսկայական հաջողութեաններին, զորոնց մասին յերեկ այստեղ գեկուցեց ընկեր Ստալինը: Մեր կազմակերպչական պրակտիկան փոփոխվում է համաձայն հեղափոխութեան յուրաքանչյուր տվյալ եռամսյակի քաղաքական պայմանների փոփոխման: Յե՛վ հաշվետու ժամանակաշրջանում կուսակցութեան բոլոր պրակտիկ աշխատանքները և կուսակցութեան կողմից գեղի մասնաճյուղերը ուղղված բոլոր շարժիչ կապերը վորոշվում են սոցիալիստական շինանարարութեան վերակառուցման ժամանակաշրջանի խնդիրներով: Ընթացիկ ժամանակաշրջանն ամենից առաջ բնորոշվում է սոցիալիստական հարձակման զարգացմամբ՝ յերկրի կապիտալիստական տարրերի

վրա և դասակարգային պայքարի ծայր աստիճանի սրմամբ: Դասակարգային պայքարը զարգացավ չորս հիմնական քաղաքական խնդիրներ իրականացնելու գծով, խնդիրներ, վորոնք դրված էին մեր կուսակցության առաջ:

Այդ խնդիրները սրանք են.—

1. Յերկրի ինդուստրացման արագ տեմպերի ապահովումն, վորի կոնկրետ արտահայտությունն է Հնդկաստանի չորս տարածք լողուններ:

2. Գյուղական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը և կուլակության վերացումը, իբրև դասակարգ:

3. Պրոլետարիատի դիկտատուրայի որդանների վերակառուցումն ու ամրապնդումը և պրոլետարիատի կազմակերպչական դերի ուժեղացումը:

4. Յեւ այդ խնդիրների իրականացման իբրև ամենակարեւոր պայման—կուսակցության մարտունակության ապահովումը և նրա շարքերի դադախարական ու կազմակերպչական ամրապնդումը: Սոցիալիստական շինարարության այդ խնդիրները ծայր աստիճան բարդացան նրանց լուծման պրոցեսում և իրականացան դասակարգային հսկայական շարժման ժամանակ յերկրում:

Այս հիմնական խնդիրներին համապատասխան մեր կուսակցությունն ամբողջ հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում առաջադրեց մի շարք ամենակարեւոր պրակտիկ խնդիրներ—լողուններ, վորոնք կազմակերպեցին, զորահավաքի յենթարկեցին մասնաններին:

Վորոնք են այդ խնդիրներ—լողունները: Առաջին խնդիրն իրականացնելու համար՝ յերկրի ինդուստրացման արագընթաց տեմպերի ապահովումը՝ կուսակցության պրակտիկ լողուններն են:—

Մասնանների ակտիվության մոբիլիզացիան, բանվոր դատակարողի աշխատանքային վերելքի կազմակերպումը և, առաջին հերթին, սոցիալիստական մրցման հաջող զարգացումն ու հարվածախնությունը:

Պրոլետարական բոլոր կազմակերպություններին, պրոլետարական դիկտատուրայի բոլոր որդանների (պրոֆիտությունները, խորհուրդները, կոոպերացիան, կոմյերիսմիությունը և կուսակցությունը) աշխատանքի արմատական վերափոխումը համապատասխան արդյունաբերության վերելքի ու զարգացման խնդիրներին և բանվոր դասակարգի կարիքների ամենալավ ապահովման:

Յերկրորդ խնդրի իրականացման համար՝ գյուղական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրները, կուսակցության պրակտիկ լողուններն են:—

Պրոլետարական քաղաքի ուղեւթյան ուժեղացումը՝ գյուղին կոլխոզներ, խորհտնտեսություններ կազմակերպելու գործում:

Ձգավորության ու բատրակության կազմակերպություններին ամրացումը և այդ բաղադրի վրա հենված՝ կուլակի դեմ պայքարելու ու միջակի հետ ունեցած դաշինքի ապահովումը:

Գյուղական բոլոր կազմակերպություններին վերակառուցումը՝ յերեսներս դեպի կոլտնտեսությունները (խորհուրդներ, կոոպերացիա, կոմսոմոլ և կուսակցություն), յերեսներս դեպի գյուղական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը լողուններով:

Յերկրորդ խնդրի իրականացման համար՝ պրոլետարական դիկտատուրայի որդանների ամրացումը և պրոլետարիատի կազմակերպման ու դերի ամրացումը, կուսակցության պրակտիկ լողուններն են:—

Բանվորների քաղաքական ակտիվության կազմակերպումը՝ պրոլետարական ինքնաշնորհատության ամենալայն ծավալման հիման վրա:

Պետական ապարատում բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարի ուժեղացում, նրա զտումը թշնամի, խորթ և ապիկար տարրերից: Բանվորներին դեպի պետական ապարատը ներդրաւելու ուժեղացում և բանվորների շեֆականության կազմակերպում պետապարատի նկատմամբ՝ նրա վրա յեղած թշնամի դասակարգերի աղղեցությունը հակազդելու համար:

Բանվոր դասակարգի կուլտուրայի բարձրացում, և, վերջապես, կենտրոնական լողունն է:

Սեփական պրոլետարական կազմերի ստեղծում՝ սոցիալիստական տնտեսության և պրոլետարական դիկտատուրայի որդանների համար:

Չորրորդ խնդրի իրականացման համար՝ կուսակցության մարտունակության ապահովությունը՝ նրա դադախարական ու կազմակերպչական ամրացումը, կուսակցության պրակտիկ լողուններն են:—

Պրակտիկ դեկավարության բարելավումը տեղերում:

Կուսակցության կազմի հետագա բարելավումը, նրա շարքերում աշխատակիցների քանակի բարձրացումը ի հաշիվ դադախարական վորոնների:

Նրա անդամների գաղափարական—աեսական մտայնորակի բարձրացումը .

Ներկուսակցական դեմոկրատիայի և ինքնաքննադատության ծավալումը, առանց վերի սոցիալիստական շինարարություն կատարելն անստույգ լինի :

Կուսակցության գլխավոր դժի համար պայքար ամենօրյա պրակտիկ աշխատանքների ժամանակ, պայքար Լենինի դժի համար, վճռական պայքար յերկու Փրոնտի վրա՝ աջ ու «ձախ» ուղորդուն իրաւների դեմ, ճահճի դեմ, դեպի աջ թեքումները յեղած հաշտ-վողականութեան դեմ : Համ. Կ (բ) Կուսակցության ասլրիլյան (1929 թ.) սլլենումում ընկեր Ստալինն աջ թեքման մասին արտասա-նած իր ճառում ցույց տվեց կուսակցության առաջադրած լողունգ-ներն և մեր յերկրում առաջացած դասակարգային շարժման միջև յեղած կապը : Ընկեր Ստալինն ասում եր, վոր այլ լողունգները «կաղմում են մի անրաժանելի շղթայի ողակը, ալսպես կոչված՝ սոցիալիզմի հարձակումը կապիտալիստական տարրերի դեմ : Վերակառուցում առաջադրելու համար (արդյունարւրութեան ու գյուղական տնտեսութեան) ամենից առաջ հարկաւոր ե բարեխաղել, ամբացնել սոցիալիստական շինարարութեան կաղրերը—ինչպես տնտեսաւարական, խորհրդային ու պրոֆիտութենական, ալսպես ել կուսակցական ու կոոպերատիւ կաղրերը . պետք ե սրել մեր բո-լոր կաղմակերպությունները, մաքրել նրանց բոլոր արատները, բարձրացնել բանվոր դասակարգի և գյուղացիութեան միլիոնաւոր մասսաների ակտիւլությունը» : Այս հիմնական դրումների վողով կենտրոնական Կոմիտեյի ասլրիլյան սլլենումը (1929 թ.) նչեց, վոր «վերակառուցման ժամանակաշրջանի բարդ խնդիրների կատարու-մը, նրա հետ կապված դժվարությունների վերացումը, դասակար-գային պայքարի սրումը յերկրում—պահանջում են՝ սլրոլետարա-կան դիկտատուրայի և բանվոր դասակարգի բոլոր կաղմակերպու-թյունների շարքերի ու մեթոդների վերանորոգում՝ սլրոլետարա-կան և կիսասլրոլետարական մասսաների ամենալայն ակտիւլութեան մղելիլղացիայի դժով, սլրոլետարական դեկաւարութեան ուժեղու-ցում գյուղացիութեանը դեկաւարելու նկատմամբ, գյուղի բոլոր չքաւոր—միջակների միությունն ու բարձրացումը կուլակութեան հանդեպ և մանր բուրժուական արամադրությունների ճնշումների հանդեպ հետեղական ընդդիմադրութեան ապահովություն :

Մասսայական սլրոլետարական ինքնաքննադատութեան հետա-գա գարդացումը, վոր ընդդիմադրութեան ե հանդիպում մեր ապա-

րատների բյուրոկրատիկ տարրերի կողմից, հանդիսանում ե աջ-վերանորոգման հիմունքը :

Նենց այս խնդիրներն եյին դրված կուսակցութեան կաղմա-կերպչական աշխատանքի հիմքում՝ հաշվետու ժամանակաշրջա-նում :

1. ՅԵՐԿՐԻ ԻՆԴՈՒՍՏՐԻԱՅՄԱՆ ԱՐԱԳԸՆԹԱՑ ՏԵՄԵՐԻ ԱՊԱՆՈՎՈՒՄԸ—ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՈՒԺԵՂԱՑՈՒՄԸ

Ամենից առաջ հարկաւոր ե կանգ առնել բանվոր դասակարգի կաղմակերպվածութեան աճման մի քանի տվյալների վրա, աճում, վոր հանդիսանում ե կարելիորագույն նախապայմանը կուսակցու-թեան առաջ դրված խնդիրների հաջող լուծման համար :

Ընկեր Ստալինն արդեն իր դեկուցման մեջ ընդգծեց, վոր սո-ցիալիստական տնտեսութեան աճման հիման վրա մեղ մոտ առաջա-ցաւ սլրոլետարիատի շարքերի աճման, նրա միաձուլման, նրա քա-ղաքականացես գարդացման, դասակարգային ինքնադիտակցու-թեան սլրոցես :

Ի՞նչ են ցույց տալիս մեղ սլրոլետարիատի կաղմակերպվածու-թեան ամման քվերն ու փաւտերը : Ահաւասիկ տվյալներ սլրոլետա-րիատի կաղմակերպվածութեան մասին՝ սլրոֆմիւթյունների մեջ : 1927 թ. հոկտեմբերի 1-ին, ալսինքն՝ 15-րդ համագումարի նախոր-յակին սլրոֆմիւթյունների մեջ հաշվում եյին 10.441,400 անդամ, 1929 թ. նոյեմբերի 1-ին սլրոֆմիւթյունների մեջ հաշվում եյին 11.585.500 անդ.—1.143.900 մարդով կամ 10,92 տոկոսով աւելի, իսկ 1922 թ. համեմատութեամբ՝ սլրոֆմիւթյուններն աճել են 121 տոկոսով : Ամենամեծ աճում տալիս են ալսպիսի միություններ—ինչպիսիք են կառուցողները և գյուղատնտեսութեան բանվորները : Այս բանը վկայում ե այն մասին, վոր սլրոլետարիատի շարքեր են լցվում նոր խաւեր՝ կառուցողների միութեան և գյուղատնտեսական բանվորների դժով :

Անհրաժեշտ ե սակայն նչել այն լուրջ վիաստը, վոր կաղմա-կերպված բանվորների սլրոֆմիւթյունների աղում դառնալու բա-ցարձակ աճումը չի կարողանում հասնել ժողովրդական տնտեսու-թեան բուռն աճմանը և արտադրութեան մեջ նոր բանվորներ գրա-վելուն :

Յեթե 1924 թ. 100 աշխատավորների հանդեպ տվյալ միութեան անդամ եյին 90 հոգի, 1929 թ. հոկտեմբերի 1-ին ար-

դեն ընդամենը 80 հոգի յեն, իսկ մի քանի միություն-
ների նկատմամբ դեռ ավելի քիչ: Որինակ՝ ընտա-
գործներից 1924 թ. բոլոր բանվորների 89 տոկոսն էր
պրոֆմիության մեջ, իսկ 1929 թ. — ընդամենը 75 տոկոսը: մեծա-
դադործներից 1924թ. — 91 տոկոս, իսկ 1929թ. — 89 տոկոս: Այլ
խոսքով ասած՝ պրոլետար — լեռնագործների $\frac{1}{4}$ -ը և բոլոր պրոլե-
տարների 20 տոկոսը պրոֆմիությունների մեջ չեն ընդգրկված:

Դառնանք բանվորների և աշխատավորների կազմակերպվա-
ծության այլ ձևվերին:

Բանվորուհիների պատգամավորական ժողովներն ընդգրկում
են 107 հազար բանվորուհի:

Սրանք ակտիվուհիներ են, վորոնք մեծ դեր են կատարում կու-
նանց ակտիվությունը կազմակերպելու գործում: Կանանց տեսու-
կարար կշիռը ցենզային արդյունաբերության մեջ — 28 տոկոս է,
իսկ պրոֆմիությունների մեջ 41,1 տոկոս:

Պաշտպիստիմ — մի կազմակերպություն, վոր հանդիսանում
է բանվոր դասակարգի և աշխատավոր մասսայի քաղաքական ինք-
նագիտակցության աճման ցուցանիշը, պարտականություն ունենա-
լով ոժանդակելու յերկրի ինքնապաշտպանության ամրացմանը —
1927 թվականին ուներ 2,950,000 անդամ, իսկ այժմ — 5,100,000,
այսինքն աճումը համարյա յեղել է կրկնակի: Ընդհանուր կազմի
մեջ բանվորները 35 տոկոս են կազմում:

Մուսր — անդամների թիվը մեծացել է 3,631,000-ից մինչև
± 015,096:

Անաստվածների միություն — մի կազմակերպություն, վորի
աճումը ցույց է տալիս պրոլետարիատի և աշխատավորների աղա-
տադրման աստիճանի կրոնական հաշիշից և նրա դասակարգային
գիտակցության զարգացումը, իր անդամների թիվը մեծացրել է՝
1928 թվի 138,402-ը դարձնելով 1930 թվին մինչև 2,500,000 մարդ:

Կամուսայր բաղկացած է 2,466 հազար մարդուց, իր շարքերը
մեծացնելով 15-րդ կուսհամագումարի մոմենտից սկսած 529,150
մարդով: Կոմսոմոլի մեջ բանվորները 858,798 հոգի յեն կամ 34,8%,
բարձրագույնը 329,602 հոգի յեն կամ 13,4 տոկոս: Չնայած
այդպիսի աճման, այնուամենայնիվ դեռ ևս վոչ բոլոր բանվոր դա-
սակարգն է ընդգրկվել կոմսոմոլում և կոմսոմոլի աճման տեմպերը
յետ են մնում կուսակցության աճման տեմպերից:

Կարմիր բանակը իբրև կազմակերպչական ուժ տարեցտարի
ավելի ու ավելի ուժեղանում է: Յուրաքանչյուր տարի հետզհետե

Կարմիր բանակի մեջ մեծանում է բանվորական ու կուս — կոմսոմո-
լական չերտը: Յեթե 1927 թ. կարմիր բանակայինների կազմի մեջ
հաշվում եյին 19,9 տոկոս բանվոր, 4,2 տոկոս կոմունիստ, 13,6
տոկոս կոմսոմոլ, 1930 թ. հունվարի 1-ին արդեն կան 23,4 տոկոս
բանվոր, 4,4 տոկոս կոմունիստ և 18,1 տոկոս կոմյերիտական:
Կարմիր բանակայինները բանակից հեռանալուց հետո թե՛ քաղա-
քում և թե՛ գյուղում դառնում են կազմակերպիչ, ուժ՝ մասսաների
լայն խաղերում:

Բանբերակիցները. Մինչդեռ 15-րդ կուսհամագումարի նա-
խորդակին նրանց թիվը 115 հազար էր, 16-րդ կուսհամագումարի
նախորդակին բանթղթակիցների թիվը մեծացել է արդեն և հասել
է մինչև 532 հազարի:

Առանձնակի ուշադրության է արժանանում բանվորների յերե-
խաների կազմակերպությունը — պիոներական շարժումը: 1928 թ.
հունվարի 1-ին 1,653,701 պիոներ եյին հաշվում, այժմ՝
3,301,458 — 100 տոկոսի աճում:

Բոլոր այդ թվերը վկայում են այն մասին, վոր մենք ունենք
բանվոր դասակարգի կազմակերպվածության հսկայական աճում
և՛ քանակի, և՛ վորակի կողմից: Մենք, անշուշտ, չենք հափշտակ-
վում և աչք չենք փակում այն բանի համար, վոր մեր արդյունաբե-
րությանը աճմանը զուգընթաց բանվոր դասակարգի շարքերն են
մտնում նոր կադրեր, սրանց թվում նաև քաղաքի և գյուղի մանր
բուրժուական տարրեր, և վոր այդ խաղերն իրենց հետ բերում են
պրոլետարիատին վոչ հարազատ դադափարախոսություն:

Սակայն, վորքան վոր գործը վերաբերում է բանվոր դասա-
կարգին, նրա մասսայի հիմնական մասին, դասակարգի մասին,
մենք արդեն պետք է ասենք, վոր բանվոր դասակարգի ակտիվու-
թյան ու կազմակերպվածության հսկայական աճումն ակնբախ է:
Մենք կարող ենք պարծանքով ասել 16-րդ համագումարին, վոր հաշ-
վետու, վերակառուցման ժամանակամիջոցին, վոր կապված է
դեֆարությունների հետ, մեր պրոլետարիատը՝ իբրև դասակարգ,
ցույց տվեց իրեն խնդիրներից բարձր, իր դիրքի բարձրության
վրա: (Մամուհարություններ):

Լենինը շարունակ ընդգծում էր այն հանգամանքը, վոր «բան-
վոր դասակարգի ուժը — կազմակերպությունն է: Առանց կազմա-
կերպության՝ պրոլետարիատն մասսան վոչինչ է: Կազմակերպվա-
ծությունը սլրակովիկ յեղույթների միությունն է, սակայն, հասկա-
նալի յե, վոր ամեն մի գործողություն և ամեն տեսակի յեղույթներ

դնահատելի յեն լոկ նրա համար և այն չափով, ինչ չափով վոր նրանք առաջ են ընթանում, բայց վոչ թե յետ ինչ չափով վոր նրանք դադարաբարակ միացնում են սլորոնտարիատին՝ բարձրացնելով նրան, բայց վոչ թե ցածրացնելով, փչացնելով, թուլացնելով (Լե- նին, հատ. 8, էջ՝ 21), ինչպես այդ անում են ոպորտունիստները՝ կապիտալիստական յերկրներում և ինչպես վոր այդ փորձե- ցին անել ոպորտունիստները մեր յերկրում:

Կուսակցությունը և նրա կենտկոմը նաև ընթացիկ ժամանա- կաշրջանում շատորացրին, չը փչացրին, այլ բարձրացրին բան- վոր դասակարգը, վորպեսզի բանվոր դասակարգի կազմակերպ- վածությունը սոցլինարարությունն առաջ շարժի, բայց վոչ հետ: Վոր իրոք այդ այդպես է, մենք կարող ենք համոզվել հե- տազա փաստերի քննարկման ժամանակ, բայց մեր շինարարու- թյան հիմնական բնագավառների:

ՄԱՍՍԱՆՆԵՐԻ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅԱՆ ՍՈՐԻԼԻԶԱՑԻԱՆ, ԲԱՆՎՈՐ ԴԱ- ՍԱԿԱՐԳԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՎԵՐԵԼՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

(Սոցմրցում ու հարվածայնություն)

Հաշվետու ժամանակաշրջանը բնորոշվում է բանվոր դասա- կարգի թունդ աշխատանքային վերելքով: Յեվ, ինչպես վոր այդ ընդդժված էր կենտկոմի քաղաքական հաշվետվության մեջ, հաշվետու ժամանակաշրջանի վճռական ու կենտրոնական փաստերից են հանդիսանում սոցիալիստական մրցման զարգա- ցումն ու հարվածայնությունը: Սոցիալիստական մրցությունը և հարվածայնությունն առավել պայծառ ցուցանել են հանդիսա- նում այն բանի, վոր բանվոր դասակարգի կազմակերպվածությու- նը բարձրացրել է նրան ամենաբարձր աստիճանին, շարժել է նրան վոչ թե հետ, այլ առաջ: Սոցմրցումը և հարվածայնությունը հանդի- սանում են առավել պայծառ արտահայտությունն այն նոր արտադ- րական հարաբերությունների, վորոնք կուտակվել են մեր յերկրում սոցիալիստական ինդուստրացման զարգացման ու աճման բազայի վրա:

Սոցմրցումն ամենակարճ ժամանակամիջոցում լայն ծավալ ստացավ: Պետականի հետազոտությունը, վոր տեղի ունեցավ 1930 թ. մայիս ամսում, ընդգրկելով 20 խոշոր ձեռնարկ ցույց տվեց, թե վոր սոցմրցությունն այդ ձեռնարկություններում ընդգրկել է այդ ձեռնարկությունների բանվորների 87 տոկոսը, նույն այդ ձեռնար- կությունների բանվորների հարվածայնությունը—48 տոկոս: Հար-

վածայնների Լենինյան կոչը փոխարկվեց մի մեծ շարժման: Այդ շարժումը պաշտոնական հաշվով տվեց տվելի քան մեկ միլիոն հար- վածայններ: Լենինյան կոչի հետևանքով մետաղագործների միու- թյան մեջ ընդգրկվեց 33 տոկ. բանվորություն, հասնելով ընդհա- նուր ընդգրկման 60 տոկոսի. տեքստիլ միության մեջ 30,7 տոկոս —բանվորություն, հասնելով բանվորների ընդգրկման 48,8 տոկո- սին, խիմիկների՝ 25,5 բանվ., հասնելով 47,1 տոկոսի: Ամենախո- շոր արդյունաբերական շրջաններն առաջին տեղն են բռնում, նրանք առաջին շարքերումն են:

Առանձնապես ուրախալի յե դառնում այն հանգամանքը, վոր սոցմրցումն ու հարվածայնությունն ընդգրկում են բանվո- րուհիների լայն խավերը: Մի շարք ձեռնարկություններում, մեծ մասամբ գործադրվում է կանացի աշխատանքը, պատգամավորու- հիներն ու պատգամավորական ժողովները դառնում են կազմա- կերպիչ կենտրոն՝ հարվածային բրիգադներ ու սոցմրցումներ կադ- մակերպելու գործում: Յեզորչինի բայնում (Ուրալ) աշխատավո- րուհիների պատգամավորուհիների նախաձեռնությամբ սոցմրցման գուրս յեկան բանվորական որը խտացնելու և արտադրանքի վարա- կի բարելավման համար, ցեխային ժողովներին 100 տոկոսով ներ- կա լինելու համար և հաշվ ներկայացրին վերին զլանողներին, իսկ հետո նրանց հետ միասին գուրս կանչեցին ստորյերկրյա գլա- նողներին:

Ի՞նչ է տալիս հարվածային շարժումը: Մեզ համար սոցմրցումն ու հարվածային շարժումը ինքնանպատակ չեն: Հարվածային շար- ժումը լավ է, յերբ առաջ է տանում մեր սոցիալիստական տնտե- սությունը: Հարվածայնությունն ու սոցմրցությունը սոցիալիս- տական հարաբերությունների նոր ձև են: Ստույգ կերպով հաշվել հարվածայնության տնտեսական եֆեկտը՝ չափ դժվար է, սակայն ահավասիկ մի քանի փաստեր: Բանվոր Դուբրովինը, Սվեդլովի շրջանից, Նեվյանսկի գործարանից, ասում էր.—«Մենք արդեն մի կողմ ենք նետել թափթփվածությունը և սահմանել ենք մեզ մոտ արտադրական կարգ ու կանոն, դիսցիպլինա, սահմանել ենք ար- տադրանքի նորմա: Մինչևի բրիգադների ստեղծումը 6 մարդ 6 տոնն թուղ—չուգուն հայում—ձուլում եյին, իսկ այժմս նույն այդ 6 մարդն արդեն 8 տոնն են հալում—ձուլում: Խոտանը (բրակ), բայց նախահաշվի պետք է կազմի 20 տոկոս. իսկ մենք այն իջեցրել ենք 5 տոկոսի»:

«Ամո» գործարանի բարձրորակ վարպետների բրիգադի կազմից

Հունվարի 24-ից մինչև 30-ը մոբիլիզացիայի յենթարկվեն 50.000 նոր հարվածային—լենինյաններ, ընդդժում ենք—մոբիլիզացիայի յենթարկել: (Տեղերից լսվում են ձայներ. «վո՛ր յերկրում»):

Այն ժամանակ յես կանվանեմ բոլոր յերկրները, յեթե դուք այդպես ցանկանում եք (դահլիճում աղմուկ ու ծիծաղ: Զայներ. —խնդրում ենք): Ս.յդ՝ Սիբիրի յերկրային Սովպրոֆն է: Բայց նման փաստեր կարելի չեն դառնել և այլ յերկրներում: Քրքրեցեք ձեր հիշողությունը և դուք կհիշեք:

ՄԼՂ բերենք այդ չլսաբերականի բնազիրը. «Ղեկավարվելով ՀԱՄԿԹ-ի և ՀԼԿՅՑՄ-ի կենտկոմի ղեմնումով, վոր հրատարակվել է մամուլում Հունվարի 22-ին Լենինյան հավաքի մոտին—առաջարկում եմ պրոֆկադմակերպությունների բոլոր ղեկավարներին, իրենց անձնական պատասխանատվությամբ մինչև Հունվարի 30-ը կազմակերպել և անցկացնել մասսայական քաղաքական կամպանիա՝ նոր հարվածային բրիգադներ ստեղծելու համար՝ մոբիլիզացիայի յենթարկելով յերկրում 50 հազար նոր հարվածայիններ—լենինյաններ»: Սակայն Սիբիրյան ծայրամասում հաղիվ թե 50.000-ից մի փոքր ավելի բանվորներ լինեն ցենզային արդյունաբերության մեջ (Սիբիրի յերկրային կոմիտեի ավյալների համաձայն):

Կան գեպեր, յերբ հարվածային են հայտարարվում ամբողջ ցեխեր ու գործարաններ, իսկ յերբ գալիս ևս այդ հարվածային ցեխը, այն ժամանակ յերեվում և, վոր մինչև անդամ բանվորներին իրենք չեն իմանում, վոր իրենք հարվածայիններ են, վորովհետև բավականաչափ մասսայական աշխատանք նրանց նկատմամբ չեն կատարել:

Կրկնում եմ, մենք պետք է հարվածենք բոլոր այն փորձերը, վորոնք գալիս են խեղաթյուրելու հարվածային շարժումը, ինչպես ներքևից յեկամ մասսայական, միլիոնների մի շարժում: Բայց մի յեմբույն ժամանակ ինքնաքննադատության կարգով մենք պետք է դրսևվորենք հիշյալ պակասությունները, վորոնք կարող են հողա ցնդեցնել հարվածային շարժումը:

Հարվածային շարժման հետ սերտորեն կապված է շարժման մի նոր ձև—արտադրական կոմունաների և արտադրական կոլեկտիվների կազմակերպումը: Արտադրական կոմունաները դանազան են լինում. նրանք մոտավորապես 3 տիպի յեն լինում. 1) Արտադրական կոմունաներ և կոլեկտիվներ, վորոնք միացնում են միատեսակ վորակավորում ունեցող բանվորներին և ամբողջ աշխատավարձը

հավասար են բաժանում, 2) կոլեկտիվներ, վորոնք միացնում են տարբեր վորակավորում ունեցող բանվորներին և հավասար բաժանում են միայն հավելյալ աշխատավարձը և 3) կոլեկտիվներ, վորոնք միացնում են մի ընդհանուր կաթսայից սնվող բանվորներին, բայց աշխատավարձը բաժանում են հիմնական տարիֆային դրույքով, իսկ հավելյալ աշխատավարձը բաժանվում է համապատասխան աշխատած ժամանակի:

Այդ գործը նոր է և պահանջում է մանրազնին ուսումնասիրություն: Այստեղ շատ հետաքրքրական բան կա, սակայն անպայման կա նաև բացասական բան—մոխման, հավասարեցման տենդենցներ: Նկատվել են բարոյապես ճնշվու գեպեր՝ արտադրական կոմունաները ներգրավելու համար:

Մի լրագրում—այստեղ ինձ խնդրեցին անվանել յերկրի...

Որչոնիկիձն. «Անվանի՛ր, անվանի՛ր»:

—«Ուրախի Բաբայի» թերթում գետեղված էր «Խաղաղ և կոլեկտիվացում ցեխերում» ընդհանուր վերնագրով հղված (Այժուկ, շարժում): Նոր թեման յուրահատուկ ձև: (Տեղից ձայն. —Յերե գյուղում կարելի չե, այն ժամանակ այստեղ ել կարելի չե):

Փետրվարի 18-ին «Բարոչայա Մոսկվա»-ն առաջադրեց հետևյալ լոգոնգը. «Իրեկտորները՝ գեպի արտադրական կոմունաները»:

Որչոնիկիձն. —Վո՛ր յերկրի:

—Մոսկվա, Մոսկվայի մարզի (ընդհանուր ծիծաղ):

Մի դիրեկտոր արտադրական կոմունա յե մտնում և լրագիրն այդ առթիվ գետեղում է մի դիտողություն. «Ո՞վ է հետևյալը» վերնագրով:

Կենտր. և ԼՂԿԿԿ-ի մարդային արհմիությունների խորհրդի նախագահ Կենտկոմին այսպիսի մի նամակ է ուղարկում, թե № 6 ցեմենտի գործարանում կազմակերպել են բանվորական արտադրական կոմունա և վորոշել են կոլեկտիվորեն մտնել նրա մեջ ու վատասիր բաժանել իրար մեջ հավասարապես: Բայց ո՞վ է աշխատում այդ գործարանում, պարզվում է, վոր 660 բանվորից մի միայն 240 հողի յեն պրոֆմիության անդամ, մինչդեռ արտադրական կոմունա մտել եյին ամենքը:

Ուստի անհրաժեշտ է կոմունա կազմակերպելու գործին ամենալուրջ ուշադրությունը դարձնել, առանց հափշտակության, և հրապարակ հանել առաջադեմ տարրերին՝ գեն շարժելով մասնաճարն ու սխալը:

Հարվածալին չարժման հիման վրա բեկում տեղի ունեցավ արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքի մեջ։ Արտադրական խորհրդակցությունների կենտրոնը փոխադրվում է ցեխերը։ Յեկ հենց այդ է նրանց աշխատանքի գլխավոր ու աչքի լնկնող առանձնահատկությունը հաշվետու չըլանում։ Յեկ մինչև վերջին ժամանակաշրջանն արտադրական խորհրդակցություններն զբաղված էին ձևականորեն քննարկելով ընդհանուր զեկուցումները, ապա այժմ արտադրական խորհրդակցությունները թափանցել են ավելի խորը—ցեխերը, ազրեգասներն ու խմբակները և քննարկում են արտադրության կոնկրետ հարցերը, բարելավում են արտադրանքը, մտցնում են մի շարք ռացիոնալ ձեռնարկումներ։ Անհետաքրքրական չի լինի, յեկ նշենք, վոր արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքի կենտրոնը ցեխերը, ազրեգասները, կոմպլեկտները, բրիգադները փոխադրելու փորձերը ընդգիծադրության հանդիպեցին պրոֆմիության հին ղեկավարության կողմից։ Յերբ պրոֆմիությունների ծրգ համադումարիքն ընկեր կուգմենկոն հարց դրեց, վոր Փարզործկոմների աշխատանքի ծանրության կենտրոնը փոխադրվի ցեխերը, ամենաները, խմբակները, ազրեգասները, այն ժամանակ ընկեր Տոմսկին իր յեզրափակման խոսքում մեղադրեց նրան «որիդիւնալ» լինելու ցանկության մեջ և սովորեցնում էր, թե «կազմակերպչական հարցերում շտապողականությունը վնասակար յերեկույթ է»... Թե այդ ավելորդ շտապություն է... այդ հակառակ յերեսի՝ թարս դեմոկրատիա յե, վոր վոչ մի բանի պետք չի և անմիա շտապողականություն է»։ (М. Томский «Всегда с массами, во главе масс» էջ՝ 190—191)։

«Զատպել» — բաղականաչափ բնորոշ է այս արտահայտու-
թյունը բոլոր այն ընկերների համար, վորոնք այլ թեքման կողմնա-
կիցներ եյին ու քարոզում եյին նրա դադափարախոտությունը։
Զպետք է շտապել սրտփմիությունների վերակառուցման գործը
ձեռնարկելու համար, չպետք է մոտենցնել արտադրական խորհրդ-
դակցությունները ցեխերին, աղբեղատին, խմբակին։ Զանի վոր
«այդ ափերդ շտապություն ե»։ Բայց իրոք ի՞նչ առաջացա՞լ։
Գործնականում Տ-րդ համադրումարից անմիջապես հետո, մինչև
անգամ համադրումարի ժամանակամիջոցին արտադրական խորհրդ-
դակցություններ կադակերպում եյին ըստ ցեխերի, ըստ աղբե-
ղատների, ըստ խմբակների։

Արտադրական խորհրդակցութիւնների ձեռնարկումների
կենտրոնական դեմքը հանդիսանում է հարվածայինը: Հարվածա-

յի՛նք կաղմակերպում և և՛ արտադրական խորհրդակցություններ, և՛ ֆաբրիկաների մոմեր, և՛ պրոֆմիտթյուններ :

Չափազանց հետաքրքիր են կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեի վարչութիւնների կիրառած արդիւնները. ըստ այդ վարչութեան արտադրական խորհրդակցութիւնների նախագահները նշանակվելու յեն ձեռնարկութեան դիրեկտորի ոգնականներ : Կենտրոնական Կոմիտեն վարչութեան արտադրական խորհրդակցութիւնների նախագահներին նշանակել դիրեկտորների ոգնականներ, վարպետի կարգում կիրառեն արտադրական խորհրդակցութիւնների վարչութիւնները : Այդ արված եր վարպետ վարձ, իսկ վարձն իրեն միանգամայն արդարացրեց :

Մեր այդ դերեկտորի ողնականները, վորոնք ընտրված են արտադրական խորհրդակցություններից, աստիճանաբար՝ դառնում են բանվորների առաջադրած ռաջիոնայիդատորական ձեռնարկումների ղեկավարներ :

Ահա սրանք են Հիմնական փաստերը՝ սոցիալիստական մրցության, հարվածայնության, այդ հարվածայնության հիման վրայ դրած արտադրական խորհրդակցությունների բարելավման առձանու զարգացման ասպարեզում :

ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԲՈԼՈՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ

Անցնում եմ յերկրորդ հարցին: Ինչպես են ընդունել «Երես-
ներս զեպի արտադրությունը» դիրեկտիվը՝ կազմակերպություն-
ները՝ պրոֆիտությունները, կոմսոմոլը և կուսակցությունը: Այս-
տեղ հատուկ զեկուցում ե լինելու պրոֆիտությունների մասին, ուս-
տի և կարիք չկա մանրամասնորեն մեջ բերել բոլոր փաստերը, թը-
վերը, և մատերիաները:

Դուք գիտեք, ընկերներ, վոր հաշվետու շրջանում կուսակցությունն ավելի սուր կերպով, քան յերբեկոց, առաջադրեց արհմիություններն արմատորեն վերակառուցելու խնդիրը և նրանց շարքերում նկատյալ ուրեղյուն իրոնիզմի դեմ վճռական պայքար մղելու խնդիրը։ Այդ սերտորեն կապված և բանվոր դասակարգի աճման հետ, նրա հեղափոխական վերելքի հետ։ Լենինը «Ինչ անել» գրքում գրել է.

«Վորքան մեծ և մասսաների արերային վերելքը, ինչքան վոր
ընդարձակվում է չարտումը, այնքան ել, դեռ անհամեմատ արագու-
րեն, մասսայի մեջ գիտակցության պահանջ և առաջանում է՝ պե-
տական, ե՛ր քաղաքական և կաղմակերպական աշխատանքների նը-

կատմամբ» : (Լենին, 4-րդ հատոր (7 հրատ.) Եջ 401) : Լենինը գրում է. «Բանվորական տարերային շարժումն ինքնբերական ընդունակ է առեղծելու (և անշուշտ կատեղծի) միմիայն տրեղյունիտանիզմ, իսկ բանվոր դասակարգի տրեղյունիտանիզմի քաղաքականությունը հենց բանվոր դասակարգի բուրժուական քաղաքականությունն է» (Լենին, 4-րդ հատոր, 2 հրատ. Եջ 434) :

Այսպիսի վտանգ ստեղծվեց հենց մեր արհմիություններում՝ շնորհիվ այն անհամաչափության, վոր տեղի ունեցավ բանվոր դասակարգի տարերային աճման և նրա առավել ևս մասնայական կադմակերպությունների — սյրոֆմիությունների — հետամենացության ու պաշտանդակաւություն միջև :

Այդ հետամենացության իբրեւ ավելի պայծառ փոռոտ հանդիսանում է այն, վոր սոցմրցությունն ու հարվածայնությունը, այդ պատմական հզոր շարժումը, սկսվեց առանց սյրոֆմիությունների : Բայց չե՞ մոր սոցմրցությունն ու հարվածայնությունը հանդիսանում են պայծառ որինակ տարերայնության և կադմակերպության միջև յեղած ուղիղ կադակցության : Այդ այդպես է յեղել նրա համար, վոր սյրոֆմիությունների ղեկավարությունը, տրեղյունիտանիստական տենդենցներով գործելով՝ սյրոֆմիությունների նկատմամբ այն տեսակետն ունեւ, վոր դրանք «իբրեւ կադմակերպություն սյրոյետարական դիկտատուրայի սիստեմի մեջ բռնում են առանձնահատուկ տեղ, գրաւում են հատուկ դիրք : Բաւական է, վոր կարդանք Տոմսկու բրոշյուրը «Պրոֆմիությունները նոր քանապարհի վրա», վոր տեսնենք, թե ինչպես է խորհրդային սյրոֆշարժման մեջ պատմաստվել ոպորտունիստական դադաւարախոսությունը : Ահա, թե ինչ է գրում նա այդ գրքուկում. — «... Արհեստակցական միությունների սմրոջը ուշադրության կենտրոնացման անհրաժեշտության իսկ փաստը — բանվորների շահերի պաշտպանության նկատմամբ — սուր կերպով հակասում է այն բանին, վոր միությունները մասնակցություն ցույց տան արդյունաբերության միությունների գործին, քանի վոր չի կարելի (միևնույն ժամանակ) կառավարման գործին, քանի վոր չի կարելի (միևնույն ժամանակ) կառավարել ձեռնարկությունը առևտրական հաշիւների հիմունքներով և միևնույն ժամանակ հանդիսանալ վարձու բանվորների տնտեսական շահերի արտահայտիչն ու պաշտպանը» : (Տոմսկի, «Պրոֆմիությունները նոր ճանապարհի վրա», հրատարակություն ՀԱՄԿԽ-ի, 1923 թ. Եջ 19) :

Ահա թե ինչպես է լուսարանում ընկեր Տոմսկին ամենամեծ պատմական դոկումենտը, վոր գրել է Լենինը կուսակցության 11-րդ համագումարին, ուր վոչ միայն «սուր հակասության» մասին վոչ

մի ակնարկ չկա, այլ, ընդհակառակը, այնտեղ գործող կերպով ընդգրծված է, վոր հակասություն չկա սյրոյետարական պետության ու սյրոյետարիստի միջև և վոր բանվոր դասակարգը պետք է հողտանի արտադրական աշխատանքի վերելքի նկատմամբ : Ընկեր Տոմսկու արտահայտած դադաւարախոսությունը (իդեոլոգիան) չեւ կարող իր ադդեցությունը չունենալ ՀԱՄԿԽ-ի և սյրոֆմիությունների՝ արդյունաբերության սոցիալիստական վերակառուցման աշխատանքների վերաբերմամբ : Տոմսկին փորձում էր սյրոֆմիությունները հակադրել ինդուստրացման տեմպերին. և այդ հանգամանքն անգրադաւում էր սյրոֆմիությունների աշխատանքի վրա վերելք մինչև ներքև : Ահավասիկ յերկու փաստ վերելից և ներքելից : Ամրոջ 1928 թվականի ընթացքում ՀԱՄԿԽ-ի սյրեղիդիումի մեջ չի քննարկվել և վոչ մի խոչոր արտադրական հարց : Եկոնումիկայի հարցերը հանձնված էյին տարիֆ-եկոնոմիկական բաժնին : Զեւլ այդ բաժնին իր ներկայացուցիչների միջոցով մասնակցում էր պանտյան կադմակերպությունների, ու սյրոֆմիությունների ձեւական բյուրոկրատիկ դրոշմը դնում նրանց վրա : Յեւլ այս արդեն կոչվում էր սյրոֆմիությունների մասնակցության՝ մեր յերկրի սոցիալիստական չինաբարության մեծ սյրոցեաին : Մյուս փաստը՝ աշխատանքը ներքելից : Մի խոչոր գործարանի գործարանային կոմիտե՝ սկսած 1928 թվականի նոյեմբերի 6-ից (այսինքն՝ սյրոֆմիությունների 8-րդ համագումարի ժամանակաշրջանում) մինչև 1930 թ. հունվարի 1-ը վոչ մի անգամ հարց չի դրել արդֆինպլանի և սոցմրցության մասին և միմիայն 1929 թվի հոկտեմբերի 4-ին սոցմրցության հարց զրվեց այսպես. «Լսեցին. — Ինֆորմացիա Բանդուլտեսչության հրահանգի մասին՝ բանվորական առաջագրությունների առթիւ և սոցմրցման ընթացքի մասին» : (Միծաղ) : Ահա թե ինչպիսի կապ ստացվեց սյրոֆշարժման քաղաքական ղեկավարության և ներքելից յեկած սյրակտիկայի ուղղությունների միջև : ՀԱՄԿԽ-ի ժողովներից մեկում ընկեր Շվեբնիկը հարցրեց ղեկուցողներից մեկին, թե Վինչպես է նրանց (արտադրական կոմիտեաներին) ոգնում գործարկումը : «Այո՛, մենք նրան չենք անտնում», պատասխանում է նա, — «մենք գործ ունենք ցեխի արտադրական խորհրդակցության նախագահի հետ, իսկ գործարկումի նախագահին մենք չենք տեսնում, և յեթե գալիս է, այն ժամանակ հարցնում է. — գործն ի՞նչպես է. վոչինչ էլ ուրիշ վոչինչ, թողնում է և, գնում է» :

Կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեն բայլեիկյան խիստ պնդահատական տիկց արհմիությունների աշխատանքին, թեպետ և

նրանց զլիազորում ելին հին բայլչեիկները։ Յներ խոռը վերաբե-
րում և տա միլիոնանոց կազմակերպության, ապա բանը անձնա-
վորությունները չեն, այլ արհմիությունների մարտական սպառա-
սիքները՝ համապատասխան արդյունաբերության վերելքի խնդիր-
ները, սոցիալիստական շինարարության խնդիրները։ Այս պատճա-
ռով կենսական վոչ միայն քաղաքական զնահատական տվեց, այլ և
ամրապնդեց իր վորոշումը կազմակերպչորեն։ Մենք բայլչեիկներ
չեյինք լինի, յեթե քաղաքական զնահատական տալով՝ չամբացնե-
յինք նրան կազմակերպչորեն։ Մենք կազմակերպչորեն ամրացրինք
նրանով, վոր ղեկավարության մի մասը հեռացավ արհարարության
կամովին, իսկ մի մասին ել հեռացրին, «քեզին» (ծիծաղ)։ Այդ
պիսով կենսական պրոֆլարատման մեջ ղեկավարության և ՀԱՄԿԽ-ի
մի մասը փոխեց։ Կարող են ասել, վոր այդ բանը պրոլետարական
ղեմոկրատիայի խախտում է, սակայն, ընկերներ, վաղուց ի վեր
հայտնի յե, վոր մեզ — բայլչեիկներն համար ղեմոկրատիան ֆե-
տիչ չե, մեզ համար պրոլետարական ղեմոկրատիան մի միջոց է
տիչ չե, մեզ համար պրոլետարական ղեմոկրատիան մի միջոց է
բանվոր դասակարգը զինելու՝ մեր սոցալիստական խնդիրները
լավագույն կերպով ի կատար ածելու համար։ Յեվ այդ պատճառով
մենք մեր կազմակերպչական ամբողջ պրակտիկայով զինում ենք
արհմիությունները, վորպեսզի նրանք դառնան պրոլետարիատի իս-
կական օրգաններ, վորոնք հանդիսանում են կուսակցության բա-
զան, լծակը, կապը՝ իրականացնելու առաջադրված խոշորագույն
խնդիրները։ (Մախախարություններ)։

Արհմիությունները կազմակերպչորեն դարձյալ ամրոցան նրա-
նով, վոր կվճ կատարում է արհմիությունների ապարատի
զտում-յուրաքանչյուր բանվոր զգում է, վոր գործը վերաբերում է
արհմիության դամանը, վոր այն՝ պետք է մաքրվի բորբոսանից
հնամուրությունից, առանց դաման արհմիություններն անընդունակ
կլինեն իրենց խնդիրները կատարելու։ Վերջին ժամանակաշրջանը
ընդունվում է արհմիությունների՝ «յերեսներս դեպի արտադրու-
թյուն» լուրջ ու վճռական շրջադարձով։ Այդ բանը հայտնի դար-
ձավ ՀԱՄԿԽ-ի սեպտեմբերյան կոչով «Յերեսներս դեպի արտադ-
րություն» լոզունգով։ Այս լոզունգն արտահայտում էր մեր կու-
սակցության ամբողջ դիմը վոչ միայն արհմիությունների, այլ և
սակցության ամբողջ ղեմը վոչ միայն արհմիությունների նկատմամբ։ Այդ շրջադարձը յե-
մյուս կազմակերպչությունների Ֆարգավիզմների վերընդունու-
թյան յեկավ վետադագործների Ֆարգավիզմների վերընդունու-
թյուններին։ Կենսական Ֆարգավիզմների վերընդունումը հարցը
քննարկեց 1930 թ., վորոշեց հրաժարվել ընդհանուր կամպանիայից
և առաջարկեց ՀԱՄԿԽ-ին, վոր ընտրությունների կամպանիան ա-

ռաջին հերթին անցկացնի մի յերկու միությունների նկատմամբ,
և ամենից առաջ մետաղագործների միության նկատմամբ։ Այդ
վերընտրությունները լավ անցան, ճիշտ է, վոչ ամեն տեղ միատե-
սակ։ Ձևայած մի քանի առանձին տեղերում յեղած պակասություն-
ներին, այնուամենայնիվ վերընտրությունները յայն բանվորական
ղեմոկրատիայի միության փայլուն օրինակը տվին, արտադրական
խնդիրների լուծման մեջ բանվորների նոր շերտեր ներդրվելով։
Փաստերը ցույց են տալիս, վոր մետաղագործների գործարկումների
վերընտրություններին զուգակցվեցին հարվածային բրիգադների
առումը, կուսակցության մեջ մտնողների աճումը։ Յեվ, վերջա-
պես, այն, ինչ վճռական նշանակություն ունի արհմիությունների
վերակառուցման համար, այսինքն՝ այն, վոր մետաղագործների
միության նորընտիր կոմիտեյում մեծամասնությունը կազմում են
հարվածայինները։ Մոսկվայում ընտրված է 51 տոկոս, Լենինգրա-
դում — 70,5 տոկոս, Նիժնի-Նովգորոդում — 84,6 տոկոս, Ուկրաինա-
յում — 65,8 տոկոս հարվածայիններ։

Այսպիսով հարվածային չարժումը դառնում է այն լծակը, վո-
րի միջոցով մենք վերակառուցում ենք մեր արհմիությունների աչ-
խատանքը և դառնում է նոր կադրերի աղբյուրը՝ հին կադրերին
փոխարինելու համար։

Ակտիվորեն մասնակցելով սոցիալիստական շինարարությանը՝
արհմիությունները բարելավում են իրենց աշխատանքը բանվորնե-
րի կարիքների սպասարկման տեսակետից, արհմիությունների
պաշտպանողական ֆունկցիաները չհակադրելով նրանց արտադրա-
կան ֆունկցիաներին։ Այս միևնույն պրոցեսի յերկու ծայրերն են,
այս միևնույն մետալի յերկու կողմերն են։

Արհմիություններն այժմ ընդհուպ մոտենում են մատակարար-
ման խնդիրներին, բանվորական կոոպերացիայի աշխատանքների
հարցերին, բնակարանային շինարարությանը և համապատասխան
կերպով կարգավորում են իրենց աշխատանքը։

ՀԱՄԿԽ-ի հին ղեկավարությունը բանվորների շահերի պաշտ-
պանությունն այլ կերպ եր հասկանում — հասկանում եր ուսուցիչ-
նիստերն։

Չեկեր ճոճեկին իր «Արհմիությունների կուլտուր-լուսավորա-
կան աշխատանքները» գրքում գրում է հետևյալը։

«Այդ տեսակետից մենք մի փոքր բան փոխ ենք առել բելգիա-
կան և արևմտյան մյուս արհմիություններից։ Բելգիայում արհ-
միություններն ու կոոպերատիվն այնքան են ընդգրկում բանվորի
կյանքը, վոր յերբ, որինակ, բելգիական բանվոր յերեկա յե ունե-

նում, նրան սղենութեան և զաշխա կոտպերատիվը և արհմիությունը վորոնք բերում են նրան՝ հաց, դեղ, նվեր և այլն: Բանվորն սրորո-
ցից խնկ պզուժ և իր արհմիութեան հոգատարութեանը, վորին
պատկանելու չե նա հետադաշում: Տոմսի, ձևարհմիութեանների
կուլտուր-յուսավորական աշխատանքները՝ եջ 5):

Ինքնըստինքյան վոչ մի վատ բան չկա այն բանում, վոր յերե-
խային դեղ ու նվերներ են բերում: Մակայն բոլոր այդ հովիվորդու-
թյունը, վոր փոխ և առնված բելլիական ոպորտունիստական արհ-
միություններից, վորոնց մոտ, բայտ ընկեր Տոմսկու կարծիքի,
բանվորը հենց որորոցից հոգատարութեան և դանում իր արհմիութե-
անից, վորին նա հետադաշում պատկանելու չե, — անված և տը-
րեղյունիոնիստական հոգատարութեան դատողութեաններով՝ բան-
վորներին կարիքների նկատմամբ: Բայց միթե՞ այդ և արհմիութե-
աններին խնդրել պրոլետարիատի դիկտատուրայի դարաշրջա-
նում: Պրոլետարիատի դիկտատուրայի ժամանակաշրջանում բան-
վոր դասակարգի շահերի պաշտպանութեանը պետք է ընթանա ա-
մենախիստ քննադատութեան դժով — և՛ բանվորական կոոպերա-
ցիայի աշխատանքի շահման և՛ անտեսական որդանների աշխատան-
քի բարելավման ու զարգացման, անասնաբուծական պրոդեմներին
լուծման դժով և իրականուեալ աշխատավարձի աներեր բարձրաց-
ման ապահովման դժով: Այդ աշխատանքները պետք է կապված լի-
նեն պետական ու տնտեսական ապարստներում բուն դրած բյու-
րոկրատիզմի դեմ պայքարելու հետ: Ահա՛ թե վորն է բանվորների
կարիքների նկատմամբ յեղած իսկական հոգատարութեանը:

Բանվորական կոոպերացիան ընդգրկում է բանվորների լայն-
չիքտերը, սակայն նրա աշխատանքը դրված և չափազանց վատ կեր-
պով, մասսայական աշխատանքը վատ է ու վատ, բանվորների կա-
րիքների ամենորոյա սպասարկման գործը նույնպես վատ է: Բացի
դրանից, մենք հայտնաբերել ենք մի շարք փաստեր, որինպէս — բան-
վորական կոոպերացիայի աշխատանքի մեջ կան ակնհայտ չարչիս-
կան ձգտումներ, շատ կորել, թեկուզ այդ կատարվի բանվորի նը-
կատմամբ, բարձր գներ նշանակել և ապարատը մեծացնելով՝ բու-
պառել իրենց աշխատանքի զգալի մասը:

Ուստի արհմիությունները վճռաբար պետք է ձեռնարկեն բան-
վորական կոոպերացիայի բարելավման գործին, արժատախիլ անե-
լով դեպի այդ հարցերը արեղյունիոնիստական մոտեցման օտար-
բերը:

Այժմ վատահուլթյամբ կարելի չե ասել 18-րդ համադումարին
վոր ՀԱՄԿԻ-ի, միութեանների կենտկոմների և տեղական արհմի-

ութեանների նոր դեկավարութեանն ու պրոֆշարթման շարքերում ա-
նող նոր կադրերը յերաշխիք են հանդիսանում կուսակցութեան հա-
մար, վոր իրենց առաջ դրված խնդիրները նրանք պատվով կիրա-
դորեն: Մենք ածեշտ է, վոր կուսարդաններն ուժեղացնեն իրենց
ուշադրութեանն ու ողնութեանն արհմիություններին, առանձնա-
պես ոժանդակեն կադրերով:

Ի՞նչպես է վերակառուցվել կոմյերիա միութեան աշխա-
տանքն արտադրութեան նկատմամբ՝ այս հիմնական
խնդիրն իրագործելու տեսակետից:

Կոմյերիտմիութեանը մի ամենակարելիոր ծառայութեան ու-
նի արած. այդ նրա յեռանդուն գործունեյութեանն է սոցմըցու-
թեան և հարվածայնութեան ծավալման ասպարիզում: Կոմյերի-
տականները բալականաչափ նախաձեռնողներ ու պիոներներ են
հանդիսացել աշխատանքի սոցիալիստական կազմակերպութեան
գործում: Մենք ունենք մի շարք որինակներ. այսպես՝ խոշորա-
գույն գործարանների շարքում. Լենինգրադում («Կարմիր Պու-
տիլովեց»), Իվ-Վոդնեսենսկի մարդում, Մոսկվայում, Ուբա-
լում, Ուկրաինայում, Նիժնի-Նովոգորոդում և մի շարք այլ մար-
դում յեղած գործարաններում և ֆաբրիկաներում կոմյերիտա-
կանները հանդիսանում են դիսցիպլինայի, կարգ ու կանոնի որի-
նակներ, հարվածային շարժման կազմակերպութեան տիպարներ:
Հարկավ, նրանք շատ պակասութեաններ ել ունեն. և նրանք ու-
նեն մի շարք կազմակերպութեաններ, վորոնք հետ են մնում հար-
վածային շարժման մեջ ներգրավելու կոմյերիտականներին:

Մերավարար ուշադրութեան են դարձնում պիոներական շարժ-
ման վրա վոչ միայն կոմյերիտականները, այլև կուսակցական-
ները: Պիոներները մեծ աշխատանքներ են կատարում իրենց ծը-
նողներին սոցմըցութեան ասպարեզ ներգրավելու գործում, թըմ-
բութեանից արթնացնում, առաջ են մղում պասիվ բանվորնե-
րին:

Կոմյերիտական ու պիոներական աշխատանքին՝ արտադրու-
թեան մեջ, մեր կուսակցութեանը պետք է ավելի մեծ ուշադրու-
թեան նվիրի: Կոմյերիտմիութեանն այժմ մի այնպիսի մեծ ուժ
է՝ յերկու և կես միլիոն յերիտասարդութեան, վոր արդեն լցնում
է մեր հիմնարկութեանները: Հետեվյալ փաստը ցույց է տալիս մեզ
Կոմյերիտմիութեան խոշոր նշանակութեանը. ինդուստրիալ բան-
վորների 25 տոկոսը կազմում են մինչեւ 22 տարեկան մարդիկ,

խոկ բանվորների միջին տարիքը՝ 30-32 է, այսինքն՝ զբանք ևս սրանից 10-8 տարի առաջ կոմյունիստական են յեղել, իսկ այժմ իսկական վորակյալ կազմային պրոլետարներ են: Յեւ ով սրանից 7 տարի առաջ փոքրիկ պիտներ և յեղել, այժմ արդեն կազմային պրոլետար և ձեռնարկություններում:

Միայն անհրաժեշտ և պիտներն էր դաստիարակության գործին, նրանց կազմակերպման գործին ամբողջ մեծ ուշադրություն դարձնել:

Ինչպես են վերակառուցվել կուսակցական բջիջները՝ համաձայն «Յերեսներս դեպի արտադրություն» լուղուղի:

«Իրեն «Ավանդարդ» և առաջավոր ջոկատ անվանելը տակաւ զին քիչ է, —ասում և Անինը, —հարկավոր և այնպես գործել, վոր բոլոր մնացած ջոկատները տեսնեն ու հարկադրված լինեն խոստովանելու, վոր մենք առաջ ենք ընթանում»: (Անին, IV հատոր, էջ 425):

Ի՞նչ են ցույց տալիս փաստերը:

Կենտրոնական Կոմիտեյի հետազոտությունը 1927 թվին 25 խոշորագույն ձեռնարկությունների վերաբերմամբ ցույց տվեց, վոր մենք արտադրական շինարարության և արտադրության ասպարեզում կուսակցության կատարած աշխատանքի բովանդակության միջև հեղձված ենք ունեցել: Ներկա մոմենտում, կուսակցության ձեռք առած միջոցների հետևանքով, Կենտրոնական Կոմիտեյի և բոլոր տեղական կուսակազմակերպությունների կատարած աշխատանքի հետևանքով, պատկերը սուր կերպով փոխվում է:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում, յեթե վերջները ղեկավար կուսորդանները՝ սկսած չրջկոմից և վերջացած Կենտրոնական Կոմիտեյով՝ մենք կտեսնենք հսկայական փոփոխություններ դեպի անտեսական հարցերը չրջագարծ կատարելու նկատմամբ, արտադրության հարցերի նկատմամբ:

Յեթե կուսակցության 15-րդ համագումարի ժամանակ ստորին արտադրական բջիջը դեռևս պատշաճ չափով վերակառուցված չէր «Յերեսներս դեպի արտադրություն» հիման վրա, ապա ներկա մոմենտում, 16-րդ համագումարի ժամանակ, մենք կարող ենք ասել, վոր կուսակազմակերպությունների ստորին ցանցի և արտադրության մեջ աշխատող կոմունիստների խոշոր մեծամասնությունը ցույց տվեց, վոր ինքն իրոք պրոլետարիատի ամլանդարդն է:

«Տրեւագոյնիկ»-ի կուսկոյեկոյիվը (Անինդրադ) 6 ամսվա ըն-

Թացըում վերամշակեց հետևյալ հարցերը. զնահատման մասին, ռացիոնալիզացիայի մասին, վարչա-կառավարական ապարատի եփանացման մասին, ինքնարժեքի իջեցման մասին, արտադրության ռացիոնալիզացիայի մասին: Այս բոլոր հարցերի ջննարկման ժամանակ մասնակցության են կոչվել կուսակցականների և անկուսակցականների լայն մասսաները: Ներքտրական գործարոնի (Մոսկվա) կուսակազմակերպությունը, վորի դարգացման տեմպերը շատ բարձր են, այս տարվա պլանը լրիվ կատարած լինելով՝ վճռականորեն յերեսը դարձրեց դեպի արտադրությունը: Այդպիսի կազմակերպություններ մենք արդեն խիստ շատ ունենք ամբողջ կուսակցության մեջ: Կուսակազմակերպությունների աշխատանքն արտադրության ասպարիզում կարգավորելու տեսակետից հսկայական նշանակություն ունեցավ Կենտկոմի հրահանգը՝ արտադրության կառավարումը կարգավորելու և միանձնյա ղեկավարություն սահմանելու մասին ու սրան հետևող Կենտրոնական Կոմիտեյի հունվարի 15-ի դիմումը՝ արդիինպլանի իրագործման մասին: Կուսակցության ձեռնարկումների հետևանքով մենք չրջագարծ կատարեցինք՝ «Յերեսներս դեպի արտադրություն» լուղուղի համաձայն և 1928-29 թ. վերահսկիչ թվերի կատարման ու գերակատարման ուղղությամբ:

Այժմ մեր խնդիրն այն է, վոր հաջողությամբ կարողանանք իրագործել 1929-30 թ. վերահսկիչ թվերը, և կուսակցական ստորին բջիջները լարում են իրենց բոլոր ուժերն այդ կոնտրոլ թվերի կատար ածելու համար, իսկ այդ խնդիրների հաջող լուծման համար անհրաժեշտ և վերացնել գոյություն ունեցող թերությունները:

Բջիջների՝ յերեսը դեպի արտադրությունը դարձնելու գործում ամենակարևոր նշանակություն ունի կոմունիստական ուժերի դասավորումն արտադրության մեջ: Դեռևս կուսակցության Ծրդ համագումարը նշել է, թե անհրաժեշտ է աշխատանքն այնպես դնել, վոր ամեն մի ձեռնարկություն ապահովված լինի նվազագույն թվով կոմունիստներով: Բայց այժմ արդեն, ընկերներ, խոսքն ամեն մի ձեռնարկության մասին չէ: Խոսքը վերաբերում է արդեն յուրաքանչյուր ցեխի, յուրաքանչյուր անկյունի, յուրաքանչյուր ագրեզատի և յուրաքանչյուր բրիգադի. և հարկավոր է, վոր այդ տեղերում համապատասխան թվով կոմունիստներ լինեն: Կոմունիստները պետք է ավանդարդը լինեն արտադրության մեջ. իսկ յեթե մի ցեխում կա 20 տեղոք կոմունիստ, իսկ մի այլ ցեխում

3 տոկոս, այդ դեպքում, իհարկե, արտադրության մեջ կոմունիստների համաչափություն լինել և կազմակերպչական դեր ունենալ չի կարող: Այդպիսի որինակներ մեզ մոտ բավական չատ են: Առանձը հենց Ռոդնիկովսկայա տեքստիլ Փարբիկան: Հիմնական ցեխեր հանդիսանում են ղործվածքային ու մանածային ցեխերը, ուր 9000-ից ավելի բանվորներ են հաշվվում: Կուսակցական շերտը նրանց մեջ միջակից ցածր է, ամեն մի Փարբիկային ընկնում և 5 տոկոս կուսակցական, մինչդեռ ընդհանրապես ամբողջ Փարբիկայում—7 տոկոս է, այսինքն՝ վոչ հիմնական ցեխերում կոմունիստների մեծ տոկոս կա: Մի քանի ձեռնարկությունների մեջ այն սովորությունը կար, վոր կոմունիստներին բաժանում էին ըստ արտադրությունների: Այդպիսի վեբաբաշխում սկսվեց կատարվել Ուկրաինայում և Մոսկվայի, Լենինգրադի մի քանի ձեռնարկություններում, և փաստերը ցույց են տալիս, վոր դրանից հեղափոխական եֆեկտ է ստացվում:

Ահա թե ինչու արտադրության բնագավառում կոմունիստների վերաբաշխման և ուժերի դասավորման գործին մենք պետք է նվիրենք բավականաչափ ուշադրություն:

Կոմունիստների ավանդարդային դերն արտադրության մեջ մերժին ժամանակներս ուժեղացել է. հարվածայինների Լենինյան կոչը ցույց է տալիս կոմունիստների թվի աճումը հարվածայինների մեջ: Յերբ դրվում է Կենտկոմի հունվարի դիմումը, արդ-ֆինպլանի իրադրոժման մասին, մեր կուսակցության խոշորագույն կազմակերպությունների մեջ սոցմրցությունը և հարվածայնությունը մասնակցող կոմունիստների թիվը հավասար երկնգամենը մոտավորապես 15-20 տոկոսի: Այդպես եր շատ կադմակեքություններում ու Մոսկվայում, և՛ Ուկրաինայում և՛ Լենինգրադի մի քանի ռայոններում և այլն:

Հունվարի դիմումից հետո Լենինյան կոչի հետևանքով մենք անպայման բեկում ունենք այն իմաստով, վոր կոմունիստները մասնակցում են հարվածային բրիգադներին, սակայն այժմ ևս կոմունիստների մոտավորապես մի քառորդը չի ներգրաված ակտիվ արտադրական աշխատանքի մեջ և վոչ ել հարվածային բրիգադների և արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքների մեջ: Այստեղից բղխում է այն խնդիրը, վոր բջիջներն իրենց աշխատանքը կառուցեն «Յերեսներս դեպի արտադրություն» լոզունգի համաձայն:

Մենք բավականաչափ ուժեղ ու ամրացել ենք և բջիջների ա-

պարեցում: Մի շարք խոշոր ձեռնարկություններում ստեղծվեցին կուսակցական կոմիտեներ, իսկ բջիջային աշխատանքները փոխադրեցին ցեխերը: Ավելին. այս բոլորիս սկսած մի շարք գործաբաններում արդեն բավականին առաջ ենք գնում. ստեղծվում են խմբակային, կուսակցական մարմիններ, աշխատանքը բաժանվում և ըստ տարբեր ֆունկցիաների և այլն, այսպես կոչված սեկտորական մասերի: Կենտկոմն այս կուսակցական պրակտիկան չի հրահանգել, վոր դրանով տեղերի մասսաների ձեռներեցությունն արդեւք չհանդիսանա: Մենք այժմ այդ փորձն ուսումնասիրում ենք:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում մեր կուսակցական ցանցն աճել ու ամրապնդել է: Հասկանալի չե, վոր բջիջը վոչ այլ ինչ է, բայց յեթե վոչ կուսակցություն հիմունքը: Կուսակցության ստորին բջիջների թիվն հաշվվում է ընդամենը 49.712, նրանցից քաղաքայինը՝ 24.094 բջիջ: 16-րդ համագումարի ժամանակ կուսակցության ցեխային բջիջների քանակը բարձրացել է 3.395-ով:

Աշխատանքի կազմակերպչական ձևի փոփոխությունը ձեռնարկություններում՝ ինդուստրացման խնդիրների իրականացման հետ է կապված և նշանակում է չրջադարձ կատարել՝ «Յերեսներս դեպի ցեխ»: Հարկավոր է քաջանել թուղթն ու խոսակցությունները վերևում և ավելի ուշադրություն դարձնել ստորին աշխատանքին, ուր ներկայումս սոցիալիստական շինարարության կենդանի գործն է կատարվում, վոր մենք, վերևում աշխատողներս—սկսած Կենտկոմից ու վերջացած չրջկոմով—դեկավարում ենք:

Տրանսպորտի բջիջները հատուկ ուշադրություն պետք է նվիրեն այն մարտական քաղաքական խնդիրներին, վորանք առաջագրված են տրանսպորտի աշխատանքի բարելավման համար: Պետք է նշել այն հանգամանքը, վոր կազմակերպությունների շարքում՝ փոքրիկ գործարանը կուս. կազմակերպությունների կողմից իբ վրա ավելի մեծ ուշադրություն է դրվում, քան ամբողջ ճանապարհը:

Այլևս այս դրություն հետ հաշտվել չի կարելի: Այդ բանին պետք է վերջ տալ:

Մի քանի խոսք ել խորհուրդների «Յերեսներս դեպի արտադրություն» շրջադարձի մասին: Այս բնագավառում մեզ մոտ բավական շատ պակասություններ կան:

Քաղաքային խորհուրդները, վորոնք մասսայական աշխատանքը վառ չեն ծափալել, չափազանց թույլ կերպով են «յերեսներ-

քը դեպի արտադրութիւն» դարձրել: Բաժականաչափ կերպով նը-
րանք յերեսները դարձրել են դեպի կոմունալ տնտեսութիւն, դե-
պի բանվորական կարիքների սպասարկում, դեպի բնակարանային
շինարարութիւն, կանաչիկացիա, սալահատակում և այլն: Այս
քոլորը շատ լավ է, սակայն դեպի արդյունաբերութիւնը, դեպի
արտադրութիւնը, դեպի կենտրոնացած արդյունաբերութիւնը
նրանք թեքվում են շատ ու շատ թույլ կերպով: Ահա թե ինչու
մենք համագումարում ամբողջ ուժով պետք է ընդգծենք այն խնդ-
րերը, վոր բանվորների խորհուրդները և կարմիր բանակայիննե-
րի պատգամավորները պետք է իրենց յերեսը դարձնեն դեպի ար-
տադրութիւնը, վորպեսզի ամեն մի խորհուրդ հետաքրքրվի ինչ-
պես իրեն յենթակա գործարանով, այնպես էլ այն գործարաննե-
րով, վորոնք յենթարկվում են կենտրոնին:

Վորոնք են ընդհանուր խտգներն ու խնդիրներն այս բնագա-
վառում, յերկրի ինդուստրացման արագ տեմպերի ապահովման
բնագավառում:

Սոցիալիստական մրցութիւնն ու հարվածայնութիւնը հար-
կավոր է բարձրացնել նոր ատիճանի վրա: Սոցիալիստական մըր-
ցութիւնը պետք է դառնա այն միջոցը, վորով հետամնաց բան-
վորներին հարկավոր է ներգրավել սոցիալիստական շինարարու-
թյան մեջ: Հարվածայինները չպետք է պարփակվեն իրենք իրենց
մեջ, այլ պետք է լինեն այն առաջավոր ավանգարդը, վոր պետք
է վերաժախի, վերադաստիարակի, սոցիալիստական շինարարու-
թյանը հողորդակից դարձնի այն հետամնաց մասսաները, վորոնք
տակավին չեն շարժվել, վորոնք արտադրութիւն վրա նայում են
ինչպես մի ռսարոտի բանի վրա, վորոնք դեռևս չեն գիտակցում
իրենց դասակարգային շահերը, վորոնք հաճախ չիոթում են դա-
սակարգային շահերը ցեխային շահերի հետ:

Բանվորների առաջավոր խավերը պետք է սովորեցնեն հետա-
մնաց խավերին, թե ինչպե՞ս պետք է սոցիալիստներն աշխա-
տել:

Բանվորական մասսաների մեջ կատարելիք գաղափարական
պրոպագանդական աշխատանքի նկատմամբ կուսակցութիւնը
պետք է հետադաշոււմ ևս կազմակերպի մասսաները վոր թե հոր-
մարվելով հետամնացներին, այլ աշխատելով բարձրացնել նը-
րանց:

Բանվորական մասսաների ակտիվութիւնը պետք է ուղղված
լինի վոր միայն արտադրութիւն բարձրացման վրա, այլ նաև վե-

րակատուցման կարևոր խնդիրները վորոշելու վրա. պայքարելու
յե կորուստներէ դեմ, ուշք պետք է դարձվի ռացիոնալիզատորա-
կան ձեռնարկումների վրա, գյուտարարութիւն վրա, մի հանդա-
մանք, վորի վրա մենք շատ քիչ ուշադրութիւն ենք դարձնում,
մինչդեռ նա ունի և պետք է ունենա խոշոր նշանակութիւն՝ մեք
տնտեսութիւն բարձրացման գործում:

Կոմունիստները պետք է գլխովին բռնկվեն սոցիալիստական
մրցակցութեամբ, հարվածային բրիգադներ կազմելու խնդրով,
ըստ ամենայնի ապահովելով արդիւնալիստ կատարումը:

«Արհմիութիւններ, յերեսներդ դեպի արտադրութիւն» լողդե-
գի իրականացումն ամբողջ աշխատանքի մեջ պետք է կատարվի
լիակատար և իսկական չրթադարձով: Արհմիութիւնները պետք է
համընթաց դնան հարվածային բրիգադների հետ: Անհրաժեշտ է
ամբողջ վճռականութեամբ քաղխորհուրդների յերեսները դեպի ար-
տադրութիւնը դարձնել և աշխուժացնել նրանց գործունէութիւնը
նը՝ բարձրացնելով նրանց աշխատանքը և (քաղխորհուրդներին) ա-
վելի ուշադրութիւն նվիրելով նրանց, քան մենք միշտ հիմա նվի-
րել ենք:

Կոմունիստների դերն արտադրութիւն մեջ պետք է ավելի ու-
ժեղանա ու բարձրանա. պետք է վերաբաշխել կոմունիստներին ըստ
ցեխերի, բարձրացնելով կոմունիստների տեխնիկական գիտութիւն-
ը, մեր կադրերի տեխնիկական սպառազինումը: Հարկավոր է, վոր
բջիջի քարտուղարը, ռաշկոմի քարտուղարն ու ցեխային բջիջի քար-
տուղարը ճանաչեն այն արտադրութիւնը, վորտեղ աշխատում են:
Վորպես արտադրական վերելքի դեկավարներ, նրանք պետք է իմա-
նան արտադրութիւն հիմնական պրոցեսները:

Կուսակցական բեռնավորման սխտեմը հարկավոր է վերակա-
ռուցել, հարմարեցնելով արտադրութիւն խնդիրներին: Այն պրո-
ցեսը, վոր սկսվել է այս տարի, յերեսը դեպի ցեխը դարձնելու
պրոցեսը, հարկավոր է այդ պրոցեսը խորացնել և ամբողջ աշխա-
տանքն այնպես կարուցել, վոր կուսակցական կերպութիւնը յերեսը
դարձրած լինի դեպի արտադրութիւնը, դեպի ցեխը, դեպի այն
մարտական խնդիրների իրադործումը, վորոնք դրված են մեք ա-
ռաջ՝ մեր կուսակցութիւն ղեկավարող քաղաքականութեամբ ու գըլ-
խավոր գծով: (Մաքսիստութիւններ):

2. ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ

Պրալետարական ֆալաֆի ոգնության ուժեղացումը գյուղին՝ կուկտիվ և խորեքդային տնտեսություններին կազմակերպման գործում:

Սորհրդային սոցիալիստական նոր գյուղի շինարարության ղեկավարումը կարելիորապես տեղ և բանել մեր կուսակցության աշխատանքի մեջ: Այդ աշխատանքը լայն չափեր և ընդունել առանձնապես հաշվետու շրջանում՝ գյուղում դասակարգային պայքարի շարահանգ լարման, կուլակության ցույց տված ուժեղ դիմադրության հետեւանքով Սորհրդային պետության այն ձեռնարկումներին, վորոնք վերաբերում են գյուղատնտեսության՝ սոցիալիստական վերակառուցմանը:

Այս տարիներին ընթացքում կուսակցությունը մանրազնին կերպով ուսումնասիրել և գյուղը: Այս բանն ամենից առաջ իր արտահայտությունն և գտել հացամթերման ու ցանքի յերկու կամպանիա անցկացնելու մեջ:

Այս յերկու կամպանիան կապված են խոշոր դժվարությունների հետ, վորոնք պահանջում են խոշոր պրոլետարիատից ու կուսակցությունից ուժերի հակադրական լարում, ստորին գյուղական կուսակցական կազմակերպությունների ուժ:

Չնայած մեր ստորին կուսակազմակերպությունների բոլոր պակասություններին, չնայած ուսյունական կազմակերպությունների և գյուղական կոմունիստների բոլոր թերություններին՝ այս կամպանիայի ժամանակ մեր կազմերը, բառիս տառացի հասկացողությամբ, հերոսական աշխատանք կատարեցին: 1928 թվականի հացամթերման կամպանիայի ժամանակ ով գյուղումն և յեղել, — այն ժամանակ, յերբ կուլակությունը խստագույն կերպով դիմադրում էր, յերբ չքավորությունը դեռևս թույլ էր կազմակերպված, նա կարող էր տեսնել, թե ինչպես գյուղական կոմունիստներն աշխատում են յայն առանց հանգստանալու և վճռական պայքարի հենց առաջին եփակում կուլակին խելքի բերեցին: Կուլակության դեմ պայքարելու գործում այդ կամպանիաները խոշորագույն դրական դեր կատարեցին: Մեր կազմակերպությունների ամրացումը գյուղում, չքավորության կազմակերպման ուժեղացումը և մեկ էլ այն, վոր կուսակցությունը ընդհուպ մոտեցավ գյուղական աշխատանքին — այդ կամպանիաների արդյունք են:

Յերկրի ինդուստրացման հետ կապված պատմական պատճառների շարքում հացամթերման ու ցանքերի կամպանիաները խոշորագույն դեր են խաղացել այն մասնայական կուլտեսեռական շարժման գործում, վոր ծովալվեց հետադայում: Ահեց ու բարձրացավ պրոլետարիատի կազմակերպչական դերը գյուղի վերաբերմամբ: Ճավական կլինի մի բանի թվեր մեջ բերել, վոր փայտն կերպով յերևա այդ: Վոչ լրիվ տվյալներով, ամենամոտեվոր հաշվով — 1928-1929-1930 թ. թ. գյուղում աշխատանք կատարելու համար սերմանման և հացամթերման ուսյուններն են գործուղված շուրջ 100-000 բանվորական բրիգադիրներ:

Կոլխոզներում մշտական աշխատանք կատարելու համար ուղարկված և 25-000 մարդ: Կուսակցական, խորհրդային, կոոպերատիվ կազմակերպությունները հենց այդ կամպանիայի հետ կապված գործով ուղղել են ավելի քան 100 հազար մարդ, կոմյերիսական ակտիվ — ավելի քան 10 հազար: Ընդհանուր առմամբ չափազանցություն չի լինի, յեթե առենք, վոր այն ժամանակաշրջանում մենք գյուղն ենք ուղարկել զանազան գործուղումներով մինիմում մի քառորդ միլիոն մարդ:

Այս՝ քաղաքը գյուղին ողնելու ուղղությամբ, կազմակերպչական դերի ըսնակական արտահայտությունն և: Այս ողնությունը — քաղաքը գյուղին — կրում էր առանձնահատուկ ցիկլային բնույթ, համաձայն գյուղատնտեսության արտադրության չրջանության նրա այն առանձնահատկությունը, յերբ խիստ կարճ ժամանակի ընթացքում ամբողջ տարվա արտադրական խնդիրներն են վճռվում: Այդ ժամանակաշրջանում — սերմանման ժամանակաշրջանում, հացամթերման ժամանակաշրջանում — կուսակցության մասնայական աշխատանքն առանձնահատուկ պարզորոշ բնույթ և ստանում: Յեթե հիմա մեր աշխատանքը գյուղում արմատական սոցիալիստական վերակառուցման և ամեն տեսակետից բեկման բնույթ է ընդունում, ապա յեւրդ համագումարից հետո առաջին իսկ հերթին կտարվեց հակադրական նախապատրաստական աշխատանք՝ այդ արմատական բեկման համար: Յեւ ինկատի ունենի այնպիսի կամպանիաներ, վորոնք կուսակցությունն անցկացրեց ինչպես ուրինակ՝ ագրոմինիմումը, գյուղական սերմանման պլանը, ագրոլիստներին կաղրի կազմակերպումը, արտադրական խորհրդակցությունների կազմակերպումը, ագրոնոմիական անդրադիտությունների կազմակերպումը, ագրոնոմիական անդրադիտությունների վերացման արշավի անցկացնելը, չքավորության կոմիտեներին և խորհրդակցություններ: Մի բանի մարդերում այս աշխատանքը լայնածավալ չափեր ընդունեց, իրոք մասնայական մի

շարժում, առաջին հերթին՝ Հյուսիսային Կովկասում, այնուհետև տարածվեց մյուս կողմերը, միջին ու ներքին Վոլգա, Սիբիր։ Այդ կամպանիան, նմանապես և հաջամթերումն այն նախապատրաստական կազմակերպչական աշխատանքն էր, վոր կուսակցությունը կատարեց մեծ ծավալով, համատարած կոլեկտիվացման ուղղությամբ։

Քաղաքի ողնությունը գյուղին կազմակերպչական ձևեր ընդունեց, այսպես կոչված, շեֆական ընկերությունների միջոցով։ Մենք ներկայումս ունենք շեֆական ընկերություններ, վորոնք ծավալված են շատ ավելի լայն չափերով, քան մինչև կուսակցության 15-րդ համագումարը։ Շեֆական աշխատանքը հիմա կատարվում է վոչ միայն բանվորների այս կամ այն գյուղի նկատմամբ արած շեֆությամբ, այլ նաև մեկ արդյունաբերական մարդ շեֆական աշխատանքների սարտականություն է վերցնում մեկ ուրիշ գյուղատնտեսական մարդի նկատմամբ։ Որինակ՝ Մոսկվան, Լենինգրադը, Իվանովո-Վոզնեսենսկի շեֆություն են վերցրել — Միջին-Վոլգայի մարզի Կենտրոն։ Սևահողյան մարզի, Խոպերսկի շրջանի, Տաշկետանի և մասամբ Ուզբեկստանի նկատմամբ, չրջաններ, վորոնք բամբակի հետ են կապված։ Մոսկվան շեֆություն է վերցրել Միջին Ասիայի նկատմամբ՝ գլխավորապես նրա համար, վոր Մոսկվայում մանածային տեքստիլ ֆաբրիկաներ կան, իսկ Թուրքեստանում բամբակ կա։ Լենինգրադը շեֆություն է անում իր մարզերի նկատմամբ, ինչպես մի քաղաք, վոր հսկում է գյուղերին, և մասամբ ելկ։ Սևահող. մարզի, մասամբ և Սիբիրի վերաբերմամբ։ Իվանովո-Վոզնեսենսկու բանվորական կազմակերպությունը շեֆություն է անում մասամբ իր մարզին, մասամբ ել Ուզբեկստանի վրա։ Այսպիսով մենք տեսնում ենք, վոր շեֆությունը սկսում է ձևը բերել արտադրական բնույթի։ Վերջին տարում նա սկսեց վերահստակցվել արտադրական թեքումով, չնայած, պետք է ասենք, վոր մենք թեքություններ ունենք շեֆության խնդրում։ Հաճախ շեֆութ. դեկլարատիվ բնույթ է կրում և շեֆության այդ դեկլարատիվ բնույթն արտահայտվում է նրանով, վոր մարդիկ մեկնում են վոլջունելու միջանց, հեռագիր են վոխանակում, իսկ կազմակերպչական իսկական ողնությունը չնչին է։

Յես առիթ ունեցա արդեն խոսելու Մոսկվայի կոնֆերանսում այն մասին, թե յեթե Մոսկվան շեֆություն է վերցրել բամբակադործական ուսյոնում, ապա պետք է այդ շեֆությունը կազմակերպել այնպես, վոր իրոք բամբակի քանակը մեծանա, այլ վոչ թե այնպես լինի, վոր ծրագրերը չկատարվի և այնպիսի դրություն ըս-

տեղծվի, վոր միաժամանակ կանգ առնեն գործելուց տեքստիլ ֆաբրիկաները։ Ուղբեկստանի, Ադրբեջանի և այլն տեղական արվանների աշխատանքի բարելավման հետեվանքով, մասամբ և Մոսկվայի վորոչ ողնության հետեվանքով՝ այս տարի մենք ունենք արդեն բամբակի ցանքի տարածության բարձրացում։

Համենայն դեպս, մենք պետք է այդ շեֆության մեջ մտցնենք ավելի շատ կազմակերպչականություն, ավելի քիչ հետապնդենք այն բանին, վոր մեկ մարդ մյուսի նկատմամբ շեֆություն անի։ Ամենից լավն այն կլինի, վոր շեֆությունը կազմակերպվի վոչ թե վերևից, այլ իրոք ներքևից՝ բանվորներից։ Շեֆությունն այժմս ծավալվում է ներքևից բավականաչափ բուռն կերպով։ Մենք ունենք մի շարք ձեռնարկություններ, վորոնք միասին աշխատելու համար պայմանագիր են կնքել հաղահատիկային արևատի հետ, կոլխոզկենտրոնի հետ, Տրակտոր կենտրոնի հետ և այլն։ Այդպիսի ձեռնարկումներ կան Մոսկվայում և մի շարք այլ քաղաքներում։ Պայմանագրեր են կապում մեկ ուսյոնը մյուսի, մեկ կազմակերպությունը մյուսի հետ, այդ պայմանագրերը կրում են բավականին կոնկրետ, գործնական բնույթ, և ահա այդ հանդամանքն անպայմանորեն կունենա հսկայական նշանակություն։

Ի հարկե, ընկերներ, այն շեղումները, վորոնք տեղի յեն ունեցել կոլտնտեսական շարժման ժամանակ, ի միջի այլոց, ցույց են տալիս վոր շեֆական աշխատանքը տակավին կատարյալ չէ և վոր, յեթե շեֆությունը լավ հիմքերի վրա դրված լիներ, ապա ի հարկե, քաղաքի պրոլետարական կազմակերպությունները շատ ավելի աշխույժ են կկարողանային նկատել կատարված շեղումները և շատ ավելի արագորեն կկարողանային խնդիր դնել այն շտիկու վերաբերմամբ։ Մինչդեռ կարելի դրացվեց դիմելու տարբեր ձևերի և ուղիների, վորպեսզի այդ շեղումներն ու թեքությունները հայտարարվեն և այդ խնդիրը դրվի իր բովանդակ սրությամբ։ Մի քանի շեֆական կազմակերպություններ վոչ միայն չեն պահպանել իրենց շեֆարկյալ կազմակերպությունները շեղումներից, այլ և հենց իրենք են ընկել շեղումների շարքը։ Ահհրաժեշտ է, ընկերներ, շեֆական աշխատանքը և քաղաքի պրոլետարական ողնությունը գյուղին՝ դնել ավելի կոնկրետ ու խորը կերպով և ապա դալ քաղաք ու հարցը դնել համադատասխան կուսակցական կոմիտեների տոալ և ահպանել հաշեցնել, յեթե թեքություններ կան։

Այս մի դպս է, վոր պետք է առնել շեղումներից։ Հաճախ են քննադատում գյուղական տոտրին կազմակերպությունները, մինչդեռ պետք է քննադատել վոչ միայն նրանց, այլ և քաղաքի կազմա-

կերպույթյունները, վերոնք շեփուխյուն են անում գյուղական այդ կապակերպույթյունների նկատմամբ և վերոնք չեն ուղտազործում իրենց աշխատանքը՝ ժամանակին այնտեղ յեղած թերությունները հաշտաքերիլու համար :

Պրոֆեսորական քաղաքի ղեկավարին ողնելու խոշորագույն պերկատարում են և պետք է կատարեն 25-հազարականները: Յեթն մի ժամը ակնարկ գեցենք այն բանի վրա, թե ինչպես ընթացավ 25-հազարականների հղումը, ապա դժվար չի լինի նկատել այն հսկայական քաղաքական նշանակությունը, վուր ունի այդ կամպանիան, ինչպիսի պայծառ դասակարգային բնույթ ընծայվեց դրան, — այդ դուռ կազմակերպչական ձեռնարկությունը: Բավական է տեսլ, վուր այդ 25 հազարականներին ուղարկելու ժամանակ մոտավորապես 14) հազար հազի գլխում էլին սովել կամավորապես ղեկավար: Բանմոքների չլնանում առաջացած մի ամբողջ շարժում եր այդ՝ գյուղ գնալ՝ ոյսդգական տնտեսություն սոցիալիստական վերակառուցմանն ուժանցակելու համար:

Միշտ 25 հազարաւիաններէն գլուղում շատերը կտակածով՝ ելին վերաբերվում : Յեւ նրանք եւ իրենց հերթին սկզբներում տարակուսանքով ելին վերաբերվում իրենց գործին : 25 հազարաւիաններէ շատերի հետ ունեցած զրուլցի ժամանակ — լինինգրադցի, մոսկւա-ցի, իվանո-վոզնեսենցի բանվորներէ հետ—նրանցից վրմանք հարց յիւր ին մայն մասին, թե իրենց համար դժվար և գլուղում, թե նրանք գլուղական տնտեսութիւն չգիտեն և դրա համար եւ վատ են կոշմնորոշվում . սակայն հենց այդտեղ, գլուղացիների ժողովում, նրանք ապացուցեցին, վոր իրենք հրաշալի կերպով կոշմնորոշվում են և ողջովում են իրենց սրբութատրական զղայութեամբ, կաղծակեբալդրեն են գնում հարցերը :

Գլուխացիները ի՞նչպես էյին արտահայտվում նրանց մոտին :

Սխրբերում յետ հանդիպելի լենինգրադցի մի բանվորի, մի յերևա
տարդ ընկերով, վրո, ինչպես յերևում եր, լավ կազմակերպիչ եր-
նա յեկել եր ուղղակի արտադրությունից՝ նա դեռ լավ ծանոթ չեր
գյուղատնտեսության, գյուղացիք խոսում են նրա հետ բարձ-
րագույն տեխնիկական ցանքավորության մասին. իսկ նա դեռևս չի յու-
րացրել այս հասկացողությունները՝ սակայն գյուղացիք նրա մա-
տին առում են, թե չնայած՝ նա դեռ ծանոթ չե գյուղական տնտեսու-
թյան և գեռ շատ բան պետք և օգուտի իրենցից, այնուամենայնիվ
գիտե կազմակերպել նրանց, հավաքել նրանց, առաջադրել հարցն ու
բացատրել տեղը տեղին, նա չտ լավ կարողանում և պործել :

Քսոսնհինգ հազարականների մեջ մենք ունենք 69,9 տոկոս Համ-

Հոգեկուսի անդամներ և թեկնածուներ, 6 տոկոս կոմյերիտականներ
և 7,7 տոկոս կանայք: Կանայք ջիչ են և նրանց մի փոքր անվստահ
առեթյամբ են վերաբերվում:

Շատերը կարծում էյին, վոր այդ 25 հազարականները չեն մնա գյուղում : Սակայն այսօրվա որր 23 հազար հոգի համարյա ամբողջովին մնացել են գյուղում : 25 հազարականները՝ գյուղի կազմակերպիչներ են, վորոնք կարող են կադմակերպել ու դաստիարակել կուսակցության համար նոր ընկերներ: Մի պուտիլովցի բանվոր Սիբիրում պատմում եր ինձ. «Յերբ յես աշխատում էյի Լենինգրադում և ինքս տեսնում էյի մեր գործարանային, ռայոնական և այլ ղեկավարներին, մտածում էյի, վոր յես գրոշի արժեք չունեմ և հաճախ վախենում էյի մինչև անգամ ըջիջում հանդես դալ, իսկ յերբ գյուղ յեկա, յերբ կյանքն ինքը հարկադրեց հրապարակ յեմել, արդեն յես տեսնում եմ, վոր գործն առաջ կերթա, վոր գործը կկազմակերպենք» :

Կենտրոնական Կոմիտեյում գլուղից ստացված 25 հազարական-
ների և գլուղացիների նամակներից մենք տեսնում ենք, վոր այդ-
փորձն ինքն իրեն արդարացրել է: Ահա թե ինչ են գրում կարմիր
պարտիզանները Կենտ. Սեհող. մարզից Կենտրոնական Կոմիտեյին.
«Վողջու՜նում ենք կուսակցության Կենտկոմին և շնորհակալություն
ենք հայտնում 25 հազարական ընկեր Նեսչաստնովին, վոր ուղարկ-
ված է քաղաքի և գլուղի կապի համար, վորն աշխատում է 3 ամիս
և ցուցահանել է իսկական անձնվիրություն սոցիալիզմի գործի հա-
մար և իր կողմն է քաշել կարմիր պարտիզաններին, չքավորության
մար և իր կողմն է քաշել կարմիր պարտիզաններին: Կուսակցության Կենտկոմին
ախտիվին և բոլոր կոլխոզնիկներին: Կուսակցության Կենտկոմին
խնդրում ենք, վոր մեր գլուղն ուղարկի նման դադգյահի բանվորներ
վորքան կարելի չե շատ»: Մենք ստանում ենք հազարավոր նամակ-
ներ նաև 25 հազարականներից: Նրանցից վումանք դժվարություն-
ների մեջ են կոլխոզի տեղատվության հետ կապված խնդիրների
նկատմամբ: Նրանցից մեկն առում է. «Յես նշանակված եյի կոլ-
խոզի նախագահ, իսկ այժմս յես այլևս նախագահ չեմ, վորովհետև
կոլխոզը տապալվեց, իսկ յես նախագահ եմ առանց կոլխոզի»:
(Ծիծաղ): Տեղական կազմակերպություններն ոգտագործում են
այդ ընկերներին կոոպերացիայում և ուրիշ այլ աշխատանքներում:
25 հազարական ընկերներից վումանք ոգտագործվում են ռայոնական
Կենտրոններում, բայց մեծամասնությունը մնում է գլուղում: Կենտ-
կոմը մեծ մասամբ ստանում է յեռանդով դրված ու իրենց գործին
վստահությամբ վերաբերվող բանվորների նամակներ: Ահա Որդո-
վի մի նամակը. նա գրում է. «Մենք առույգ ենք այժմ, ինչպես

յերբնք: մենք զեռ կալաքարենք գյուղական տնտեսութեան վերա-
կառուցման համար: Մենք մենակ չենք—մեզ հետ է ամբողջ կու-
սակցութեանը, ամբողջ բանվորական դասակարգը. և հարկ յեղած
գեպքում դուք մեզ կոգնեք, համենայն դեպս մենք արդարացնելու
յենք Մոսկվայի բանվորների վստահութեանը»: (Մախախարու-
քյուն): Ահա այն, վոր բնորոշում է սլովենոարական քաղաքի գյու-
ղին ոգնելու ընդհանուր դրույթը:

Կոլտնտեսական շարժման լայն դարձացումը նոր ձևով է դնում
այդ ոգնութեան հարցը: Մեր կազմակերպչական աշխատանքի թա-
փը գյուղի նկատմամբ փոխվում է: Մենք պետք է ներկայումս գոր-
ծը չափենք վոչ թե հարյուրներով ու հազարներով, այլ միլիոննե-
րով: Կոլտնտեսական շարժումը միանդամայն նոր կազմակերպչա-
կան խնդիրներ է դնում քաղաքի առաջ: Քսահինգ հազարականների
ուղարկելը գործի սկիզբն է միայն: Հետագայում ևս հարկավոր
կլինի բանվորներ ուղարկել գյուղը՝ որդանական աշխատանքի կար-
գով: Իսկ ամենից գլխավորն այն է, վոր մենք պետք է կազմակեր-
պենք ակտիվ՝ հենց գյուղի կազմից: Միլիոնների շարժումն առաջ է
քաշում նոր տաղանդավոր կազմակերպիչներ: Յեվ մենք այդ կոր-
թոններից ստանալու յենք վոչ թե հազարներ ու տասնյակ հազար-
ներ, այլ միլիոն անգամ հարյուր հազարավոր տաղանդավոր կազ-
մակերպիչներ՝ բառակներից ու կոլխոզնիկներից: Քաղաքի պար-
տականությունն է, վոր այդ տաղանդավոր կազմակերպիչներին
բարձրացնի ու դաստիարակի:

Դյուղում կոլտնտեսականների մեջ կարելի չէ դտնել ամենա-
հուսալի աշխատողներ, ամենատաղանդավոր շատ մարդիկ, բայց
ամբողջ ցամաքն այն է, վոր նրանց սպանում է կիսագրագիտութեան-
ը: Դյուղի նկատմամբ յեղած քաղաքի կազմակերպչական դաստի-
արակչական աշխատանքը պետք է լինի՝ բարձրացնել ներքևից
այդ մարդկանց ու դաստիարակել: Նրանք կլինեն հրամանատա-
րական այն նոր կազմերը, վորոնք առաջ կտանեն գյուղը դեպի նոր
ապագան, վորոնք կվերակառուցեն գյուղը, իսկ 25.000-ը մեր յեր-
կրի բազմամիլիոն գյուղացիութեան համար կարևոր է, օակայն
այդ միայն չնչին բան է:

Այսպիսով վճռական նշանակություն է ստանում չքավորու-
թեան ու բառակութեան կազմակերպչության հարցը, և մեր գյու-
ղական կուսակազմակերպչությունների աշխատանքների վերակառուց-
ման հարցը: Առանց այդ բանի մենք չենք կարող կառավարվել՝
բազմամիլիոն մասնանների շարժման աճման հանդեպ: Քաղաքակա-
նապես գյուղացիական մասնանները աճել են, տնտեսական տեսա-

կետից մենք նրանց ընդգրկում ենք կոլխոզային շարժման միջոցով.
բայց յեթե մենք կազմակերպչական տեսակետից հետ մնանք այն
պահանջներից, վոր այժմ յերևան են գալիս, մենք կարող ենք կորց-
նել և անշուշտ կկորցնենք գյուղական տնտեսութեան սոցիալիստա-
կան վերակառուցման տեմպերը:

Բառակութեան ու չքավորութեան կազմակերպման ուժեղացումը և միջակի հետ ունեցած դաշինքի ամրացումը

Անցած ժամանակաշրջանը բնորոշվեց նոր յերևույթով—վո-
րակյալ բանվորների կազմերի բուռն աճմամբ գյուղում: Միմիայն
հացահատիկային խորտնտեսություններում կա 70 հազար վո-
րակյալ բանվոր՝ 1928 թվականի 15 հազար բանվորի դիմաց: Ա-
վելացել է գյուղատնտեսական բանվորների թիվը: Դյուղատնտե-
սական բանվորների միութեանն ունի 1.627.500 անդամ: Միու-
թյուններին միութեան մեջ ներգրավելու և թե՛ նրանց քաղաքական
ակտիվացման ասպարիզում. բայց և այնպես՝ այն դեռևս մնում
է վարկած հետամնաց միութեան: Այս միութեանը պետք է ոգնել
նյութական միջոցներով և մարդկանցով: Ավելի առաջավոր այլ
միություններ, ինչպես, որինակ, մետաղագործների, քիմիկոսնե-
րի և այլ միությունները չպետք է ամփոփվեն իրենց մեջ:

Վերջին տարին զգալի չափով բարձրացավ չքավորների և
բառակների քաղաքական ակտիվությունը: Հայտնի չէ, վոր
հաշվեառ շրջանում կուսակցությունը հարց առաջադրեց գյուղ-
խորհրդներին ու կոոպերացիային կից չքավորների ինքնաբերական
կազմակերպչություններ ստեղծելու համար: Միութեան հաշվառ-
ման յենթարկված 14 մարզերի ու յերկրների գյուղերում ընդա-
մենը կա 24.098 չքավորական խմբակ՝ բաղկացած 284.594 հո-
գուց: Նրանց մեջ բառակները կազմում են 15 տոկոս, չքավոր-
ները՝ 69,8 տոկոս (գյուղատնտեսական հարկից աղատվածները),
գյուղատնտեսական աննշան հարկ վճարողներ՝ 25 տոկոս:

Դյուղխորհուրդներին կից կան 11.000 չքավորական խմբակ-
ներ, իսկ գյուղխորհուրդների թիվը կազմում է 70 հազար: Սրա-
նից հետևում է, վոր չքավորական խմբակների կազմակերպման
գործում նույնիսկ բանակապես, և չխոսնեք վորակի մասին, շատ
հեռու ենք մնում:

Առանձնապես դործը վատ է դրված չքավորների խմբակներում և գյուղատնտես բանվորների միութեան մեջ՝ ղեկավարների տեսակետից: Մենք պետք է, ընկերներ, այս դործն այժմ բարձրացնենք: Կոլտնտեսութեան լայն դարձացումն այժմ պահանջում է նոր ձևով կազմակերպել չքավորներին: Կոլտնտեսութեան ներքում, կոլտնտեսութեան ղեկավարներից դուրս չքավորների կազմակերպումը տարբեր ձևեր է ընդունում:

Կան դանդաղ տեսակ կոլտնտեսութեաններ. հողը համայնորեն մշակող ընկերությունների մեջ չքավորական խմբակ անհրաժեշտ է կազմակերպել. կոմունաներում կարիք չկա կազմակերպելու չքավորական խմբակներ:

Արտեզներում մենք առաջվա նման պետք է աշխատանք կատարենք չքավորների նկատմամբ, իսկ ինչ վերաբերում է արտեզներում չքավորական խմբակներ կազմակերպելուն, ապա դործնականում հազիվ թե առանձին անհրաժեշտություն զգացվի:

Ամենայն դեպս արտեզներում չքավորական խմբակներ կազմակերպելու հարցը պետք է լուծել, նայած տեղական պայմաններին (կոլտնտեսություն կազմը և այլն):

Մի 25-հազարական բանվոր չքավորության խմբակներ կազմակերպելու մասին իրեն տրված հարցին պատասխանում է. — «Յերբ յես գյուղ յեկա, մտադրվեցի արտելում իսկույն չքավորական խմբակ կազմակերպել: Մանութանալով կոլխոզի կազմին, յես համոզվեցի, վոր կոլխոզ են մտել լավագույն միջակները, և յեթե յես չքավորության ինքնուրույն խմբակ կազմեյի, արտելում պահպանում կառաջանար: Ի՞նչ արի յես: Մեզ մոտ, կոլխոզում, կա արտադրական խորհրդակցություն, և ահա հենց այդ արտադրական խորհրդակցություններում միացնում եմ չքավորության ակտիվը, առանց հատուկ խմբակ կազմակերպելու»:

Կյանքից առաջ այս որինակը ցույց է տալիս, վոր այդ հարցը չի կարելի վերացականորեն լուծել, ինչպես այդ փորձում են անել վաճառք, լրջորեն ապացուցելով, թե անհրաժեշտ է անպայման կազմակերպել խմբակներ արտեզներում: Այս դործը պրակտիկ է և կախված տեղական պայմաններից: Կոլտնտեսությունից դուրս մենք պետք է անպայման աշխատանք կատարենք չքավորների մեջ, վորովհետև յեթե նրանց մեջ աշխատանք չկատարենք, նրանք այլևս չեն կազմի այն միաձուլ ուժը, վոր անհրաժեշտ է մեզ համար, կոլտնտեսություններն ամրացնելու նկատմամբ:

Կոլտնտեսություններից դուրս չքավորների և միջակների մեջ

տնհրաժեշտ է յեռանդուն աշխատանք կատարել: Մի ժամանակ, յերբ մի քանի մարդերում կոլտնտեսությունների մեջ մտել եր ադգորնակություն 60-80 տոկոսը, մի քանի համալսակվող ընկերներ անհրաժեշտ չեյին համարում «մնացորդներին» հետևից ընկնել: Ես յերբ հետո դատարկությունը բացվեց և «մնացորդները» մեծամասնություն կազմեցին, այդ ընկերներն իրենց կորցրին: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է ընդգծել կոլտնտեսություններից դուրս չքավորների մեջ կատարվող աշխատանքն ուժեղացնելու խնդիրը, յեյնչով կեննի այն ֆորմուլաներից, վոր վերաբերում է չքավորների նկատմամբ աշխատանք կատարելուն, միջակի հետ դաշինք կապելուն և կուլակի դեմ պայքար մղելուն: Այս այն նախադառնությունն աշխատանքն է, վոր չքավորությունը, ինչպես դ, այդ առաջավոր ավանդարդի, կառավարողի դեպի կոլտնտեսությունը, կառավարողի միջակներին դեպի կոլտնտեսությունները:

Հատուկ ուշադրության է արժանի կանանց մեջ կատարվող աշխատանքը գյուղում: Մենք գիտենք, վոր կոլտնտեսություն չարժան մեջ տեղի ունեցած չեղումների պատճառով՝ գյուղում կանայք շատ դեպքերում կատարեցին «առաջնորդող» դեր՝ կոլտնտեսությունների դեմ ուղղված արամադրությունների նկատմամբ: Այս հանգամանքն առանձնապես ցայտուն կերպով ցույց տվեց, վոր մենք գյուղում կանանց մեջ վատ ենք աշխատել: Յեթե մենք քաղաքում հաջողություններ ունենք, ապա գյուղում այդ կողմից դործը շատ վատ է վոչ միայն կազմակերպչական ընդդրիման տեսակետից, այլ և ըստ ելության: Գյուղում կանանց մեջ աշխատանք է կատարվել գլխավորապես կենցաղային դժոժ, դասակարգային աշխատանք գյուղում չի կատարվել կանանց մեջ, չի յեղել պարզ հասկացողություն չքավոր ու միջակ կանանց ու կուլակ կանանց տարբերություն մասին:

Դրա հետևանքն այն յեղավ, վոր շատ դեպքերում կուլակն ուղտադործեց հեռամենց կանանց՝ կոլտնտեսությունների դեմ: Կանանց պատգամավորական ժողովներն իրենց՝ դերը կատարել են գյուղում հացամթերման կամպանիայի ժամանակ, սակայն, յերբ կոլտնտեսական շարժումն անցավ ավելի բարձր աստիճանի վրա, կուլակն ուղտադործեց իր շահերի համար կանանց զգալի մասը:

Ահա թե ինչու մենք այժմ պետք է ուժեղ աշխատանք կատարենք կանանց մեջ, և մասնավորապես մենք վոչ մի դեպքում չքավոր է բուժարքի յեթարիները կին կազմակերպիչների ինստիտու-

որ գյուղում: Սակայն անհրաժեշտ է, վոր գյուղում կանանց մեջ աշխատանքը կատարեն վոչ միայն այդ կին կազմակերպիչները, այլ և մյուս բոլոր կազմակերպիչները: (Ծափառարար-քյուններ):

Գյուղի բոլոր կազմակերպարար-քյունների վերակազմում, «Յե-րեսներս դեպի գյուղի սոցիալիստական վերակառուցումը, յերես-ներս դեպի կոլտնտեսարար-քյունը»:

Ինչ վերաբերում է գյուղխորհուրդներին, ապա նրանք վեր-ջին տարիները շատ բարձրացել են: Գյուղխորհուրդների աշխու-թացման, նրանց կազմակերպչական աշխատանքի բարելավման ասպարեզում, գյուղացիներին գրավելու գործում՝ Կենտկոմը, Կենտգործկոմը և ամբողջ կուսակցությունը մեծ կամպանիա անց-կացրին ու ձեռք բերին վորոշ նվաճումներ՝ և՛ ընտրական կամ-պանիայում և՛ գյուղխորհուրդների բովանդակ աշխատանքի մեջ:

Սակայն, յերբ հարց առաջացավ գյուղխորհուրդներին ավելի բարձր աստիճանի վրա դնելու մասին, յերբ հարց առաջացավ գյուղատնտեսություն վերակառուցման մասին, գյուղխորհուրդ-ները չեյին կարողանում իրագործել խնդիրները, ժամանակին չկարողացան չրջադարձ կատարել և ավելի քան մյուս կազմա-կերպությունները, հետ մնացին:

Ահա թե ինչու կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեն ա-հադանդ հնչեցրեց և ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմի հետ միասին հո-տուել խորհրդակցություն հրավիրեց, ուր հրապարակ նետվեց հետևյալ լուրջագր. «Խորհուրդներ, յերեսներս դեպի կոլտնտե-սություններ»:

Սակայն գործն առաջ չգնաց առանց սովորական հնարավորու-թյունների, վոր գործադրում եյին այդ գործը սիրողները: Հայաստ-յե, վոր յերեսն յեկավ մի տեսություն այն մասին, թե հարկավոր է լուծարել յենթարկել գյուղխորհուրդները, գոսացել են գյուղ-խորհուրդները: Այս տեսությունը բղխում է պետություն մա-հացման տեսությունից և արդյունք է այն հանգամանքի, վոր այդ «տեսարանների» մաս մեռել է բոլշևիկյան իդեոլոգիան:

Մենք վճռական հակահարված տվինք այդ գաղափարախոսու-թյանը, այդ տեսությունը: Մենք ամենայն վճռականությամբ հայտարարեցինք. «Գյուղխորհուրդները լուծարել յենթարկե-լու, նրանց ղեկավար դերը թուլացնելու կամ նվաստացնելու բո-լոր փորձերը, վոր արվում են մասսայական կոլեկտիվացման առ-թիվ, ինչպես բացահայտ, այնպես և քողարկված ձևով, հանձ-

նելով գյուղխորհուրդների իրավունքները կոլտնտեսությունների վորչուություններին, այդ բոլոր փորձերն ըստ ելուստյան հակա-խորհրդային են և արտացոլում եյին դասակարգային մեր թշնա-միրների տրամադրությունը, վորոնք ձգտում են թուլացնել պրո-լետարիատի ղեկատվության ու նրա ղեկավար օրգանների ուժը: Նման լիկվիդատորական ձգտումներին ամենավճռական և անդադ-հակահարված պետք է տալ: Ներկա մոմենտում մենք տեսնում ենք վորոշ չրջադարձ գյուղխորհուրդների գծի մեջ, բայց այդ չրջադարձը դեռևս շատ աննշան է: Կենտգործկոմի հատուկ կա-նոնադրությունը՝ հրատարակված գյուղխորհուրդների մասին՝

նախատեսում է և կոլեկտիվացած ռայոնների գյուղխորհուրդ-ների խնդիրները և այն ռայոնները, ուր կոլեկտիվացումը դեռևս չի ծավալվել: Գյուղխորհուրդների վրա անհրաժեշտ է մեծ ա-չադրություն դարձնել: Գալառային և յերկրային գործադիր կո-միտեները պետք է առաջին հերթին ուժեղացնեն գյուղխոր-հուրդները ղեկավարությունը, քանի վոր նրանք առաջին անգամն է, վոր սկսում են պատասխանատու լինել այդ գործի համար, և նրանք պետք է հասնեն այն քանին, վոր գյուղխորհուրդները յե-րեսները դեպի կոլխոզները դարձնեն:

Մեծ է սպառնալիքային դերը գյուղում: Սպառնալիք-ային անդամների թիվն աճել է ավելի քան 2½ անգամ և այժմ գյուղում սպառնալիքային ունի 26 միլիոն բաժնետեր: Սպառ-նալիքային ինչպես է կազմակերպում այդ բաժնետերերին, սպառնալիքային կոլխոզների կազմակերպման գործում վորեւե օժանդակություն արե՞լ է. տեղերում սպառնալիքային գյու-ղությունը դգացվե՞լ է: Վո՛չ, ընկերներ, կոոպերացիան առե-տուք է անում գյուղում, բայց վոչ մի մասսայական աշխատանք չի կատարում: Ինչ վերաբերում է գյուղատնտեսական կոոպերա-ցիային, ապա այն ապրում է բեկման շրջան, իսկ Կոլեկտիվաց-ման հետեանքով շատ տեղերում նրա աշխատանքը խիստ տուժել է: Միջակների և անհատականների շրջանում աշխատանք կատա-րելու հարցը դնելով՝ անհրաժեշտ է սուր կերպով դնել գյուղա-տնտեսական կոոպերացիայի վերականգման հարցը, վորքան կա-րելի է չուտ: Գյուղատնտեսական կոոպերացիան պետք է հան-դիսանա այն աստիճանը, վոր մասսաները պետք է նախադա-րաստի կոլխոզներ մտնելու համար:

Կանգ առնենք գյուղական կուսակցական կազմակերպու-թյունների վրա:

Յեթե քաղաքներում մենք ունենք բջիջների խիտ ցանց, վորոնք իրենց շոշափուկներով ընդգրկում են մեր կյանքի բոլոր հոգիները, ապա դուրսում այդ շոշափուկները շատ նոսր են թվում ու շատ թույլ են վորակապես: Մենք այստեղ ևս ունենք վորոշ նվաճումներ: Զբաղվորության կազմակերպման յոգունգն առաջ մղելով՝ Կենտկոմը միաժամանակ առաջ քաշեց նաև գյուղական կազմակերպությունների ամրապնդման, նրանց սոցիալական կազմի բարելավման և այդ կազմակերպություններում բաժարակների դերքի ամրացման յոգունգը: 1928 թ. մենք կազմակերպությունների կազմի մեջ ունեցինք պրոլետարական տարրերի աննշան լատի (5,3 տոկ.) և կոլխոզների ուղղակի չնչին կազմեր, իսկ մի քանի դեպքերում աչքի ընկնող թիվ եյին կազմում հարուստ գյուղացիներն, յերբեմն ել կուլակության հետ ուղղակի միացած տարրերը: Հացամթերման առաջին կամպանիան հանդիսացավ այն մաքրող բոցը, վորն ազատեց կուակազմակերպությունները կուլակային և ալյասերված տարրերից:

Ներկայումս կուակցությունն աճել է ի հաշիվ բատրակության ու գյուղատնտեսության բանվորների՝ 40,878 հոգով. միաժամանակ գյուղ են նետվել բանվորների խոշոր մասսաներ: Գյուղական կազմակերպությունների կազմից՝ բոլոր գյուղացիկոմունիստներից հեռացված է 1/5 մասը՝ Կենտկոմի պլենումի նոյեմբերյան վորոշման հիման վրա: Հիմնական հողադործական շրջանների գյուղական բջիջների կազմը բարելավվել է: Գյուղական բջիջների կազմում Միջին Վոլգայում կա 70,2 տոկոս բանվոր, Ներքին-Վոլգայում—62 տոկոս, Հյուսիսային Կովկասում—62,1 տոկոս, Սիբիրում—62,4 տոկոս, Ուկրաինայում—60 տոկոս, Կենտ. Սևհող. մարզում—63,3 տոկոս, Արևմտյան մարզերում—55 տոկոս: Հյուսիսային յերկրում—44,9 տոկոս, Բերուսիայում—56,8 տոկոս, Հեռավոր Արևելքում—43,5 տոկոս: Ինչպես տեսնում եք, տոկոսները շարունակ նվազում են ու նվազում: Մի քանի ազգային հանրապետություններում այդ տեսակետից դրությունը ավելի վատ է, բայց բատրակների տոկոսը բավականաչափ բարձր է. որինակ՝ Ուզբեկստանում—23,5 տոկ. բատրակ, Ղազախստանում—19,6. միջին թովով ԽՍՀՄ-ում մենք ունենք կազմակերպության մեջ բատրակների 12,6 տոկոս: Այսպիսով՝ ազգային հանրապետություններին ուղղված Կենտկոմի դիրեկտիվը՝ առանձնապես ուժեղացնել տեղական իսկական մարդկան-

ցից բատրակներ դրավելու աշխատանքը—կատարված է, հատկապես ազգային հետամնաց ուսյուններում:

Ներկա մոմենտում գյուղական կազմակերպությունների մեջ վորակային կազմը վորոշ չափով լավացել է, բայց յեթե վերցնենք գյուղացիների և կոլխոզիկների քանակը և առհասարակ մեր գյուղական կազմակերպության քանակը՝ ապա այն չափազանց աննշան է: Ընդամենը գյուղացիների բազմամիլիոն մասսաների մեջ մենք ունենք կուակցության 377 հազար անգամ ու թեկնածու: Բջիջների ցանցը չափազանց նոսր է: Տեղերում աշխատողները գիտեն, թե ինչպիսի ցանց է այդ: Գյուլխորհուրդն ընդգրկում է 10 գյուղ, իսկ գյուղխորհուրդում բջիջի կազմը լինում է յերբեմն 7-8 մարդուց բաղկացած, իսկ մեծ մասամբ՝ 5-6 մարդուց, և այն ել ցրված զանազան գյուղերի մեջ: Ամբողջ ԽՍՀ Միության մեջ միջին հաշիվով, 100 գյուղխորհուրդին ընկնում է 40 բջիջ: Բջիջն այսօրվա որը, իրեն արտադրական, յեկավարող, կազմակերպվող ուժ՝ դեռևս չնչին դեր է կատարում: Այս հարցը պետք է դնել իր ամբողջ սրությամբ, վորովհետև յեթե մենք հարց չառաջադրենք՝ գյուղական կազմակերպության ամրացման վերաբարմամբ՝ բոլշևիկյան կազմերի կուլիկ ստեղծելու համար, ապա կուակցական դիժ վարել գյուղում հնարավոր չի լինի: Վերցնենք, որինակ՝ չեղումների հարցը: Մի թե բանն այն է, վոր չըջանային կազմերը վատ դուրս յեկուն, նրանցից շատերը սխալներ արին. հիմնականում բանն այն է, վոր միջին անգամ չըջանային կոմիտեյի յավ դիրեկտիվը տեղում վիճեց, չնայելով մեծ մասամբ բարեխղճորեն կամեցել են կատարել կուակցության դիժն ու դիրեկտիվները, բայց անկարող են յեկել, չեն ըմբռնել թե վորն ինչպես պետք է անել, վորն ինչպես բողատել: Բացատրության կարողություն չունի, ուստի և դիմում է հրամաններին, հրամաններով է գործում: Մի քանի դեպքերում ել մենք տեսնում ենք, վոր գյուղերում կուակցության մեջ յայկվել են ստոր, ապիկար մարդիկ—վորոնք ի չարն են գործ դնում կուակցության վստահությունը: Հիմնական բանն այն է, վոր բջիջը, ինչպես ինքնուրույն գործող օրգանիզմ կարող եր հարցերը ըննարկել—ինչպես այդ տեղի յն ունենում արտադրության մեջ, ցեխում, խորհրդային հիմնարկներում—ասկայն նույդ արել է և անում է գյուղում՝ վատ կերպով:

Ահա թե ինչու, ընկերներ, մենք այդ հարցը պետք է դնենք իր ամբողջ զրությամբ:

Յեւ արդեն խոսակցի կոլտեստություններ չբջանում դատարան-
բաղիչական աշխատանք կատարելու մասին, սակայն գյուղական
կոմունիստները չբջանում դատարանական աշխատանքի և
նրանց մակարդակի բարձրացման խնդիրը վուչ պակաս ուրի է և
մենք մինչև այժմ լավ չենք իրադրոծում այդ: Մենք գյուղ ուղար-
կեցինք պրոպագանդիստական խմբեր, կազմակերպեցինք հասարակ
դպրոցներ, բայց այդ մի կաթիլ և միայն ծովի մեջ, այն բանի
համեմատությամբ—ինչ վոր հարկավոր է: Տվեք գյուղական կո-
մունիստներին քաղաքագիտության տարրական հարցեր: Առանձ-
նապես այդ վերաբերում է գյուղական կոմյունիստներին:

Վուչ միայն գյուղերի կյանքի դադարական մակարդակը,
այլ և ուսուցիչ և ուսուցանական ակտիվի կյանքի մակարդակը բարձր
չէ: Ռայոններում ու գյուղերում հանդիպում են շատ մարդկանց,
վորոնք աշխատում են գիշեր ու ցերեկ: Սակայն շատ սակավ և
պատահում, վոր գյուղական կոմունիստները հավաքվեցին քրե-
նաբեկելու, մտածության նյութ դարձնելու ստացված գիրեկտիվը
և իրենց գործնական աշխատանքը: Մենք պետք է գյուղական կո-
մունիստների աշխատանքն ու գյուղական մակարդակը բարձրա-
ցնենք:

Գյուղում կուսակցության մեջ ընդունելու գործն ընդունում
է անկազմակերպ բնույթ: Իմ յեղած գյուղերից մեկում հաժախե-
ղինք գյուղի բնիկը. բնիկ քարտուղարը, Մուսկվայի մի բանվոր,
յեկուցում է, վոր—«կուսակցության անդամների քաղաքական
գործադրությունը ցածր է, քաղաքագիտությամբ չեն պարտադրում,
կոմյունիստականների մաս ևս գործը վատ է, բայց, ասում է, ա-
մեն տեսակի առաջագրություններ, վոր նրանց տրվում է, կա-
տարում են»:

Այնուհետև անցնում են կուսակցության մեջ ընդունելու-
թյանը:

Մի կոմսոմուլի հանցում են. «ինչի՞ համար է պետք կոլ-
խոլը»։ «կոլխոլում, ասում է, աշխատանքը հեշտ կլինի»: Բայց
ինչ բան է ՀԼԿՑՄ-ը, նա սկզբում շփոթվում է, իսկ հետո պա-
տասխանում է. «Համամիութենական կոմունիստական կուսակ-
ցություն (բոլշևիկներ)»: (Միծաղ): Ինչու համար համամիութ-
ենական. «Բայց չե՞ վոր այնտեղ բոլոր պրոֆիտությունները
միանում են»: (Միծաղ): Ի՞նչ բան է թորհրդային հանրապետու-
թյունը. «Պատասխանել, ասում է, չեմ կարող»: Այնուհետև—
բացատրեցի, թե ինչ է թորհրդային իշխանությունը: «Այո՛,

ասում է, ընդհանրապես մենք պետք է բոլոր ժողովներով խոր-
հրդակցենք, ուստի և կոչվում է թորհրդային իշխանություն»:
(Միծաղ):

Կուսակցության մեջ ընդունում են մի չքավորի: Նրան հարց-
նում են. «Գյուղացիք ի՞նչ են խոսում կոլխոլի մասին». «Մեզ
մաս անկախ խառնաշփոթություն է տիրում—պատասխանում
է նա—վոր ինքը սատանան գրեթե չի կարող հանել»: Ի՞նչն է
ձեզ դուրսում կուսակցության մեջ մտնելու: «Այո, ասում է,
հենց այնպես, քաղաքական վոգով սեղելու համար»: Ինչպես էք
վերաբերվում կոլխոլին. «Քանի վոր մի անգամ այսպես է գնա-
յել, և վերադարձ չկա: Քանի վոր մի անգամ ձին արդեն վերց-
յել էն, ուրեմն վերցրել են: (Միծաղ): «Բայց իրոք քեզանից ձի
վերցրել են»։ «Ձին վերցրել են, համայնացրել են, ահա և յի-
դիմում եմ տվել կուսակցության մեջ մտնելու, մեկը կուսակցու-
թյան մեջ, մյուսը ախոռում»: (Ընդհանուր ծիծաղ): Այնուհետև
նրան հարցնում են (նա առաջ խանդարել էր ժողովը). «Բայց
քեզ ո՞վ է սովորեցրել ժողովը խանդարելու»: «Այո՛, ասում է,
յես չեմ խանդարել, այլ... (Միծաղ): Դուք ի՞նչպես էք հասկա-
նում կուսակցության քաղաքականությունը: «Յեւ իմ միտքն
այստեղ արտահայտեցի, ևլ ավելին ասել չեմ կարող»:

Այնուհետև սկսվում են կուսակցականների դիտողություննե-
րը: Մեկն ասում է, վոր նա հաճախ ողի յե գործածել, հանկարծ
ախթա ել չսկսի խմել. «Ի՞նչպես է խմում»։ «Այնպես մեկ ու
կես չարաթվա պաշար է առնում միանգամից» (Միծաղ): Հարց-
նում են. «Նա կոխիլ—բան չի՞ սարքում»։ «Վո՛չ, չի կոխում, նա
փոքր է»: (Միծաղ):

Ահալասիկ, թե ինչպես են կուսակցության մեջ ընդունում
մի գյուղական բնիկում. այդ ցույց է տալիս մի քանի գյուղական
կազմակերպությունների պատրաստականությունը մակարդակը:

Ընդգծում եմ, վոր այդ, հարկավ, կանոն չէ: Գյուղական
կոմունիստներն առհասարակ նվիրված և անձնազուհե հեղափոխա-
կաններ են: Սակայն անհրաժեշտ է նրանց ողջության չափն ու-
ժեղացնել: Ուստի և անհրաժեշտ է այժմ ընդգծել թուլություն
այդ փաստերը: Անհրաժեշտ է կուսակցության աշխատանքի ու-
ռանձնահատուկ ուժեղացում գյուղում: Մեր խնդիրն այն է, վոր
մենք այժմ և յեթ վերակառուցենք գյուղական կուսակցական
կազմակերպությունը:

Մենք կարող ենք և պարտավոր ենք այն վերակառուցել բա-
նալ

արտադրականութեան: Սորհանդեսութեանն են ու կոլտնտեսութեանները պետք է դառնան կուսակցական կազմակերպութեան վերակառուցման հիմքը:

Մենք պետք է գյուղական կադրեր կոփենք յուրաքանչյուր շրջանում: Գավառների վերացման առաջարկը, կենտրոնը շրջանները փոխադրելու առաջարկը—հենց այս ել նշանակում է իսկապես գյուղական կուսակցական կազմակերպութեան ստեղծելու սկիզբը:

Հատկապես շրջանում կհամարվեն խոշոր կադրերը. շրջանում կհամարվի գյուղի այդ բայլչեվիկ հեղափոխականների կորիզը, փոր պետք է հարստանա բատրակների և կոլխոզների ակտիվով՝ այդ մեր իսկական հենարանով՝ և դրանով մենք կստեղծենք գյուղական ամուր կազմակերպություն: Բայց գյուղում մեր բազան միայն կոլխոզը չէ: Գյուղի կոմյերիտականները քաղաքի կոմյերիտականներից դանդաղանով են: Յեթե քաղաքում կոմյերիտ-միութենանք մի շարք դեպքերում նախաձեռնող դեր է խաղում, հատկապես հարվածայնութեան դժով, ապա կոմյերիտ-միութենանք գյուղում այլ դեր է կատարում: Կոլեկտիվացման շրջանում կոմյերիտ-միութենանք վատ պահեց իրեն կուսակցության դժին համադարձ մնալու տեսակետից: Կան փաստեր, առանձնապես սոցդալին հանրապետութեաններում, յերբ կոմյերիտականները կուլակի կողմն են պահել, բայց կոմյերիտականներն առհասարակ յեղել են կուսակցության բլիշի հետ միասին, բայց իրեն քաղաքական միավոր գյուղում՝ կոմյերիտ-միութենանք թույլ է: Կոմյերիտական բլիշները շատ ավելի բազմաթիվ են, քան կուսակցական բլիշները, և մենք պետք է ուժեղացնենք մեր աշխատանքը նրանց ամրացման համար: ՀԼԿՅՄ Միութեան ղեկավար որդանները ձեռնբեցութուն հայտարարեցին: Նրանք կազմակերպել են բերքաբաժ, անասնապահութեան ամիս, առաջին ակոսն անցկացնելու օր, հնձի օր, կարնավալներ, հացամթերման ժամանակ կարմիր օսյաշարք, սակայն այդ՝ կազմակերպություն եր վերեվից, ըստ մեծի մասին դիրեկտիվների համաձայն, իսկ կոմյերիտ-միութեան քաղաքային կազմակերպությունների ոգնութունը շատ թույլ է: Մենք գյուղական կոմսոմոլը պետք է շատ բարձր աստիճանի վրա դնենք, վորպեսզի նա դառնա իրոք այն մաստան, վոր կոգնի մեր կուսակցությանը՝ կադրեր պատրաստելու, ուժեղ կուսակցական կազմակերպություններ ստեղծելու գյուղում:

Գյուղի համար կադրեր պատրաստելու տեսակետից մեծ դեր

է խաղում և պետք է խաղա կարմիր Բանակը: Կարմիր Բանակն այժմ իր կուրսերի միջոցով բաց է թողնում հաղաթուր կարմիր բանակայիններ, վորոնք լրացնում են գյուղական աշխատավորների կադրերը: Սյապես, որինակ՝ այդ կուրսերի միջոցով 1927 թ. բաց թողնվեցին 31 հազար հոգի. 1928 թվին՝ 67 հազար, 1929 թ.՝ 180 հազար: Մենք կարող ենք և պետք է ել ավելի սոցադործենք կարմիր Բանակն այնպես, վոր կարմիր բանակայինները գյուղ գալով դառնան միևնույն կադրերը, վորոնք կազմակերպելու և իրենց շուրջն են համախմբելու մեր կուսակցական կազմակերպությունները:

Կարելիորագույն խնդիրներ են հանդիսանում պրոլետարական քաղաքի ոգնութեան ուժեղացումը գյուղին՝ առանձնապես գյուղում չքավորությանը կազմակերպելու, կոլտնտեսութեանների փոխակալան-տնտեսական ղեկավարութեան ու գյուղի կուսակցական կազմակերպության ամրապնդման ասպարիզում:

Գյուղական կուսակցական կազմակերպությունների աշխատանքը պետք է վերակառուցել կոլեկտիվացման խնդիրների և կոլտնտեսութեանների ու կոլտնտեսականների վրա հենվելու լողունների համադադարման: Գյուղատնտեսության ղեկը պետք է մեծացնել, ամրացնել նրանց կադրերը, հարկավոր է բարելավել դաստիարակչական աշխատանքը լայն մասսայի մեջ, բարձրացնել գյուղի կուլտուրան և կուսակցականների զաղափարական մակարդակը: Պետք է չքավորության ակտիվությունը կազմակերպչորեն ուղղել դեպի արտադրական կոնկրետ խնդիրները, պետք է, վոր չքավորը ջախջախի կուլակային այն տեսությունը, վորի ասելով, չքավորը ծույլ է, չքավորը չի կարող կազմակերպել իր տնտեսությունը: Չքավորը կարող է և պետք է դառնա գյուղական կոմունիստ, վորին մենք պետք է դաստիարակենք, վորին մենք պետք է բարձրացնենք: Ստեղծել գյուղական՝ ամեն կողմից մարտունակ կազմակերպություն թե գաղափարապես և թե կազմակերպչորեն—ուհա գյուղի աշխատանքների ամենամարտական խնդիրը: Յեվ յես ուհա գյուղի աշխատանքների ամենամարտական խնդիրը: Ենկեներ, թե կենտիմը, վոր ամբողջ ժամանակ եր տալիս դրան, համագումարի բանաձեվի մեջ հատկապես կգնի այդ խնդիրը, և գավառների վերակազմությունը բավականաչափ կոգնի այդ դրոժին: Առանց դրան մենք գյուղական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրները գլուխ չենք հանի:

3. ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ՈՐԳԱՆՆԵՐԻ ԱՄՐԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԴԵՐԻ ՈՒԺԵՂԱՑՈՒՄԸ

Դատակարգային պայքարի սրումը և մասսաների բաղափախան ակտիվության կազմակերպումը:

Հաշվետու ժամանակամիջոցում մենք ունեցանք դատակարգային պայքարի սրում: Կուսակցությունից դուրս մի շարք փոքր են յեղել քաղաքականապես և կազմակերպչորեն ձևավորվելու հույսերը, մեզ թշնամի դատակարգների իդեոլոգիան: Այդ ուղիներումները փորձում էին ապացուցել, վոր դատակարգային պայքարի այս սրումը հետևում է մեր աշխատանքի թերություններին, հետևում է մեր կուսակցության սխալ քաղաքականություն և անձիշտ գործունեություն: Կյանքը ջարդ ու փշուր արեց այդ հայացքները և ապացուցեց, վոր կուսակցությունն իրավացի էր մեր յերկրի դատակարգային ուժերի փոխհարաբերության վերլուծման և դատակարգային պայքարի սրման պատճառների գնահատության նկատմամբ:

Իր քաղաքական ու կազմակերպչական ամբողջ գործունեությունամբ կուսակցությունը ջանալիեց աջ իդեոլոգիան, և բանվոր դատակարգն իր դիկտատուրայի ամբողջ ուժով մեր կուսակցությունը ղեկավարությունը ջանալիեց հակահեղափոխական կազմակերպությունները, վորոնք փորձում էին հարված հասցնել Խորհրդային պետությանը: (Մարքսիստականներ):

Դատակարգային սրված պայքարի պայմաններում մենք մեր իշխումներին դեմ գործել ենք վոր միայն ճնշել միջոցներով: Մենք ուժեղացրինք պրոլետարիատի կազմակերպվածությունը և կազմակերպել գերը՝ փոխալիստական շինարարության բոլոր ասպարեզներում: Յեթե հակահեղափոխականներն առաջին հերթին փորձում էին գործել պետական ապարատի միջոցով, վորի մեջ դեռևս բյուրոկրատական շատ բան կա, ապա կուսակցությունը, ի պատասխան այդ փորձերին, վճռական պայքար մղեց բյուրոկրատներին դեմ, պայքար հանուն կուսակային ու կադրատալիստական բոլոր այն սղեղերի անողոր արմատախմբման, վորոնք դեռևս կան պետապարատում: Պետապարատի դուրսը բաց արավ ապարատի բոլոր ցավու կողմերը և միևնույն ժամանակ դարձավ նշանակալից ետույ՝ խորթ ու անսխալ ապրելից աղատվելու գործում:

քանիսրական լայն մասսաները Խորհրդային իշխանության մեջ ներդրվելու գործում: Պրոլետարիատը և նրա հետ ընթացող աշխատավորական մասսաները յերկրում առաջացած դատակարգային սրմանը պատասխանեցին իրենց քաղաքական ակտիվության ու կազմակերպվածության աճումով: Պրոլետարիատի քաղաքական ակտիվության առավել սղարգ արտահայտությունը՝ խորհուրդների ընտրական կամպանիան է: Վերջին ընտրական կամպանիան, խորհուրդների առթիվ, անցյալ տարի անցավ ամենաակտիվ կերպով, մի հանգամանք, վոր տեղի չեր ունեցել հեղափոխության ամբողջ ժամանակամիջոցի ընթացքում: Յեթե 1927 թվին 71 տոկոս բանվոր է մասնացել ընտրություններին, ապա 1928 թ. այդ տոկոսը բարձրացավ մինչև 81,5 տոկոս, ընդ մինսրհմիությունների արդյունաբերական խմբակը տալիս է աճմանովելի մեծ տոկոս՝ 84,9 տոկոս: Ընտրողների ակտիվությունը բավականաչափ աճել է և դյուրում: 1927 թվականին դյուրական ընտրողների մասնակցության աստիճանը տատանվում էր դաշնակից հանրապետություններին մեջ՝ 40-ից մինչև 50 տոկոս, 1929 թ. այդ տոկոսը բարձրացավ մինչև 58,8—70,9:

Ընտրողների ընդհանուր տոկոսը թե քաղաքի և թե դյուրի նկատմամբ՝ ըստ առանձին հանրապետությունների և ըստ ԽՍՀՄ՝ յերեվում է հետևյալ աղյուսակից.

	1929 թ.	1927 թ.	Աճումը %
ԲՍՖՆՀ	62,2	49,2	13
ՌՍՖՆՀ	66,3	52,7	13,6
ԲՍՆՀ	60,0	47,9	12,1
ԱՍՖՆՀ	69,2	54,3	14,9
ԹՍՆՀ	70,0	41,5	28,5
ՌԻՉՍՆՀ	60,9	48,6	12,3
Միջ. հաշվ. ԽՍՀՄ	63,2	50,7	12,5

Յեթե այս աղյուսակի տվյալները համեմատենք վերելում բերված թիվերի հետ, ապա առանձնապես աչքի յե ընկնում բանվոր-ընտրողների ակտիվությունը՝ համեմատած այս կատեգորիաների ընտրողների հետ:

Սակայն բանը միայն ընտրողների թվական աճումը չէ, այլ նաև նրանց քաղաքական ակտիվության վերելքը: Այս տեսակետից վճռական դատ է հանդիսանում այն հանգամանքը, վոր պրոլետարական ինքնաքննադատական ծավալման վերաբերյալ՝ կուսակ-

ցումթյան լոգունները կենսադուրծվեց: Մենք այդ կամպանիաների մեջ պարզ տեսանք, թե ինչպես ժամանակին եր այդ՝ բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարի ընթացքում ինքնաքննադատությունը կիրառելու լոգուններ: Ինքնաքննադատության հետեւանքով մենք մի շարք կենտրոնական ապարատներում, ինչպես և մի շարք կազմակերպություններում և կենտրոնական հիմնարկներում դուրս շարտված փտած մարդկանց փոխարինեցինք բանվորներից առաջընթացներով: Բանվորական մասսաների այդ քաղաքական ակտիվությունը կազմակերպեց ու գաղափարապես ղեկավարեց մեր կուսակցությունը:

Ագիտացիան ու մասսայական աշխատանքը մեր կուսակցության մեջ կազմակերպիչ գործոն հանդիսացան պատմական մեծ ինքնաքննարկի իրականացման մեջ: Բայլչեվիկական վոդի ունեցող այդ ագիտացիան հսկայական քաղաքական ու դաստիարակչական գեր խաղաց բանվորական մասսաների մեջ: Լենինն ասում էր.

«Քանի դեռ խոսքը վերաբերում էր (և ինչ չափով դեռ խոսքը վերաբերում է), պրոլետարիատի ավանդարդը կոմունիզմի կողմը դրավելուն, մինչ այդ ժամանակ և այդ չափով և առաջին տեղը դրվում է պրոպագանդի հարցը... Յերբ խոսքը վերաբերում է մասսաների պրակտիկ գործողությանը, և, յեթե կարելի չե այդպես արտահայտվել, միլիոնանոց բանակների տեղավորմանը և տվյալ հասարակության բոլոր դասակարգային ուժերի դասավորմանը՝ վերջին ու վճռական մարտի համար, այստեղ արդեն միմիայն պրոպագանդիստական ունակություններով և միմիայն «մաքուր» կոմունիզմի ճշմարտությունների կրկնողությամբ—վոչինչ անել չես կարող: Այստեղ հարկավոր է հաշվել վոչ միայն հազարը, ինչպես եյապես հաշվում է պրոպագանդիստը, դեռևս մասսաները չղեկավարած փոքրիկ խմբակի այդ անդամը, այլ այստեղ պետք է հաշվել միլիոններով, տասնյակ միլիոններով»: (Լենին, 17-րդ հատոր, էջ 180):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում կուսակցության ամբողջ ագիտացիան գործունեությունը, կուսակցության ամբողջ գործունեությունը՝ մասսաներին կազմակերպելու տեսակետից՝ ի նկատի չե ունեցել վոչ թե հազարներ, վոչ թե հարյուր հազարներ, այլ միլիոններ և տասնյակ միլիոններ: Վերջերք, որինակ՝ Ջին-Արեվելյան յերկաթուղու առթիվ յեղած դեմոնստրացիաները, վերջին տարիներին մայիսմեկյան ու Հոկտեմբերյան ցույցերը:

Չնայած սոցիալիստական շինարարության ասպարիզում յե-

ղած դժվարություններին, մենք այդ ցույցերում տեսնում ենք պրոլետարիատի գիտակցության ցայտուն արտահայտությունը, նրա ամուր կամքը՝ պայքարելու սոցիալիզմի համար, սոցիալիզմի հաղթանակի համար: (Ծափահարություններ):

Մասսաների կուլտուրական, քաղաքական աճման խոշորագույն գործոն և միաժամանակ խոշորագույն ցուցանիշ է հանդիսանում լրագրերի տիրաժի բուռն թափով աճումը: Ամբողջ ԽՍՀ Միության բոլոր լրագրերի միորյա տիրաժը առ մեկն հոկտեմբերի 1925 թ. կազմում էր՝ 7.062.000 որինակ, առ մեկն ոգոստոսի 1927 թ.՝ 7.684.000 որինակ և առ մեկն հունիսի 1929 թ.՝ 12.635.000 որինակ: 1929 թ. հունիսից մենք ունենք արդեն տիրաժի միանգամայն բացառիկ աճում: Այսպես՝ 1929 թ. հոկտեմբերի մեկին միորյա տիրաժն արդեն 15-16 միլիոնի յե հասնում: Այս տարվա մարտին միորյա տիրաժը հասնում է 21-22 միլիոնի: Յեվ այդ կատարվում է թղթի բացառիկ դրության ժամանակ, մի հանգամանք, վոր արդելք է հանդիսացել տիրաժի աճմանը: Մինչև պատերազմը լրագրերի տիրաժը հասնում էր 2.728.000-ի. այսչև պատերազմը տիրաժի բարձրացում ունենք 7 և կես—8 անգամ՝ նախապատերազմյանի դիմաց: Այս թվին անհրաժեշտ է ավելացնել նաև ֆաբրիկ-գործարանային և կոլտնտեսական-խորհտնտեսական ապագիր լրագրերը: Նրանց թիվը մոտավոր հաշվով հասնում է 1.000-ի, իսկ ընդհանուր միորյա տիրաժը՝ 1.510.000-ի:

Այսպիսով, ամբողջ ԽՍՀ Միության բոլոր լրագրերի ընդհանուր տիրաժը հաշվվում է՝ 23-24 միլիոն որինակ, այսինքն՝ 1929 թ. հունիսի աճման հանդեպ հարյուր տոկոսի աճում: Յեթե թղթի կրիդիտ չլիներ, մենք կունենայինք լրագրերի տիրաժի աճում 30-40 տոկոսով ավելի, քան մենք ունենք այժմ:

Մեր մամուլը կազմակերպչական մեծ դեր է խաղում: Այն՝ համարձակ կերպով բաց է անում մեր շինարարության բոլոր ցավոտ կողմերը: Կենտրոնական կոմիտեն մամուլի յերեսը դարձնել է գեպի մեր արդյունաբերության ու գյուղական տնտեսության կոնկրետ, արժատական հարցերը: Կենտկոմը հատուկ խորհրդակցություններ է կազմել լրագրի գործի առթիվ: Լրագրերի այս բուռն, չտեսնված չափով աճումը բնորոշվում է բանվոր դասակարգի կուլտուրական վերելքը և նրա քաղաքական ակտիվությունը: (Ծափահարություններ):

Դեռ ավելի թափով աճում կա աղգային մամուլի վերաբերյալ: 15-րդ համադումարից հետո առաջ է դալիս այդ մամուլի՝ թե քանակական և թե վորակական աճումը:

«Մակապաշտները» (Дыромолян) ասում են, տակավին զո-
յություն ունեն խուլ Սիրերում: Իսկ յես իմ մեղքերի շնորհով վոչ
մի կերպ չեմ կարողանում ըմբռնել, թե ինչպես կարող ե այս
յերկիրը շարժվել: Մինչև այժմ ել վոչ մի կերպ չեն կարող ինձ
համոզել, վոր յերկիրը շարժվում է և վոր վոչ մի յերկինք զոյու-
թյուն չունի... «Կաթողիկոսությունը, վոր կամենում է փրկել կեն-
դանի և ուսել աշխարհը, լիակատար տրամաբանական իրավունք ու-
ներ Զիորառնի Բրունոյին այրելու»... «Դիալեկտիկական մատե-
րալիզմն աղաղակող անմատթյուն է»... «Մարդկանց խարույկ-
ների վրա այրելն ավելի գեղեցիկ է, քան գնդակահարելը, այն-
պես է՝ գոթական վոճն ավելի գեղեցիկ է ու կոնկրետ, քան նոր-
կաղարմաները, զանգակների զոլանջը—ալտոմոբիլիսների վոռ-
նոցներից, և սլատոնիզմը—մատերիալիզմից»... «Միմիայն արե-
ղան, վարդապետն է հասկանում ճշտորեն ու բավականաչափ խո-
րը սեռական կյանքը և միմիայն նա մենակ զիտե կանացի հոգու
խորթությունն ու գեղեցկությունը»... «Ասում եյին.—յեկեք մեզ
բեմակայությունների և անուրջների փոխարեն: Յերեվում է,
վոր կատարյալ խաբեբայություն են այս բոլորը և ստոր կեղծիք:
Վոչ, քեռի՛, չես խաբի: Դու, քեռի՛, կամեցար իմ մորթին հա-
ռի, գող են և ավազակ»... «Կոմունիստները չպետք է սիրեն ար-
վեստը, քանի վոր արվեստ նշանակում է՝ հանձար. հանձար նշա-
նակում է անհավասարություն, անհավասարություն նշանակում
է՝ եքսպլոտացիա—չարաչահություն»... «Այլ անդամ՝ դուք
պաֆոսով շարունակ կրկնում եք. «սոցիալիզմը հնարավոր է կա-
ռուցել մի յերկրում», չեք զգո՞ւմ, արդյոք, վոր այդ տեսլիս,
մեկն ու մեկը կամ ինչ վոր շատ բարձր ձայնով բղավում է, ճըն-
շում է ձեր հոգուն.—վո՛չ»:

Յեվ այդ թույլատրվում է խորհրդային յերկրում: Ինչ է նը-
շանակում այս բանը: Այս նշանակում է, վոր մեզ մոտ տակավին
պակասում է բավականաչափ զգոնությունը: (Չայնեթ.—Ո՞վ է
թույլատրում: Վորտեղ է թույլատրվել):

Թույլատրված է Գրառեպարի կողմից: (Չայնեթ.—Ո՞ւմ
հրատարակությունն է):

Այս հրատարակված է իրեն հեղինակի կողմից. բայց չե՞ վոր
արած ծակից:

խնդիրն այն է, վոր մեզ մոտ, խորհրդային յերկրում, պրոլետա-
րական դեկտատուրայի յերկրում, մասնավոր հեղինակի վրա
պետք է լինի պրոլետարական դեկտատուրայի սանձը: Իսկ այստեղ
սանձեր չեն յերեվացել: Շատ ցավալի յե:

(Չայնեթ.—«Ճշմարիտ է»):

Մասամերի կուլտուրական անուր և նրանց ներգրա- վումը պետապարատի աշխատանքի մեջ

Դուք գիտե՞ք, թե ինչպես լենինը սուր կերպով խայթում էր
ձեվական դեմոկրատիային: Բուրժուական դեմոկրատիան չենք չի
աւելի բանվորին և ասում է՝ «Հավաքվեցե՛ք»: Նա մարդկանց
անգրագետ է թողնում և ասում է նրանց. «Մասնակցեցե՛ք քա-
ղաքական կյանքին»: Մեր պրոլետարական դեմոկրատիան այն է,
վոր մենք վոչ թե հենց այնպես ներդրավում ենք բանվորին քա-
ղաքական կյանքի մեջ, այլ մենք բարձրացնում ենք նրա կուլ-
տուրական մակարդակը: Յեվ հիմա յեւ, վերակառուցման պայ-
մանների ժամանակ, կուլտուրայի բարձրացման հարցն ամենից
ավելի սուր ընդլայն է ստանում:

Սակայն, վորպեսզի բանվոր դասակարգը կարողանա իրակա-
նացնել իր կազմակերպվածությունը, նա պետք է աճի կուլտու-
րայես: Կուլտուրայես պետք է աճեն ու զարգանան և աշխատա-
վորական լայն խավերը, վորոնց ղեկավարում է պրոլետարիատը:
Ուր պատճառով կուսակցությունն այնպիսի լուրջնոցների հետ
միասին, ինչպիսիք են ինդուստրացումը, կոլեկտիվացումը, ա-
ռաջ է քաշում նաև կուլտուրական հեղափոխության լուրջնոք,
միլիոնների կուլտուրայի վերելքը, առանց վորի անհնարին կլինի
ինժեանալ դեպի սոցիալիզմը: Ինչպե՞ս է գրված մեզ մոտ գործը—
այս տեսակետից:

Անգրագիտության վերացում: ՌՍՖՍՀ Հանրապետության
ժողովրդի հոգի, ծրագրելով վերացնել անգրագիտությունը յերեք
տարվա ընթացքում՝ հաստատեց անգրագիտության վերացման
1929-30 ուսումնական պլանը, վորով վերացվելու յեր չորս մի-
լիոն մարդու անգրագիտությունը: Տեղական կազմակերպություն-
ներն այդ պլանը մեծացրին՝ մարդկանց անգրագիտությունը վե-
րացնելու թիվը հասցնելով տասը միլիոնի. այսպիսով, աշխա-
տանքի սկսվեց ծավալվել սոցիալիզմի և կուլտուրալի մեթոդների
լայն կիրառման հիման վրա: Մինչդեռ 1927-29 թ. մենք գրագի-

տություն սովորեցրին 800 հազար մարդու, իսկ 1928-29 թ. յերկու միլիոն, 1929-30 թ. սովորելու յեն 10,5 միլիոն անգրագետ:

Գրագիտությունը բարձրանում է նաև ազգային հանրագիտություններում: Ահապատիկ տվյալներ (գրագետների տոկոսներն ամբողջ ազգաբնակչության կազմի՝ 10 տարեկանից սկսած):

Հոտ ցուցակագրության	1926 թ.	1929 թ.	1930 թ.
ԽՍՀՄ-ում	51,3	56,7	62,6
ՌՍՖՖՀ	52,8	57,5	61,3
ՌԽՍԽՀ	57,5	64,0	71,3
ԲՍՖՀ	53,3	63,0	69,0
Անգլ. ՍՆՀ	37,0	46,0	51,1
Թուրք. ՍՆՀ	12,5	19,4	24,5
Ռեզ. ՍՆՀ	9,9	14,2	19,4

Ինչպես տեսնում եք այս աղյուսակից, գրագիտության տեսակետից ամենից հետամնացը հանդիսանում են թուրքմենստանը և Ուզբեկստանը: Քանի վոր գրագիտության աճումն այս յերկու դաշնակից հանրապետություններում աննշան է, ուստի պետք է մենք ամենավճռական միջոցներ ձեռնարկենք, գրագիտության գործը մաքսիմալ չափերով բարձրացնելու: Հանրապետություններում գրագիտությունն ամենաբարձր մակարդակի վրա յե գերորդ տեղն է բռնում ՌՍՖՖՀ հանրապետությունը: Անգրկովկասը միջին տեղն է բռնում:

Ամբողջ Միության մեջ 1930-31 թ. ընդհանուր կրթությունը միմիայն առաջին կոնցենտրում (չորս ամյա դպրոց) պետք է ընդգրկի մոտավորապես 14.500.000 յերեխա՝ նախապատերազմյան չրջանից ավելի քան կրկնակի: 1929-30 թ. դիմաց ավելանում է այդ համարյա յերեք միլիոնով, կամ 24 տոկոսով. 1928-29 թ. 4 տոկոս աճում և 1929-30 թ.՝ 16 տոկոս:

Ինքնակրթության ցանցն ընդգրկում է մոտավորապես յերեք միլիոն մարդ՝ կուլտպրոպի տվյալներով: Առանձնահատուկ կերպով բանվորների մեջ զորեղացել է քաղաքական կրթությունը ըստանալու ձևումը: Այս ամենը վկայում են, վոր բանվորների ձգտողական ուժը դեպի ուսումը հսկայական է:

Մի քանի խոսք արհմիությունների կուլտուրական աշխատանքի և նրա պակասությունների մասին: Բանվոր դասակարգի կուլտուրական մակարդակն աճում է: Իսկ ի՞նչ ենք մենք տեսնում արհմիությունների կողմից: Փաստերն ասում են, վոր արհմիություն-

ները հեռ են մնացել կուլտուրական աշխատանքի առաջընթացում:

Բոլոր արհմիությունների կուլտուրական բյուջեն բավականաչափ բարձր է. 1928 թվին բյուջեն կազմում էր 135 միլիոն ռ., 1930 թ. կազմում է արդեն 225 միլիոն ռուբլի: Իսկ ինչպե՞ս բաշխվեց այդ բյուջեն. — արտադրական լուսավորության համար՝ 632 հազար ռուբլի, ֆիզկուլտուրայի համար 16 միլիոն ռուբլի:

Յեվ այս կոչվում է «Յերեսներս դեպի արտադրություն»: 16 միլիոն ֆիզկուլտուրայի համար և 632 հազար՝ լուսավորության: Կինոյի, ներկայացումների և կոնցերտի համար՝ 42 միլիոն, անգրագիտության վերացման համար՝ 1.500 հազար: (Դա հիմնում չարժույթ):

Հին դեկավարությունն ահա այսպես է վարել իր աշխատանքը «Յերեսներս դեպի արտադրություն» լոզունգի համաձայն, «Յերեսներս դեպի մասսաները»: Յեվ այս բանը համարվում է բանվորների շահերի պաշտպանություն:

Այս քաղաքականությունը չեր կարող առաջ չբերել այն, վոր ակումբներում պարապում են ամեն բանով, բայց վոչ բանվոր դասակարգի դաստիարակությամբ և նրա կուլտուրական մակարդակի բարձրացմամբ: Ներկայումս մենք ունենք վորոշ նվաճումներ, չրջադարձ ակումբների աշխատանքի մեջ, բարելավում ներանց աշխատանքի մեջ: Բայց մինչև հիմա կուսակցական կադակերպությունները պատշաճ ուշադրություն չեն նվիրում ֆորմիկաներում և գործարաններում յեղած ակումբների աշխատանքին:

Դյուղերում ունենք. 1927-28 թ. խրճիթ-ընթերցարանի բյուջեն 9 միլիոն էր, այժմ 12 միլիոն է: Բայց, ընկերներ, այս խրճիթ ընթերցարանները չափազանց թույլ են: Խրճիթ-ընթերցարանը պետք է լինի դյուղի սոցիալիստական վերակառուցման կենտրոնը, նրա կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու կենտրոնը: Անհրաժեշտ է այս խրճիթ-ընթերցարանների դեկավարների նյութական դրությունը բարելավել և բարձրացնել կուլտուրական մակարդակը: Չե՞ վոր այժմ դյուղում դեպի կուլտուրան յեղած ձգտումը մեծ է:

Կուլտուրական շարժումը հիմնովին փոխեց կուլտուրական աշխատանքի մեթոդները դյուղում: Ահա այս կետի վրա պետք է բնվեռեն իրենց ուշադրությունը դյուղական կադակերպություններին:

Մասսաների կուլտուրական մակարդակի և նրանց քաղաքական

ազդարարութեան բարձրացման հետեւանքով բարելաւումներ են առաջացել մեր խորհրդային ապարատում: Ներկայումս ունենք մի նոր ձեւ՝ ևս, այսինքն՝ ձեռնարկությունների չեփությունը խորհրդային հիմնարկների վերաբերմամբ: Ինձ թվում է, յետ չեմ տխրելի, յետ ասեմ, վոր այդ չեփությունը ԿՎՀ-ի կատարած՝ պետապարատի գոման ուղղակի հետեւանքն է: Սկսեցինք բանվորներին ներդրովել պետապարատի գոման մեջ. այդ դորձն աճեց ու դարձավ մի նոր դրավիչ ձեւ՝ բանվորներին պետապարատին մասնակցելու ասպարիզում: Այսպէս ասած, մենք ընդարձակում ենք Լենինի լոզունգի իրադործման բաղան՝ կառավարման աշխատանքն արտադրական աշխատանքի հետ զուգորդելու նկատմամբ: Եւ քանի դործարաններ ընտրեցին իրենց միջից բանվոր դործագիրներ 6-12 ամսով: Այս բանվոր դործագիրները գործարանից չեն կտրվելու, կգնան հիմնարկները, կաշխատեն այնտեղ և կկապվեն ձեռնարկութեան հետ, հետո կվերադառնան նորից դործարան, և մենք կուղարկենք ուրիշներին: Ինչպէս տեսնում եք, պետապարատը վերանորոգելու, թարմացնելու համար նոր ձեւեր են ծնում: Այս հանդիսանում է մի նոր ուլթ, վոր պետք է վերանորոգի ապարատը և արմատախիւ անի բոլորոկրատիզմը: Խորհուրդների մասսայական աշխատանքի բարելաւումը պետք է նպաստի այդ դործի հաջողութեան:

դում (մեքենաշինարարական գործարաններ) 95 մարդուց ընդամենը յերկու առաջնաշված: Մի քանի անտեսական որդաններում է վոչ մի առաջնաշված չկա: Բացի դրանից, մինչև անգամ արհիպիսկոպոսներն մեջ մենք ունեցել ենք չնչին քանակությամբ առաջնաշվածներ: Միայն վերջին տարին այս չարժույթն սկսեց լրջորեն ծավալվել:

[illegible]

62

63

պատրաստման ու վերապատրաստման այդ խնդիրը դրված է շատ սուր կերպով: Հենց այդ պատճառով էլ ամենայն սրով թյաժր դրված է կադրերի վերապատրաստման հարցը: Յեղնելով որանից՝ հենտկոմի նույնաբերյան պլենումն իր աշխատանքի մեջ այդ հարցի նկատմամբ առանձին ուշադրություն նվիրեց: Առ 1-ն հունվարի արդեն գոյություն ունեն ու գործում են 4 արդակադեմիաներ (Մոսկվայում, Լենինգրադում, Ուկրաինայում և Բազմում): այն-տեղ սովորողների թիվն ընդհանուր առմամբ 697 մարդ է, և 1 տրանսպորտի ակադեմիա՝ 98 հոգի սովորողներով: Հինգ ակադեմիաները միասին ընդգրկում են 800 մարդ: Ընկեր Ստալինի անվան Մոսկվայի արդակադեմիան, վոր կազմակերպվել է կուսակցության 15-րդ համագումարի նախորդակին, վերջերս տվեց իր առաջին չրջանավարտները՝ 110 մարդ:

Ընթացիկ տարում արդակադեմիաներ են բացվելու Սվերդլովսկում և Իվանովո-Վոզնեսենսկում: բարձր կադրերի կազմ պատրաստելու կուրսեր՝ Ռոստովում, Նովո-Սիբիրսկում և Տաշքենդում: Ընթացիկ տարում բոլոր սխտեմի արդյունաբերական ակադեմիաների համար 900 մարդու ընտրություն է կատարվելու:

1929 թ. կազմակերպվել է Մոսկվայի արդյունաբերական ակադեմիային կից հեռակա արդակադեմիաներ, վոր մինչև 1930 թ. հեպտեմբերի 1-ն ընդգրկում էր 2,580 ուսկնդիր: Նրանցից ծանր ինդուստրիայի աշխատակիցներ են 42,6 տոկոս, նախադասներ ու վարչություն անդամներ՝ 33,3 տոկոս, դիրեկտորներ և նրանց ուղեկաններ՝ 28,4 տոկոս, վարպետներ և բանվորներ՝ 129, կուսակցության անդամներ 80 տոկոս:

Այնուամենայնիվ կյանքը մեր առաջ ցուցահանում է ավելի շատ պահանջներ, և նույնիսկ այս ընդարձակ ծրագիրն անգամ արդեն մեզ չի բավարարում:

Մենք պետք է ել ավելի ընդարձակենք կադրերի վերապատրաստման այդ աշխատանքը, և վոր ամենից գլխավորն է, մենք պետք է առավել մանրադնին ուսումնասիրենք այն կադրերը, վորոնք մեզ մոտ կան և վորոնց հաճախ ոգտագործում ենք շատ թույլ կերպով: Մենք մինչև այժմ դեռ հանդիպում ենք այնպիսի փաստերի, յերբ ընդունակ բանվորները ջնջվում, վերանում են և մենք նրանց չենք տեսնում: Ինչո՞ւ յե այս աշխատանք լինում: Այս առաջանում է նախ և առաջ նրանից, վոր մեր հիմնարկներում հաճախ ոտար մարդիկ, վորոնք միմիանց հետ համաձայնություն դառնվ-վիտակցորեն վոչնչացնում են այդ բանվորներին: Այսպես՝ առ 1-ն

ապրիլի 1928 թ. Գինժողովմատում կային 251 աշխատակիցներ, վորոնք ծագում էյին աղնվականներից, վաճառականներից, հագնվորական կոշում ունեցողներից և ֆինանսական մինիստրության նախկին աստիճանավորներից: Այլ խոսքով՝ Գինժողովմի բոլոր պատասխանատու աշխատակիցներից մեզ համար խորթ մարդիկ 41 տոկոս էյին կազմում: Կամ վերջենք որինակներ պրոֆիտությունների գումարից: Մետաղագործների հենտկոմում 40 պատասխանատու աշխատակիցներից 13 մարդ այլ կուսակցություններից են յե-կել, համարյա բոլորն էլ մենչելիկներ: ՀՄԿՍ-ի խմբադրական հր-կաներ, համարյա բոլորն էլ մենչելիկներ: ՀՄԿՍ-ի խմբադրական հր-կաներ, կալվածատերեր և տերտերներ՝ 15, և այլ կուսակցու-թյուններից դուրս յեկածներ՝ 7 հոգի:

Ստորին աշխատակիցների ջնջման և մասսայից թույլ առաջ-բաշխման յերկրորդ պատճառն այն է, վոր մենք միանգամայն ան-բավարար կերպով ենք ուսումնասիրում մարդկանց: Ոտար տար-բերից մեր հիմնարկները մաքրելու համար, բյուրոկրատական պղ-րներից մեր հիմնարկները մաքրելու համար, հարկավոր է մաս-ծություններն ու կեղտերը մաքրելու համար, հարկավոր է մաս-ծաներից առաջ քաշել շատ ու շատ կազմակերպիչներ: Վճռական հարցը մարդկանց ընտրությունն է: Կենտկոմի վորոշմամբ վարչա-կան հիմնարկներին կից ստեղծված են կադրերի հատուկ ապարատ-ներ: Սակայն մինչև այժմ դեռ այդ ապարատները մեր հիմնարկ-ներին աշխատանքի ոխտեմում չեն դրավում համապատասխան տեղը: Մեր խնդիրն այն է, վոր ամենալայն չափերով բարելավենք մարդկանց ընտրության ու պատրաստման գործը: Հաճախ դան-գատներ են լսում, թե մարդ չկա: Ծիշտ չե, մարդ շատ կա: Կու-սակցությունը, բանվոր դասակարգը, կոլխոզնիկների մասսաները պատրաստում են շատ, հարյուրհազարավոր հիանալի կազմակեր-պատրաստում են շատ, հաճախ տաղանդավոր մարդիկ: Հենց իրեն-պիչներ, ընդունակ և հաճախ տաղանդավոր մարդիկ: Հենց իրեն-տնտեսական ապարատում, կոոպերատիվ և առևտրական կազմա-կերպությունների ստորին ցանցում կան նույնպես շատ ընդունակ մարդիկ, վորոնց կարելի յե առաջ շարժել դեպի ավելի խոշոր աշխատանք:

Ինչո՞ւ համար է ստեղծվում այսպիսի հիմար զրույթյուն, քանի վոր հրապարակի վրա կան շատ ընդունակ մարդիկ, բայց մենք մոտ մարդիկ չկան: Այս առաջանում է նրա-տյանամենայնիվ մեզ մոտ մարդիկ չկան: Իրենով ծածկում է մարդուն, և մենք նրա միջով չենք կարողանում տեսնել աշխատակիցին: Պետք է

մարդկանց՝ բանվոր դասակարգին, բանվորների զավակներին, չքավորների և կոլտնտեսականների զավակներին, սովորեցնելով այդ մարդկանց և սլաճողացող կադրեր՝ ամբողջ պետական ապարատի համար, պրոլետարիատի ղեկատարության ամբողջ սխառեմի համար (Մախահարություններ) :

Ընկերները, յետ գլխավորապես կանգ առա այն աշխատանքի վրա, վորով կուսակցությունն կապվում է մասսաների հետ։ Կուսակցությունը հանդիսանում է մասսաների հետ ունեցած շարժիչ կապերի ղեկավարը։ Սոցիալիստական հաջող չինարարության ապահովման բոլոր խնդիրները կատարումը հնարավոր է միայն մեր պահովման բոլոր խնդիրները կատարումը հնարավոր է միայն մեր կուսակցության ղեկավար դերի, նրա մարտունակության հետագա կուսակցության ղեկավար դերի, նրա մարտունակության հետագա աճամաճը։ Քանի վոր մեր կուսակցությունը պրոլետարական տատուրացի հասարակ որդաններից մեկը չէ՝ մեր կուսակցությունը պրոլետարական դիկտատուրայի բոլոր որդաններն է ղեկավարում, հետևաբար այն պահանջները, վոր դնում են նրա առաջ, իրեն կառավարող կուսակցության, աճում են պրոլետարական դիկտատուրայի աճման ու բարդացման խնդիրների չափով։

Լենինը մեր կուսակցութեան 11-րդ համագումարում ամենայն վճռականութեամբ, ընդգծեց, վոր ինդերի առանցքը կազմում է մարդկանց ընտրութիւնը և գործի կատարման ստուգումը: Մի-միայն այդ պայմանները կատարումն է ապահովում գործնակա-նում կուսակցութեան քաղաքական գլխը: Պահանջվում է գործնա-կան ղեկավարութեան բարելավումը, տեղեւորում, կուսակցական կադրերի սիստեմատիկ բարելավումը, կուսակցութեան գաղափա-րական ու կազմակերպչական ամրացումը՝ ներկուսակցական գե-մոկրատիայի և ինքնաքննադատութեան հիման վրա:

Մեր խնդիրն այն է, վոր մենք գլխովին ներգրավենք բանվորներին և աշխատավորներին պետութիւնը կառավարելու գործի մեջ: Պետք է ավելի լայն ծավալել աշխատանքը մասսաների մեջ՝ սոցիալիստական շինարարութեան հիմնական խնդիրների շուրջը: պետք է արագացնել յերկրի կուլտուրայի ընդհանուր վերելքի և կուլտուրական հեղափոխութեան խնդիրների գործնական լուծման տեմպը: Անհրաժեշտ է բուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարը կապել մասսաների առավելագույն ներգրավմամբ՝ պետութեան կառավարման մեջ. պետք է շարունակել անողորմ կերպով արմատախիլ անելու մեր ապագատուժ դեռ գոյութիւն ունեցող կապիտալիստական ու կուլակային տարրերը, նրանց տեղը դնել մեք

70

կոմիտեի փոքր շտաբում ընդհանուր
գնահատականով, այլ լուրջ ցուցումներ եր տալիս տեղական շի-
նարարութեան հիմնական հարցերի և կուսակցական կազմակերպու-
թյունների աշխատանքի նկատմամբ՝ կանգ չառնելով տեղական
կազմակերպութեան նկատմամբ պակասութիւնները սուր քննադատու-
թյան յենթարկելու առաջ՝ ի նկատի առնելով յուրաքանչյուր ուս-
յոնի առանձին հատկութիւնները:

Այսպէս, որինակ՝ հաշվետու շրջանում կենտկոմը կուսակցու-
կան կազմակերպութիւններէ 11-ի—Արտեմովսկի, Մմոլենսկի, Ա-
դրբեյան, Աստրախան, Վլադիմիրսոնի, Վոլոդա, Որյոլ, Սարա-
տով, Պրոխալովա, Ղրիմ և Վոսեսկ—աշխատանքը գտաւ անբավա-
րար:

Բացի հրահանգական հետադրուումից, վոր հաշվետու շրջա-
նում թիվով 104 և յեղել, կենտկոմն առաջինն սկսեց կիրառել տե-
ղեքն կազմակերպութեան ուղարկելու գործը, խմբակներ, վորոնք
կազմվում էին պատասխանատու աշխատակիցներից և ուղարկ-
վում ձեռնարկութիւններն ու կոլտնտեսական բլիշները՝ ողնելու
կուսաշխատանքների բարելավմանը գործնականում: Այդպիսի
կազմակերպութեան 4—5 ամիս ժամանակով ուղարկված է յեղել
թիվով 50. բաղկացած 1,840 մարդուց:

Կազմակերպված կուսակցական ուղարկելու սխառման սկսվեց
կիրառվել և տեղեքում: Սրա հետ միասին կենտկոմը կիրառում էր
նաև կուսակցական կոմիտեների քարտուղարների հրավերը՝ կենտ-
կոմի աշխատակերպութիւններին տված զինկառնների կատար-
ման ընթացքի մասին զեկուցումներ տալու համար:

Հետաքրքիր փորձ է հանդիսանում հաշվետու շրջանում այն
փորձը, վորով կուսակցական մասնակցները մասնակցում էին հր-
ահանգչական հետադրուումներին: Այսպէս, որինակ՝ Դնեպրո-
պետրովսկում կենտկոմի հրահանգչի հետադրուութեանը մասնակ-
ցել են մոտավորապէս 2 հազար ընկեր: Կարծիր Պրեսնայում կենտ-
կոմի հրահանգչի կազմակերպել է մասնաշախտակ գործը բանվոր-
ների հետ, վորոնց թիվը 5 հազարի յե հասել և այլն: Ուշագորու-
թյան արժանի յե այն հանգամանքը, վոր հաշվետու շրջանում ա-
վելի ընդարձակվեց կենտկոմի անդամների տեղեքն ուղարկելու
պրակտիկան: Անցյալ տարվա ապրիլյան պլենումում ընդունվեց
հատուկ վորոշում այն մասին, վոր կենտկոմի անդամները տեղեքն
ուղեւորվեն: Հաշվետու շրջանում յեղել և կենտկոմի 66 անդամ-
ների և թեկնածուների 162 յերթ, վորոնք դարձվել են արդֆին-

պլանի կատարման, կոլեկտիվացման և հացաթիւթեքման հարցերով:
Իրար վրա հաշված կենտկոմի անդամները յեղել են տեղեքում
115 ամիս: Այստեղ, իհարկէ, խոսքը վերաբերում է կենտկոմի
այն անդամներին, վորոնք աշխատում են կենտրոնում. տեղեքում
ապրող կենտկոմի անդամների յերթերը չեն մտնում այս հաշ-
մեջ: Հաշվետու շրջանում կենտկոմն, կարգերի մօրիլիդացիոյի
կարգով հակայական թիվով աշխատակիցներ և ուղարկել մշտական
ու ժամանակավոր աշխատանքի՝ տեղական, առանձնապէս գյու-
ղական կազմակերպութիւնն ամբացնելու համար: Բաւական է
նշել, վոր յերկու տարում կենտկոմի միջոցով աշխատանքի յեն
ուղարկված մոտավորապէս 11 հազար աշխատակից: «500»-ի հա-
տուկ մօրիլիդացիոյ յե կատարվել՝ միւթեքման ու հացահատիկային
տուկ մօրիլիդացիոյ յե աշխատանքներն ամբացնելու համար,
հիմնական ուսյոններում աշխատանքներն ամբացնելու համար,
«100»-ի մօրիլիդացիոյն՝ պրոպագանդի և դասական ուղեքման
աշխատանքի համար գյուղում և այլն:

Կենդանի կապի ուժեղացման շնորհիվ կրճատվեց դեպի տե-
ղեքն ուղարկվելիք գրավոր շրջաբերականների թիվը: Յեթե, ո-
րինակ՝ 14-րդ համագումարից մինչև 15-րդ համագումարի ժամա-
նակամիջոցը կենտկոմն ուղարկել էր 70 շրջաբերական, 15-րդ
համագումարից մինչև 16-րդ համագումարը տեղեքն ուղարկել է
37 շրջաբերական ու նամակ: Այստեղ արտացոլում են ղեկավարու-
թյան մեթոդներում տեղի ունեցած դրական փոփոխութիւնները
—ավելի մոտ մասնակցներին, ավելի մոտ կյանքին, կենդանի, կոնկ-
րետ ղեկավարութեան ուժեղացում: Առանձնապէս ուշագորով են
քննարկել կազմակերպութեան ուժեղացում: Երբեք մասին, յա-
նաքննարկութեան մասին, արդֆինպլանի կատարման մասին,
Մոսկւայի կազմակերպութեան ուղղված դիմումը՝ ալ թեքման Կ-
դեպի այն ունեցած հաշվողականութեան դեմ պայքարելու ժա-
պին, կոլեկտիվացման մեջ տեղի ունեցած խոտորումների ուղղման
մասին—և այլն:

Այսպիսով մենք տեսնում ենք, վոր 15-րդ համագումարից
մինչև 16-րդ համագումարի ժամանակամիջոցը բնորոշվում է
կենտկոմի և տեղեքի կենդանի կապի անվիճելի ուժեղացմամբ:
Ինքը կապը և կուսակցութեան քաղաքականութեան կիրառման ը-
տուգումը տեղեքում դարձան ավելի կոնկրետ:

ԿՈՒՍԱԿԿԱՆ ԱՊԱՐԱՏԸ

Բոլոր այս բարելավումների մեջ խոշորագոյն պատմական
դեր է խաղացել մեր կուսակցութեան ապարատը: Փանի-բանի կը-

ճուճ ցեխ են լցրել ու լցնում են կուտապարատի վրա՝ ուղղել-
ցիոն՝ շուկայական արժանեքը: Տրոցկիստի դափնիները հանդիսա-
լեյին տալիս աջ ուղիւնիսաներին և մասնավորապես ընկեր Բու-
խարինին, ու նա աքաղաղի պես դնաց նրանց հետեւից, կրկնելով
քաղաքների անարժան զրպարտութիւնները կուտակցութեան արա-
րատի բյուրոկրատիզմի մասին, նրա՝ մասսայից կտրվելու մասին
և այլն: Հացամթերումների, ցանքի կամպանիայի, բերքի բարձ-
րացման, կոլեկտիվացման, արդֆինպլանի կատարման և այլ ա-
պարեղներում մեր ունեցած հսկայական գովարտութիւնների հաղ-
թահարման շրջանը ցույց տվեց, վոր պրոլետարական դիկտատու-
րայի ամբողջ սխտեմում լավադուլնը հանդիսացավ կուտակցու-
կան ապարատը, վոր ամուր միաձուլված ու չաղկապված է մեր
կուտակցութեան լենինյան հիմնական գծով: Այս կուտապարատի
կազմում մենք ունենք բանվորների և հին բայլշեվիկների մի տո-
կոս, բայլշեվիկներ, վորոնք հանդիսանում են լենինիզմի սխտե-
մում մարտիկներ: Այսպես, յերկրային ազդային կենտկոմի և շրջ-
կոմների քարտուղարների շարքում բանվորների տոկոսն աճեց
16-րդ համագումարի ժամանակում յեղած 33-ից մինչև 43, 16-րդ
համագումարի ժամանակ հին բայլշեվիկների տոկոսը 58-ից հասավ
մինչև 69-ի, դավառային կոմիտեների քարտուղարների շարքում
55 տոկ. բանվոր կա և 27 տոկ.՝ ընդհանուր գործիչ:

Վերջին տվյալներն, ի միջի այլոց, բնորոշում են մեր դաւա-
ռային ապարատի վորակը. այս ապարատը, ինչպես նաեւ այստեղ
ընկեր Ստալինը, մեր քաղաքականութեան կիրառման տեսակետից
հսկայական դեր խաղաց:

Սակայն կենտկոմը չէր բավարարում այդ նվաճումներով:
կուտապարատի պակասութիւնները, նրա բացասական կողմերը
գրգռում են յեղել ինքնաքննադատութեան կրակի տակ: Կենտկոմի
և տեղական կազմակերպութիւնների մեկ գլխավոր պակասն այն
էր, վոր վերակառուցման ժամանակաշրջանից բարդ խնդիրների
նկատմամբ բավականաչափ հարմարութիւն չէր ստեղծում:

Ապարատի մեջ շատ կուտակում կար, ֆունկցիաների պար-
զորոշ բաժանում չկար:

Այս բանից յենելով՝ մենք հարց դրինք կենտկոմի ապարատի
վերակազմութեան: Հենց ինքնաքննադատութեան հետեւանքով
հանդէտ է դալիս կուտապարատի վերակազմութեանը, վորն սկզբ-
բում տեղի ունեցավ կենտկոմի ապարատի նկատմամբ, ապա ամ-
բողջ կուտակցութեան նկատմամբ: Կուտապարատի վերակազմու-

թեան վրա չպետք է նայել նեղ տեխնիկական տեսակետից: Վերո-
կառուցման շրջանի նոր խնդիրների ընդարձակումը տեղերի հետա-
դա աշխատանքների բարդութիւնը, կադրերի պրոբլեմի արվա-
ծութիւնը, իբրեւ սոցիալիստական վերակառուցման հետադա հա-
շտութիւնների կարեւորագույն պայման, անհրաժեշտութիւն
առաջացրին կուտապարատի վերակազմութեան նկատմամբ՝ ըստ
ֆունկցիոնալ հատկանիշի, ֆունկցիաների ավելի ստորաբաժա-
նումներով, լայն կուտակցական ակտիվը կամավորական հիմունք-
ներով կուտապարատի աշխատանքին ավելի ներգրավումով: Չնա-
յած այն կարճ ժամանակամիջոցին, վոր անցել է կուտապարատի
վերակազմութեան սկզբից, մենք արդեն ունենք նրա վերակազ-
մութեան դրական արդիւնքները: Մենք ամենից առաջ կրճատե-
ցինք վճարովի ապարատը: Այսպես՝ կենտկոմի ապարատը վերո-
կազմութեան հետեւանքով կրճատվել է մի յերբոքով, վոր ամ-
բողջ տարվա ընթացքում տալիս է 190 հազար ուղարկ խնայողու-
թիւն: Այդ ծախսերի կրճատման հաշիւին կուտապարատի միջին
ողակներում միջոցներ են հատկացված՝ հացահատիկային ուսյոն-
ների կոլտնտեսական բջիջների 510 քարտուղարների և 330 կին-
կազմակերպիչների համար:

Վճարովի կուտապարատի թվական կազմը և նրա հարաբերու-
թիւնը կոմունիստների թվին՝ հետեւյալ պատկերն է տալիս.
16-րդ համագումարի նախորդային կուտապարատի մի միավորին
ընկնում էր 49 կոմունիստ, իսկ 16-րդ համագումարի նախորդա-
կին կուտապարատի մի միավորին ընկնում էր 82 կոմունիստ:

Կուտակութեան շուրջն ստեղծվում է կամավորական կու-
տակցական ակտիվ. Լենինգրադի մարդկութեան յայնատում են
147 կամավոր արտահաստիքային հրահանգիչներ:

Սակայն կուտապարատը դեռ շատ թերութիւններ ունի: Յեր-
բերմն մենք տեսնում ենք, վոր բավարար չափով զգոնութիւն և
արագ արձագանքում չի հայտարարված նոր յերեմութիւնների հան-
դէպ, վորոնք առաջ ելին դալիս և առաջ են դալիս ստորին խավե-
րում, բանվոր դասակարգի և գյուղացիութեան լայն մասնանե-
րում: Մի շարք դեպքերում նա ուշ է ազդարարում նոր պրոցե-
սների և յերեմութիւնների մասին:

Կոլեկտիվացման քնադատում առաջացած շեղումները հան-
դիսացան առավել ցայտուն ցուցանիշն այն բանի, վոր մեզ մոտ
սղարարումը ներքեմից անբավարար է: Ուստի կուտապարատը
պետք է լինի ավելի ճկուն, զգոն, քան պաշտօնաբանական դիկտատու-

դայի վորոնե այլ ապարատ, վորովհետեւ հատկապէս այս ճկունությամբ ու զգոնությամբ միայն՝ կուսակցութիւնը, իբրեւ կառավարող կուսակցութիւն, կարող եւ շարժման մեջ զնել պրոլետարական դիկտատուրայի ամբողջ սխառմը, բոլոր շարժիչ կապերը: Հաշվետու չըջանի ընթացքում մենք ավարտեցինք շրջանացումը: Մարդերի ստեղծումն ամբողջովին արդարացից իրեն, թե՛ տնտեսական և թե՛ քաղաքական տեսակետից: Մարդերը խոշորագույն դեր կատարեցին ամբողջ մարդեփի և յերկրներէ տնտեսական ձեւաւորման ու զարգացման նկատմամբ: Նրանք դարձան այն քաղաքական կենտրոնները, վորոնք ոգնեցին կուսակցութեանը՝ լուծելու հաշվետու շրջանի դժվարագույն խնդիրները: Սակայն միևնույն ժամանակ այդ շրջանացումը չի կարող բաւարարել մեզ, վորովհետեւ կենտրոններից մինչև ներքև, այսինքն՝ այն բնիշները, վորոնք պետք է կատարեն կենտրոնի դերեկտիվները, դեռ մինչ այժմ եւ շատ միջնորդ ինստանցիաներ ունենք: Հաճախ չըջանը չգիտի վու կենտկոմի, վու եւ մարդկոմի դերեկտիվները: Կուրկտիվացման առիթով շրջաններ դնալով՝ յետ ականատես յեղա մի շարք այնպիսի ցայտուն փաստերի, յերբ շրջանային աշխատակիցները չենին կարդացել կուրկտիվացման նկատմամբ կենտկոմի հիմնական դերեկտիվները, առանձնապէս հունվարի 5-ին տրված դերեկտիվները: Իսկ չըջանային կոմիտեյի դերեկտիվն այն մասին, վոր կուրկտիվացումն ավարտեն զարնանը, նրանք հրաշայի կերպով ուսումնասիրել էին: Յաւալի յետ ասել, յոր յետ հանդիպելի այնպիսի մի փաստի, յերբ ռայոնական աշխատակիցները «Պրավդա» չեն կարդում: Յերբ յետ հարցրի ընկերներին, թե այդ ինչպէս կարող ե պատահել, վոր դուք «Պրավդա» չկարդաք, նրանք ինձ բարկաղճորեն պատասխանեցին. «Մենք ունենք ցավառական թերթ, յերկրային թերթ, ժամանակ չունենք «Պրավդա» կարդալու: Բայց չե՞ վոր այժմյան ռայոնը—այդ հին գաւառը—վորոտը չե, եւ չիտենք այն մասին, վոր ռայոնը միջին հաշվով ընդգրկում ե 40-50 հազար բնակչութիւն: Այժմ ռայոնի մի յուրջ տնտեսական ու քաղաքական միաւոր ե, մանավանդ կուրկտիվացման հետեւանքով: Միանգամայն պարզորոշ ե, վոր ինքը յայնքը թերադրում ե մեկ ողակի վերացումը. վոր ողակի պատասխանն ինքն ըստ ինքն պարզ ե—գաւառական: Իհարկե զբժավարութիւններ կլինեն, սակայն դրանք միանգամայն հաղթահարելի յեն: Լուծարքի յինթարկված գաւառներէ հաշվին անհրաժեշտ կլինի ռայոնն աշխատակիցներով ամրացնել: Ամենակոպտ

Հաշվարկումով ժենք կարող ենք ուսյուններին ուղարկել մոտավորապես 30 հազար գավառային աշխատակիցներ:

Գահանջ եւ առաջ գալիս մարզային կոմիտեների ապագաստու ու
ժողացնելու, նմանապես և Կենտկոմի ապագաստը։ Շրջաններէ սահ-
մանները, վորոնք այժմ գոյութիուն ունեն, ըստ յերեւութիցին, կը
չենթարկվին մի բանի փոփոխութիւններէ։ Այս հարցն ամբողջո-
վին պետք է մանրադնին կերպով նախապատրաստել տեղական աշ-
խատակիցների հետ միասին․ առանձնապես մանրամասն կերպով
հարկավոր կլինի շրջանային կատիվի վերաբաշխումն ու որոշու-
թիւնը, կատիվ, վոր մեր կուսակցութեան համար մի խոշոր
արժեք է։ Յես կարծում եմ, վոր այդ կազմակերպչական աշխա-
տանքն առաջին նվազ՝ մեր կազմակերպութիւններէց կլսի շատ
ուշադրութիւն, բայց փոխարենը կստացվի Հարյուրապատիկ,
յետեւորդութիւն, կամացնենք շրջանները։ Նոր սիստե-
մային վերջնականապես կամրացնենք շրջանները։ Նոր սիստե-
մային վերջնականապես կամրացնենք շրջանները։ Նոր սիստե-
մային վերջնականապես կամրացնենք շրջանները։

Գործնականորեն մենք պետք է կուսդիրեկախիմների ստուգու-
մը ըստ իրավունքի, կուսակցության հրահանգչական ապարատն ու-
ժեղացնենք՝ կապելով նրա աշխատանքը բանգյուղտեսչության
կվձ-ի հետ :

Գաժառնների վերացմամբ անհրաժեշտ է վճարար ամրացնել
դյուղն ու շրջանը՝ դեկավարման պրակտիկան պետք է բարելավ
վի գաժառնների վերացման հետեմանքով։ Անհրաժեշտ է ինքնաքն-
նադատության մակարդակը բարձրացնել նոր, առավել բարձր աս-
տիճանի վրա դնելով։ Բույնի ամենաեյական ինդիվիդ մասնանների
ինքնաքննադատության պրոցեսում յեղած առաջադրությունների
ու դիտողությունների ռեալիզացիան է։

Ուժեղացնել ղառախարակչական աշխատանքը: Չլեռք է լինի-
կուսակցություն Վորեն անդամ՝ առանց քաղաքականությամբ
զինված լինելու:

Գրեմբաժ Լինկու :
 Ընդարձակորեն ծավալել կուսկադրերի նախապատրաստումը :
 Թյունր :

Թյուներ :
 Ինքնաքննադատությունը և ներկուսակցական դժուկրատիան
 դարձնել ել ափելի սուր , կուսակցական կյանքի վերելքի մի կրո-
 ռուկ ղեկը :

բուկ զենք :
Կուսակցական առանձին տնտեսական պատկերացումներ
առաջ : 77

Վճարար դիմագրերը կուսակցության հիմնական դժի վրա ա-
լից ու ժախից կատարվող ամեն տեսակ հարձակումներին:

ՆԵՐԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱՅԻ ՅԵՎ ԻՆՔՆԱԲՆԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ԾԱՎԱԼՈՒՄԸ

Կուսակցության մարտունակության պահպանման կարևորագ-
ույն պայմանը հանդիսանում է ներկուսակցական և ինքնաբեր-
նադատության ծավալումը: Դուք գիտե՞ք, վոր այս հարցը միշտ
հանդիսանում է առանձնահատուկ հարձակումների առարկա՝ մեր
կուսակցության ուղղվելուն տարրերի կողմից: Վաղուց հաստատ-
ված կարծիք է, վոր յերբ մարդիկ ցանկանում են ռեվոլյուցիայի յեն-
կալարության քննադատությունից, սկսում են պահանջել ավելի
դեմոկրատիա, «քննադատության ազատություն», վորպեսդի
«ազատություն» քննադատեն մարքսիզմ-լենինիզմը: Բոլոր ուղղի-
ցիաների ճակատագիրն այնպես է, վոր նրանք բոլորն էլ ընթա-
նում են այդ միևնույն տրոբված ճանապարհով: Վերհիշենք, թե
ինչքան ճառեր ասացին տրոցկիզմի դեմ Զինովյեվն ու Կամենևիվը՝
ներկուսակցական դեմոկրատիայի հարցերի շուրջը, ինչքան պա-
ֆոսով ճառեր ասացին՝ Բուխարինը, Բիկովը և Տոմսկին: Յեվ
սակայն, նրանք բոլորը, յերբ շեղվեցին լենինյան ճիշտ քաղաքա-
կանությունից, կուսակցության չինարարության հարցերում ըն-
թացան մենչեվիկյան-տրոցկիստական տրոբված ճանապարհով:

Ինչպես դուք գիտե՞ք, ընկեր Բուխարինը տառացի կրկնում
էր տրոցկիստների դուրյոներն այն մասին, թե մենք չենք կրու-
վում բյուրոկրատիզմի դեմ, վոր մենք բյուրոկրատիզմը պահում,
տարածում ենք, վոր մեր կուսակցությունը իր կենսունակ որ-
գանիլովից վերածվում է վոսկրացած որդանիզմի: «Ինդերները
չեն դրվում սեղանի վրա» ասում է ընկեր Բուխարինը—այլ դըր-
կանի տակ թաղվում են»: «Բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու
գործը հենց այստեղից պետք է սկսել, իսկ մենք այդ պահում
ենք»:

Այլ ուղորտունիստների համար այդ բնութագրությունը հար-
կավոր է վորպես առիթ, վորպես հիմք կուսակցության ճիշտ գը-
ծի դեմ հարձակվելու համար: Իսկ մեղ համար ներկուսակցական
դեմոկրատիան և ինքնաքննադատությունը հանդիսանում են կու-
սակցության մարտունակությունն ապահովելու միջոց:

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՃՄԱՆ ԿԱՆՈՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

Կուսակցության քանական-վորակական աճումը, նրա դադա-
րարական-տեսական մակարդակի բարձրացումը հանդիսանում են
կուսակցության կենսունակության ամենից ավելի ցայտուն ցու-
յանիչները, մասսաների հետ ունեցած նրա խոթ կապի և այդ
մասսաների՝ դեպի իրենց կուսակցությունը տածած վստահու-
թյան ցուցանիշը:

Կուսակցության կենսունակ հաշվետու չըջանում բացառիկ ու-
ադրություն է նվիրել կուսակցության աճման խնդիրներին:
Դուք գիտե՞ք, վոր այդ խնդիրը հատուկ քննարկման է յենթարկ-
վել 1928 թ. Կենտկոմի պլենումում և ընթացիկ աշխատանքի պը-
վել 1928 թ. Կենտկոմի պլենումում և ընթացիկ աշխատանքի պը-
լոցեսում կենտկոմը սխտեմատիկաբար հսկել է կուսակցության
մեջ ընդունելության ընթացքին և սպառիչ ցուցումներ է տվել:

Տեղական շուկադմակերպություններն էլ հաշվառու չըջանում
հսկայական ույադրություն են նվիրել կուսակցության աճմանը և
առանձնապես՝ կուսակցության մեջ լավագույն և առաջավոր պը-
լետարներին ներդրավելու գործին: Ամբողջ այս աշխատանքի մեջ
կենտկոմը յեննում էր նրանից, վոր անհրաժեշտ է հատնել այն բա-
նին, վոր 1930 թվից վոչ ուշ կուսակցության մեջ նրա թվի կե-
սից վոչ պակաս արտադրության ասպարեզում աշխատող բանվո-
րություն լինի, վորի համար առաջիկա յերկու տարվա ընթաց-
քում կուսակցության մեջ (ամբողջապես առած) ընդունվողների
չարքում ապահովել 80 տոկոսից վոչ պակաս արտադրության
ասպարեզում աշխատող բանվորություն, ապահովել կուսակցու-
թյան մեջ մտնելու հանդամանքը, հատկապես այն բանվորների
համար, վորոնք ունեն յերկարատեվ արտադրական ստաժ, ուս-
տի և հարկավոր է ծավալել համապատասխան կադմակերպական,
գործնական և դադավարական-դաստիարակչական աշխատանք
բանվորական մասսաներում: Վճուականորեն ու արագընթաց կըր-
թանվորական մասսաներում: Վճուականորեն ու արագընթաց կըր-
պով պետք է հատնել այն բանին, վոր կուսակցության մեջ քաչ-
վեն դյուդատնտեսական բանվորներն ու բադրակները, նմանապես
վեն դյուդատնտեսական բանվորներն ու բադրակները, նմանապես
չբանվորների և կոլխոզնիկների շարքերից լավագույն ակտիվիստ-
ներին (1928 թ. Կենտկոմի նոյեմբերյան պլենումի վորոշումը):

Ի՞նչ ունենք մենք ներկա բուպեյի: 14-րդ համագումարից
մինչև 15-րդ համագումարը կուսակցությունն աճել է 20,8 տոկ-
15-ից մինչև 16-րդ համագումարը, (առ 1-ն ապրիլի 1930 թ. տըվ-
յալներով) կուսակցությունն աճել է 42,2 տոկոսով:

Բացարձակ թվերով՝ կուսակցության քանակը փոխվել է հե-

տեխնիկական կերպով. առ 1-ն հունվարի 1928 թ. յետևել է՝ 1,302,854 անդամ, առ 1-ն ապրիլի 1930 թ.—1,852,090 (սրանցից կուսակցության անդամներ—1,210,527):

Բոլոր այս պրոցեսում ամենակարեւորը հանդիսանում է կուսակցութեան աճման ընթացքում բանվորական միջուկի լուրջ եւ լաջիկ բեկնող բարձրացման փաստը: Հաշվետու շրջանում ընդամենը կուսակցութեան մեջ ընդունված են 602,670 բանվոր:

Յեկթե 14-րդ Համադումարի նախորդակին (1926 թ. հունվա-
բի 1-ին) կուսակցության մեջ բանվորական միջուկը կազմում էր
58,4 տոկոս, իսկ 15-րդ Համադումարի նախորդակին (1—1 1928
թ.)—57,8 տոկ., ապա 16-րդ Համադումարի նախորդակին (1930
թ. ապրիլի 1-ին) բանվորական միջուկը կազմում է 68,2 տոկ. :
(Տվյալներ—առանց Կարմիր Բանակի կուսակազմակերպություն-
ների) :

14-րդ համադրումարի նախորդակին արտադրական բանվորների
կազմում էին 35,7 տոկոս, 15-րդ համադրումարի նախորդակին՝
40,8 տոկոս, իսկ 16-րդ համադրումարի նախորդակին, նախնական
ավյալներով՝ 48,6 տոկոս: Իրականում այդ տոկոսն ավելի բարձր
է: Այսպիսով Կենտկոմի վերջումն հիմնականում կարելի չէ կա-
տարված համարել:

Դադեյաճի բանվորների տոկոսն ըստ առանձին կազմակերպությունների առ 1-ն ապրիլի 1930 թվի՝ 50-ից բարձր է: Այսպես՝ Լենինգրադի կազմակերպության մեջ 60,1 տոկ., Իվանովսկու՝ 58,7 տոկ., Մոսկվայի՝ 54,7 տոկ., Ուկրաինական՝ 51,9 տոկ.:

Ըստ առանձին դավառների ցուցանիշներն ել ավելի բարձր են: Այսպես. Գոլոմենսկու՝ 76,6 տոկ., Որեստովո-Ջուլյեվո՝ 74,2 տոկոս, Արտեմովսկու՝ 69,8 տոկ., Բազու՝ 67,9 տոկ.:

Յենգային արդյունաբերություն ձևերի կազմում եր առ 1-ը հունիսի 1928 թ. 11,3 տոկ., առ 1 հունվարի 1930 թվին՝ 14,3 տոկոս:

Ըստ առանձին ձեռնարկությանների, առ 1 ապրիլի 1930 թ. ալբտոկոսը բաղականին մեծ է. — Կոլոմենակը՝ 48 տոկ., «Կրասնի Պուտրյովեց»՝ 26,9 տոկ., Կրամատորսկի՝ 21,2 տոկ. և Լեմբենակի՝ 20,1 տոկ.:

Բանվորների հսկայական ձգտումը դեպի կուսակցութիւնը հանդիսանում է հաշվետու ըրջանի ամենախոշոր քաղաքական արդյունքը: Այդ յերեկույթի ամենափայլուն ցուցանիշն է ամբողջ

ցեխներով կուսակցութեան մեջ մտնելու շարժումը: Անշուշտ, մենք
անխտիր չենք ընդունում ամբողջ ցեխերով, կոլեկտիվներով, այլ
կուսակցութեան մեջ մտնել ցանկացողներին յուրաքանչյուրին մտ-
տենում ենք անհատականորեն: Բայց այդ շարժումը հակադրական
առաջնություններից մի փաստ է: Բանիմոք դատակարգի դեպի մեր
կուսակցութեան ունեցած վստահութեան փայլուն ցուցանիշն է
այդ:

Այս աճումը մեր բաղադրական լողանդներին շուգընթաց է գը-
նում։ Առաջ ի՞նչ լողանդներով ելին բանվորները գնում դեպի
կուսակցությունը և ի՞նչ լողանդներով են գնում նրանք այժմ։
1924 թ. բանվորները դեպի կուսակցությունն ելին գնում՝ «Ամ-
բաստենը կուսակցությունը, փոխարինենք լենինի կորուստը» լո-
զունգով։ 1927 թվին՝ Հոկտեմբերյան Հեղափոխության 10-ամյա-
դարձով։ 1927 թվին՝ Հոկտեմբերյան Հեղափոխության 10-ամյա-
դարձով։ 1927 թվին՝ Հոկտեմբերյան Հեղափոխության 10-ամյա-
դարձով։ 1927 թվին՝ Հոկտեմբերյան Հեղափոխության 10-ամյա-

[illegible]

Ի՞նչ ունեցելներ ունենք մենք կուսակցութեան, վերապէս մասնաձևերի տվանդարդի հետադա աճման համար։ Առաջիկա տեղերով—այդ Կոմյերիտմիութեանն է։ Մեր Կոմյերիտմիութեանը վերջին 2 տարվա ընթացքում բավականաչափ աճել է, նրա թիվը հասել է կես միլիոն մարդու։ Այժմ Կոմյերիտմիութեանը ընդգրկում է ընդամենը բանվոր յերիտասարդութեան մօտ կեսը, ստանոկի կում է ընդամենը բանվոր յերիտասարդութեան մեջ հաշվում են 29 տոկ։ Բանվորների թիվը Կոմյերիտմիութեան մեջ հաշվում են 29 տոկ։ Սակայն Կոմյերիտմիութեան ներդրավման տեմպը կուսակցութեան մեջ անբավարար է։

Կոմյերիտմիութեան դերն ու խնդիրն այն է, վոր ուժեղացնել քանիոր յերիտասարդութեան համարը՝ իր շարքերը: Կոմսոմոլը հանդիսանում է կուսակցութեան ամեն հզոր ուժերը: Մինչդեռ այդ ուժերը մինչև հիմա մենք ոգտագործում ենք վոչ բավարար չափով: Կոմյերիտմիությունը պետք է իր բոլոր աշխատանքի մեջ լինի բայելելիների նախապատրաստական դպրոց: Այս տեսակետից հսկայական նշանակություն ունի քաղաքական դաստիարակությունը, կոմյերիտականների տեսական ուսուցումը: Կոմյերիտմիությունը՝ սոցիալիստական շինարարությանը գործնական մասնակցության ճանապարհով անցնում է մեծ շկոթ: Սակայն գաղափարական-դաստիարակական աշխատանքը կարիք է դրում ամենալուրջ բարեխմբման: Քաղաքական ուսմունքով 1928-29 թ. պարապում եյին ընդամենը 37 տոկոս կոմյերիտականներ: Գյուղական կոմյերիտականների մակարդակը շատ ցածր է: Ահա թե ինչու աշխատանքի այդ կողմի վրա պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնել:

Բանվորուհիների ինքնագիտակցության և ակտիվության աճման հետևանքով աճում է կուսակցության մի նոր ուժերով, իսկ բանվորուհիների պատգամավորական ժողովները (հաշվում են 107.600 մարդ) հանդիսանում են ուղղակի և անմիջական դպրոց՝ բայելելիների կուսակցությունը մանելու համար:

Յեմ մենք տեսնում ենք, կուսակցության մեջ ընդունված բոլոր բանվորուհիներից 37 տոկոսը յեկել է պատգամավորական ժողովներից: Այստեղից յես պետք է ընդգծենք, վոր կուսապարտադիր վերակազմությունը, կիրքաթիկների վերացումն առաջ բերին լիկվիդացիոն տրամադրություն դեպի կանանց աշխատանքը: Յես կարծում եմ, վոր յերբ կուսապարտար վերակազմում ենք—այդ յերբեք չի նշանակում, վոր պետք է կանանց մեջ յեղած աշխատանքը թուլացնենք: Ընդհակառակը՝ այդ աշխատանքը կանանց մեջ պետք է ուժեղացնենք: Յեթե մինչև այժմ կանանց մեջ կատարված աշխատանքը հատուկ նշանակված կիրքաթիկ հոգաբարության առաքիլ յեր, վորին կարծես «կապարով» եր տրվում կանանց շրջանում աշխատելը, ապա կուսապարտար վերակազմությունը՝ ամբողջ կուսապարտար, ամբողջ կուսակազմակերպությունը պարտավոր են հոգ տանել՝ կանանց սպասարկման համար, կանանց շրջանում աշխատելու մասին, կանանց կուսակցության մեջ համալրելու մասին: Աճում է ակտիվը, կադրերը՝ կանանց միջից: Հարկավոր է ել ավելի վճռականորեն առաջ քաշել կանանց: Իրենք՝ կանայք—ակտիվիստները պետք է հայտարարեն շատ ավելի

ակտիվությամբ՝ թե՛ կանանց կուսակցության մեջ համալրելու և թե՛ կուսակցության ղեկավար աշխատանքների համար նրանց առաջ քաշելու գործում:

Հարկածային շարժման աճումն ու արհմիությունների աշխատանքի վերակազմությունն այդ հարկածային շարժման հիման վրա ստեղծելիցի հզոր պատկանդան՝ մեր կուսակցության հետագա աճման համար: Հարկածայինները՝ դրանք այն առաջավորներն են, վորոնք հանդիսանում են մեր բայելելիյան կուսակցության լավագույն ուժերը:

Յեթե դրան ավելացնենք այն հանգամանքը, վոր կոլեկտիվացման բուռն աճման հետևանքով մենք ներկայումս ունենք կոլտոնտեսականների, բանվոր դասակարգի—այդ իրական ու ամուր հենարանի միանգամայն նոր ուժերով դրույում, ապա պարզ կլինի, վոր մենք բոլոր հնարավորություններն ունենք մեր կուսակցության հետագա աճման համար՝ վոչ պակաս տեմպով, քան վերջին տարում:

Արդյոք այդ նշանակում է, վոր մենք կուսակցության մեջ պետք է ընդունենք անարդել բոլորին, վոր մենք պետք է ամեն առհասան վերացնենք կուսակցության և մասսայի միջև: Վո՛չ մի գեպը: Մեր կուսակցությունը մենք է վորպես սովանդարդ կուսակցություն: Այնպիսի հայացքներ, վոր արտահայտեց վոմն յեկեր Դոլգոպոլով ղեկավարին թերիվում, այն մասին, վոր «մեր կուսակցությունը պետք է լինի արդեն աշխատավորության միասնական մասսայական կուսակցություն» և վոր պետք է թուլացնել կուսակցության մեջ ընդունելու պայմանները—վոչ պրոլետարական կատեգորիաների համար—այդպիսի հայացքները հանդիսանում են վոչ այդ ինչ, յեթե վոչ ակտիվորով չչինայի կրկնություն, վորին տարբեր հանդես յեկան կուսակցության 14-րդ համագումարում՝ ուղիղիցիայի մեջ և վորին վճռական հա-
կահարված տրվեց: Մենք բանվոր դասակարգի կուսակցություն ենք և վոչ թե աշխատավորության ընդհանրապես: Մեր կուսակցությունը յեղել է պրոլետարական կուսակցություն, պրոլետարիատի կուսակցություն ել կմնա:

Կուսակցության աճումն ընթացել է կուսակցության գտման պրոցեսի հետ միաժամանակ: Զտվածների ընդհանուր թիվը հասնար է 116 հազար մարդու կամ 10,4 տոկոսի: Մեր խնդիրն այն է, վոր ուղղանական աշխատանքների կարգով շարունակելով կուսակցության շարքերի գտումը բոլոր փթած, բյուրոկրատական և սոցիալիստական տարրերից՝ չթուլացնել բանվորների և ուս-

Հավոր կոլտնտեսականների ընդունելութունը կու
մեջ:

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՆԿԱՄՆԵՐԻ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ—ՏԵՍԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԳԱԿԻ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ:

Կուսակցության աճման կարգավորման համար կենտկոմն իր աշխատանքի ընթացքում յեղում եր այն բանից, վոր քանակական աճման հետ միասին անհրաժեշտ է լրջորեն աշխատանք ծավալել նաև կուսակցության անդամների դադարաբաժան—տեսական մա—կարդակի բարձրացման նկատմամբ:

Հաշվետու ժամանակամիջոցում մեծ բեկում է ձեռք բերված կուսակցական կազմակերպություններում՝ կուսակցական լուսա—վորության հարցերի վերաբերմամբ: Վոր կուսակցության տեսա—կան խնդիրները մեր կուսակցության մեջ ղեկավարների փոքրիկ խմբակի բաժինը չեն հանդիսանում, վոր հեղափոխական կուսակ—ցության մեջ չի կարող լինել հեղափոխական թեորիան արհամար—հող, վոր պրակտիկան կույր է, յեթե նա իր ճանապարհը չի լուսա—վորում Մարքսիզմով ու Լենինիզմով, —այս բանը թափանցել է կու—սակցական լայն մասսաների գիտակցության մեջ:

Իհարկե, մեզ մոտ, դեռ անգրագիտությունը մեծ տեղ է բռնում և թեորետիկ աշխատանքը չի գնահատվում, Կուսակցության մի անդամ՝ անկետի մեջ յեղած հետևյալ հարցին թե՛ «ի՞նչ էք հասկանում դուք թեորիա ասելով», —պատասխանել և «թեորիա» նշանակում է այն, ինչ չի կիրառվում կյանքի մեջ»: Յես կարծում եմ, վոր այդպիսի պատասխանները կանոն չեն հանդիսանում, այլ բացառություն, ինչպես և բացառություն է հանդիսանում մի գաղկոմի վորոշումը՝ «Կուսլուսավորության գործը մի տարով հետաձգել հացամթերման նկատառումով»: Մենք պետք է հետա—գայում համառորեն աշխատենք կուսակցության դադարաբաժան—տեսական մակարդակը բարձրացնելու նկատմամբ: Հաշվետու ժամանակամիջոցում կուսակցական մասսաների մեջ վորոշ բեկում է առաջացել՝ առանձնապես ուկրոնիստների և աշխատանքի գոր—ծամոլական մեթոդների դեմ մղած պայքարի հետևանքով, սակայն դրանով մենք հանգստանալ չենք կարող:

Կուսակցության անդամների ու թեկնածուների, կոմյերիտա—կանների և անկուսակցականների կուսլուսավորության ցանցը բա—վականաչափ մեծացել է: Մենք ընթացիկ ուսումնական տարում ունենք 1.100.000 մարդ կուսլուսավորական ցանցում, կամ յերևք տարվա ընթացքում յեղել և 42 տոկ. աճում: Այդ դպրոցների

վանդադի:

ունենք 40 տոկոս անկուսակցականներ են: Յեթե մենք մինչև անգամ մի քանի տասնյակ տոկոս տականք դեն գցենք (25-35 տոկ.), իսկ մյուս կողմից՝ այդ թվին միացնենք այն թեկնածուա—կան կուսադպրոցները, վորոնք ստեղծված են հարվածային կարգով՝ այս տարվա Լենինյան հավաքի 200,000-ի համար, այն ժամանակ կտեսանք մի աչքի ընկնող թիվ՝ կուսակցական դպրոցների ունե—դիրների միլիոնի շարքում:

Կուսլուսավորության ստորին ցանցից բացի, մենք ունենք մի շարք միջին ու բարձր քաղաքական կրթության ձևեր, ինչպես որինակ՝ ընթացիկ քաղաքականության խմբակներ, առարկայական խմբակ—ներ, յերեկոյան խորհկուսադպրոցներ և կոմբուհներ, իսկ կուսակտի—վի համար ստեղծված են՝ յերեկոյան դպրոցներին և հեռակա խորհ—կուսադպրոցներին և կոմբուհերին ղուգընթաց մարքսիզմի հեռակա կուրսեր, կարմիր պրոֆեսուրայի ինստիտուտ, հեռակա կոնսուլ—տացիա և ամարային նախապատրաստական կուրսեր:

Յեթե մենք դիտենք այդ ցանցի վորակային դրությունը, ապա մենք կունենանք նրա դրության որոշակի ջուլանիշներ: Անցյալ տարվա առաջին կվարտալում՝ կուսակցության մեջ մանողների ամբողջ թվից 26,5 տոկ. վերջացրել էին կուսադպրոցները, չորրորդ կվարտալում միևնույն տարվա 35,5 տոկոսը, ընդ վորում արդյու—նաբերական կազմակերպությունների նկատմամբ այդ տոկոսը հասավ 43, Մոսկվայի մարզում բարձրացավ մինչև 53, Լենինգրա—հասավ 63: Մյուս կողմից՝ մեր ցանցի թուլության որոշակի գինը՝ մինչև 63: Մյուս կողմից՝ մեր ցանցի թուլության որոշակի ջուլանիշը մեծ չափով տականքն է վոր մի քանի տեղերում համուժ են 40 և ավելի տոկոսի: Աշխատանքի սիստեմում դեռևս չառ պու—կասություններ կան: Մասնավորապես լրջագույն պահասություն—ներից մեկն այն է, վոր կուսակցական կազմակերպությունները օներից մեկն այն է, վոր կուսակցական կազմակերպությունները քիչ ուշադրություն են նվիրում դպրոցների կոմպլեկտացման գոր—ծին: Ուրիշ պակասություններին են վերաբերում՝ պրոպագան—դիստների հոսոնությունը, պրոպագանդիստների վորակային ցածր մակարդակը, կուսադպրոցներում յեղած անբարեկարգ պայ—մանները (վատ շենքեր և այլն). սակայն ցանցի աշխատանքի նկատմամբ դեռևս թույլ ուշադրություն են դարձնում գլխավորա—պես ստորին կուսակցական կազմակերպությունները: Կուսադպրոց—ների աշխատանքի մեջ ամենայուրը նվաճումը պետք է համարել՝ թեորիան պրակտիկայի հետ կապելու չրջադարձը, վոր առաջացավ կուսակցության կենտկոմի հայտնի բանաձևերից հետո՝ կուսակ—ցության մեջ քաղաքական կրթության գործը կազմակերպելու մա—

սին (1928 թ. ոգոստոս), խորհրդակցարոցների աշխատանքի ամբողջացման (1929թ. ամառ) և կուսակադրվի մեջ աշխատանք կատարելու մասին (1929թ. աշուն)։ Սրան համապատասխան վերակազմվեցին՝ ուսումնական ծրագրերը, դասաղբերը, սրտացույցների և աշխատանքի մեթոդները։

Կենսակոմբը չափազանց մեծ ուշադրութիւնն է դարձրել կուսակ-
տիվի մեջ կատարելիք աշխատանքներին: Չի կարելի ասել, Վոր
վերջին տարիների, առանձնապէս վերջին տարվա աշխատանքի
պայմանները նպաստաւոր են յեղել կուսակաւտիվի տեսական կրթու-
թյան համար: Մեծագույն չափով ծանրաբեռնվածութիւնը և հա-
ճախակի տեղեր մեկնելը խանդարել են այդ կրթութիւնը: Ռիկնոկ՝
մաքքսիզմի հեռակա կուրսերին մասնակցելու համար գրված 1-572
հոգուց միմիայն 203 հոգի են աշխատանք ներկայացրել: 12 հազար
հեռականներին մասնակցողներից միայն 15-20 տոկոսն է փաստ-
ադրեն պարագլուխ:

Կուսակալութիւնն ամառացին վերապատրաստութեանն ավելի նոր-
մալ եւ անցել, եւ անցյալ տարվա ամառը մենք կարողացանք վերա-
պատրաստել մինչեւ 40 հազար մարդ: Այս տարի մենք այդ թիվը
կհասցնենք մինչեւ 60 հազարի, դրանցից միայն Մոսկվայում՝ 8
հազ., Լենինգրադում՝ 5 հազ. եւ այլն:

Հյուսիսային Կովկասի յերկրային կոմիտեյի ազխապրոպագանդայի յենթաբաժինը հարցաքննել ե այն ընկերներին, վորոնց մասին զանգատվել եր մարքսիզմի հեռակա կուրսերի զեկառարարությունը իբրեւ անուղղելի հեռակայականների: Ինչ են պատասխանել այդ անուղղելի ընկերները: Նրանց պատասխանները բավականաչափ հետաքրքրական են: Ահա թե ինչ ե պատասխանում առաջին ընկերը, Բանդյուզետեազության—Վ.Հ.-ի աշխատակից.

Հիշեկտեմբերի 7-ի ս.թ. ձեր նամակի առթիվ հայտնում եմ, լիք մարքսիզմի հեռակա կուրսերի նկատմամբ յեղած իմ ուսումնական պարտականությունները չկատարելու պատճառը հանդիսանում է մեծ ծանրաբեռնվածությունը՝ Բանդյուդեսչության՝ ՎՀ-ի հիմնական աշխատանքը կատարելու պատճառով, առանձնապես զտման ու ԲԳՏեսչության-ՎՀ-ի (սահմանափակ շատտի) ընդամենը 1 աղատված (աշխատակից) և կուսակցություն չարքերի ստուգման պատճառով։ Այդ աշխատանքն ինձանից խլում է 17-18 ժամ, ամբողջ որվա ընթացքում։ Վերեվում ցույց տված ժամանակից դուրս պարապել և կատարել ուսումնական պարտականությունները՝ մարքսիզմի հեռակա կուրսերի համար իմ հի-

վանդադէին վիճակում (հիվանդ եւ տուբերկուլյոցով և ջղայնութեամբ), ֆիզիքսպէս հնարավորութիւն չունեցաւ։ Չնայած իմ մեծ ցանկութեանը՝ բարձրացնելու տեսական—քաղաքական մակարդակս՝ շնորհիվ հիմնական աշխատանքիս մեծ ծանրաբեռնվածութեան և առողջութեանս վիճակի, վոչ մի հնարավորութիւն չունեմ այդ կատարելու, ուստի խնդրում եմ յերկրային կոմիտեյի ազդիսարորաբաժնին՝ ազատել ինձ մարքսիզմի հեռակա կուրսերէն անցնելուց։ Իմ փոխարեն նշանակել այնպիսի ընկերոջ, վոր կկարողանա սովորեցնել։

Ահա վաստիկ յերկրորդ ընկերոջ պատասխանը (ղինկորական աշխատակից) :

«Յեւ մարքսիզմի հեռակա կուրսերի ուսանող եմ։ Յես իրօք բազմականաչափ լրելվ կերպովլ չեմ կատարում ուսումնական պարտականություններս։ Ըստ ելուցթյան բանն այսպէս է.—չկա վոչ մի, թեկուղ մասամբ բարենպաստ պայման ուսման համար։ Ինքներդ դատեցեք․ 1) Մինչև այժմ ինձ սովորական արձակուրդ չեն տվել, չնայած, վոք առողջությանս վիճակի տեսակետից, այդ ուշղակի անհրաժեշտ է․ 2) Յես գրելված եմ հնարավորությունից ոգտագործելու իմ աղատ, հանգստյան որերը—անընդհատի անցնելու որից չարունակ, աշխատում եմ առանց հանգստի․ 3) Հաճախակի մեկնումներ, կապված ծառայության պարտականությունների հետ․ 4) Կուսակցության գուման մասնակցումը, իրրն յոսման հանձնաժողովի անդամ է, վերջապէս, 5) Կենտկոմի վորոշմամբ ամսական 2-3 որ պատտ թողնելու հանգամանքի վրա հույս չպետք է դնել։

Հպետք ե դնել:
Ինձնից կախված բոլոր անհրաժեշտ միջոցները կդործադրեմ ապելի հաջող ուսման համար, վորի նկատմամբ յես շատ շահագրգռված եմ: Խնդրում եմ ձեզ, յերկրային կոմիտեյի գծով.—1) պարտադրել հիմնարկներին և ձեռնարկությունների կուս դեկավարներին, վոր հեռակայականներին վճռականապես արգելի աշխատելու իրենց հանդստի որերին: 2) ցույց տալ հաստատապես կուսկազմակերպություններին (պաշտոնապես), վոր ուսումը հեռակա մարքսիստական կուրսերում հիմնական ծանրաբեռնություն ե. 3) ամսյա մեջ նշանակել 2 վորոշ որ՝ (որինակ՝ յուրաքանչյուր ամսի 1-ին և 15-ին), հեռակայականի լիակատար տրամադրության տակ. 4) ապահովել հեռակայականների հերթական արձակուրդը:

Ընկերներ, չափ կուսակցականների վրնակը հատկապես այժմ...
պետ է: Բայց պետք է հասնել այն բանին, լոր ակտիվականը տար-

87

բական հնարավորութիւններ ստանա, մասամբ աշխատելով սովորի, իսկ մասամբ եւ ստեղծվի կարճատե կուրսեր՝ վերապատ-
րաստվելու համար: Մենք հարկադրված կլինենք այս խնդիրը նո-
րից լուրջ կերպով վերամշակելու, վերաբերել մեր կուսակցական
ակտիվը, վոր չափազանց շատ ե բեռնավորված, հնարավորութիւն
ունենա բարձրացնելու իր թերեւտիկ մակարդակը:

Իրական յերեւոյթ հանդիսացաւ Կենտկոմի կողմից տեղերը
պրոպամբաններ ուղարկելու փորձը, վոր կիրառվում եր մեր կող-
մից վերջին տարիները: Անցյալ տարի տեղերում ալիսիսի պրոպ-
ամբաններ աշխատել են թվով 35, այս տարի՝ 47, վորոնց կազմի
60 տոկոսը բանվորներ են: Այս տարի, անցած տարիներին համեմա-
տութեամբ, առնված ե այլ դրամ—պրոպամբանների աշխատա-
կիցների մեջ: Յեթե անցած տարիները պրոպամբանները դեկա-
վարում եյին անմիջապէս կուսուսակցութեան ստորին ցանցը,
ապա այս տարի նրանք, գլխավորապէս, դեկավարել են կադրերի
ճախապատրաստութիւնը. այս փորձը, վոր իրեն միանգամայն
արդարացրել ե, պետք ե ընդունել:

Կուսկրթութեան հետագա ծավալման, ինչպէս ե մեր աշխա-
տանքի յաղմոթիւ ալ ասպարեղներում հիմնական պրոբլեմ ե
հանդիսանում՝ պրոպագանդիստների կադրերի խնդիրը: Պետք ե ա-
տել, վոր մեր կուսակցութեան բաժինները մինչեւ այժմ այդ խնդրով
զբաղվել են անբավարար: Կուսակցութեանը պետք ե ունենա պրո-
պագանդիստների բաժանանաչափ ամուր կազմ, վոր ապահովե-
կարողանա մեր կուսկրթութեան ցանցի անընդհատ աշխատանքնե-
րը: Յեւ հետագայում անհրաժեշտ ե ամելի շատ կապակցել կու-
սակցութեան ցանցի տնտեսական աշխատանքը մեր հեղափոխական
պրակտիկայի հետ:

Մեր կուսակցութեան թերութիւնի նշանակութեան հզոր աճման
մասին, կուսակցութեան ե բանվոր դասակարգի լայն շրջանները
մարքո—լենինյան ուսմունքով ամելի մեծ չափերով ընդգրկելու մա-
սին վկայում են գրականութեան հսկայական տիրածները, վորոնք
սպասարկում են կուսակցական պրոպագանդը:

Մեր կուսակցութեան դեմ ուղղած կեղտի ե գրպարտութեան
ընդհանուր հեղեղի մեջ թշնամիներն որն ի բուն փորձում են
եւթադնել մեր դադափարական—տնտեսական մակարդակը, մեր
դաստիարակչական աշխատանքի արդյունքը: Ահա որինակ՝ հայտ-
նի մենչեվիկ Ստ. Իվանովիչն իր «Համի (ր) Կ կոմունիստական մո-
նոպոլիայի 10 տարին» վերնագրով գրքում գրում ե. «Պետք ե

պատմական աղաղակող անդրադիտութիւն ունենալ՝ յենթադրե-
լու, վոր նախահեղափոխական ընդհատակյա դործունեութեանից
յեւած հեղափոխականի տիպը կարող ե յերկրորդ անգամ ստեղծվել
նեպական պետականութեան շրջանակներում, պետութիւն, վոր
հիմնված ե կադրների ծախսերի կազմների դաստիարակչների
վրա, ըստ կադրների դասագրքերի» (199 էջ):

Պատմականորեն դրադետ այս հակահեղափոխականը չի կարող
հասկանալ, վոր մեր կրթութիւնը, մարքսիզմի ե լենինիզմի մեծ
հեղափոխական ուսմունքը միացվում, մի ամբողջութիւն ե կազ-
մում հեղափոխական այն պրակտիկայի, հեղափոխական այն պա-
քարի հետ, վոր ներկայումս մղում ե մեր կուսակցութեանը սո-
ցիալիզմի, «Հնգամյակը չորս տարում» կատարելու, գլուղի սո-
ցիալիստական վերակառուցման, կուսուսակցական հեղափոխութեան
համար: Հարկ չեր լինի Իվանովիչին մեջտեղ բերել, յեթե վորոշ
ոպովիցիոն տարրեր այս կամ այն ձեւով չկրկնեցին իվանովիչի
դատողութիւնները: Այդ դատողութիւնները կրկնվում են ե
«ձախ» ե՝ աջ դրոշակի տակ, թշնամիներն այդ դատողութիւնները
կրկնում եյին տրոցկիստները, կրկնում եյին աջ ուկրոնիստները.
իսկ նրանց հետեւից աքաղաղի պէս վազում եյին, այսպէս կոչված
«ձախերը», վորոնք սկսեցին չաղակրատել մեղանականութեան կա-
տարած ճնշման մասին՝ կուսակցութեան մեջ, կուսակցութեան դա-
դափարական—տնտեսական արդեն թառամութեան մասին ե այլն:

Այս մարդիկ չեն հասկանում, վոր մեր կուսակցութիւնն ամ-
բողջովին առած ե կուսակցութեան յուրաքանչյուր անդամն օրոն-
ձին՝ դադափարապէս հասունացել ու ամրացել են լայն ծավալված
ինքնաքննադատութեան ե ներկուսակցական դեմոկրատիայի հիման
վրա, կուսակցութեան գլխավոր գծի համար յերկու Փրոնտում
մղած պայքարի հիման վրա:

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ
ԻՆՔՆԱԳՐՈՒՄ ՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿԱԴՐԵՐԻ ԱՃՈՒՄԸ

Կուսակցութեան անդամների դադափարական—քաղաքական մա-
կարդակի աճման ամենապայծառ ցուցանիշը հանդիսանում ե կու-
սակցական մասսաների ակտիվացման աճումը: Կուսակցութեան
մասսաների ակտիվութեան այդ աճումն իր ամենացայտուն արտա-
հայտութիւնը գտաւ կուսամարմինների վերընտրութիւնների ըն-
թացքում: Հաշվեառու ժամանակաշրջանում չորս կամպանիոն անց-

կազմեց՝ կուսորդաների վերընտրութեան առթիւ Կուսմասսաների սկիսիւթյունն ամբողջ ժամանակ պահպանուի եւ բարձր մակարդակի վրա, անշեղորհն աճում են՝ վերընտրական ժողովներին մասնակցելու տեսակետից, այնպես և կուսակցականների՝ ժողովներում ակտիւ կերպով մասնակցելու տեսակետից: Չնայած այն հանգամանքին, վոր անընդհատին անցնելու հետեւանքով՝ կազմի 20 տոկոսն որինակ, սովորաբար բացակայում ե կուսժողովներից, կուսժողովների մասնակցութեամբ՝ ամբողջ ժամանակամիջոցում՝ մասնավորապես 70—75 տոկ. պահպանուի ե, այսինքն՝ մենք ունենք համարյա թե կուսակցականների ամբողջական մասնակցութեամբ կուսժողովներին: Լենինգրադում մի շարք ռայոններում հաճախում էր հասնել մինչև 80—90 տոկ., 1928 թ. 60—65 տոկ. հանդես էր Մոսկվայում հաճախումը հասնել 85 տոկ., 1928 թ. 75 տոկոսի փոխարեն, իսկ ցեխային ժողովների համար հաճախումը 90 տոկոս էր: Ստալինսկի (Ուկրաինա) կազմակերպութեանների հաճախումը բարձրացավ մինչև 90 տոկոս:

Ակտիւութեան եւ ակտիւ պայծառ ցուցանիշ ե հանդիսանում վերընտրական ժողովներում հաշվետու զեկուցումների աճումը Կուսմարմինների ընտրութեան ժամանակ առաջարկվում են թեկնածուներ 3—4 անգամ ավելի, քան պահանջվում ե, թեկնածուները մասնաժողովներն քննարկվում են, ըստ վերում կուսմարմինները մեծ մասամբ հրաժարվել են նախապես թեկնածուներ ներկայացնելուց:

Հարկավ ակտիւութեան այդ աճումը չի նշանակում, վոր մենք չունենք այլևս, այսպես կոչված՝ կուսբալլատ, պատկառութեամբ: Պատահական չե, վոր զտման ժամանակ 32.000 մարդ հեռացվեցին: Կուսակցականների 1/4-ը դեռևս արտադրութեան մեջ սոցմըցման չի մասնակցում: Յեւ մեր խնդիրն այն ե, վոր կուսակցականների ակտիւութեամբ եւ բարձրացնենք ակտիւ բարձր մակարդակի վրա:

Հատկապես հենց այդ հիման վրա, ներկուսակցական դեմոկրատիայի աճման հիման վրա, մենք ունենք մեր կադրերի աճումը, զեկավար աշխատանքի մեջ են մտնում նոր հազարներ ու տասնյակ հազարավոր նոր աշխատակիցներ: Մենք ունենք կադրերի սխտեմատիկ, կարելի չե ասել մինչև անգամ, բուռն վերանորոգում: Ահա մի քանի տվյալներ կադրերի մասին:

Լենինգրադի մարզում 1927 թ. գավկոմների շարքում կար 67,7 տոկոս բանվոր, 1928 թ. — 65 տոկոս: Դաղդյահի բանվորներ՝ համապատասխան ժամանակաշրջանում՝ 17,5 և 24,2 տոկոս: Ուբալում — 61,4 և 68 տոկոս, դաղդյահի բանվորներ՝ 20,7 տոկոս և 25,3 տոկոս: Մոսկվայի, Իվանովսկու և Արեվմայան մարզերում և Նի-

ժեգորդի ու Հյուսիսային յերկրներում բանվորների միջուկը գավկոմների շարքում 1927 թվին աճել ե 72-ից մինչև 73 տոկոս:

Ըստ կուսատաժի յերիտասարդ կադրերի առաջնայան որինաչափ սրոցես ե առաջանում: Այսպես, գավկոմների կազմում 1928 թ. կուսակցութեան անդամ հին բայլչեիկները պատկանելի տոկոսի շարքին՝ 1924 թ. մինչև 1926 թ. կուսատաժ ունեցողների տոկոսը 31,7 տ., իսկ 1927 թվականից հետո՝ 5,5 տոկոս: 1929 թվին՝ 1924—1926 թ. թ. կուսատաժավորների տոկոսը 36,2 եր, 1927 թվից և հետո՝ 13,4 տոկ., գյուղըրջկոմներում կուսատաժավորներ՝ 1924 թ. — 26 թ.՝ 1928 թվին՝ 46 տոկ., 1929 թ.՝ 44 տոկ., 1927 թ. և հետո՝ կուսատաժավորների թիվը՝ 16,6 տոկ., 1928 թվին, և 23,5 տոկոս՝ 1929 թվականին:

Ազգային հանրապետութեանները և չրջանային կենտրոնական կոմիտեների շարքում առաջացել ե բավականաչափ աճում՝ ի հաշիվ ընդլայնողութեանների: Այսպես, Բելուսուսիայի Կենտկոմում՝ ընդլայնողների խմբակն աճել ե 1928—29 թ. մինչև 52,2 տոկոս, 1930 թ.՝ Ադրբեջանի Կենտկոմի կազմում 1927 թ. թուրքերի խմբակը 37 տոկոս եր, 1930 թվին՝ 50 տոկոս:

Առաջ ե դալիս աչքի ընկնող վերափոխում քարտուղարութեան կազմի մեջ:

15-րդ համագումարի նախորդակին գավկոմների և մարդկոմների քարտուղարների 220 ընկերներից քարտուղարութեան աշխատանքի համար մնացել ե միայն 1/3-ը (33,6 տոկոս): Մարդկոմների քարտուղարների մոտավորապես կեսը և գավկոմների քարտուղարների մոտավորապես 2/3-ն աշխատում են մինչև մի տարի, և՛ չրջկոմների և՛ մարդկոմների քարտուղարների միայն մեկ հինգերորդը և՛ գավկոմների քարտուղարների 6 տոկոսն ե աշխատում, իրեն արդարեւսներ, յերկու տարուց ավելի:

15-րդ համագումարի ժամանակվանից ձեռնարկութեանների կուսկադրերի ստորին կազմը բավականաչափ բարելավվել ե:

Գործարանային բլիշների բյուրոյի կազմում բանվորների թիվը 1927 թ.՝ 83,7 տոկոս եր, 1929 թ. — 85,7 տոկոս, քարտուղարների կազմում 1927 թ. — 80,5 տոկոս, 1929 թ. — 85,2 տոկ. բանվորների կազմում 1927 թ. — 80,5 տոկոս, 1929 թ. — 85,2 տոկ.

Բանվորների բլիշների բյուրոների վերափոխումը 1927 թ. — 49,9 տոկոս եր. 1929 թ. — 57,7 տոկոս: Յեթե մեզ մեղադրեն այն բանում, վոր մեզ մոտ կա քարացած բյուրոկրատիկ կուսապարատ, ապա այս վերանորոգման թվերը և յերիտասարդ կուսակցականների սխտեմատիկ առաջնայան, հին բայլչեիկյան կադրերի աշխատանքի միացումը յերիտասարդների աշխատանքին՝ ցույց են տա-

լիւ, վոր աշխտեղ մենք քաջացում չունենք, այլ ընդհակառակը՝ աշխտեթուլթուն, վերանորոգում և նոր կաղերքի անամ: Ճիշտ և, վոր վերանորոգումը յերբեմն ընդունում և մեծ հոսունության բնույթ, այնպես, վոր մեղ կարող ելին մեղադրել վոչ այնքան կուսապարստի քարայման, վորքան կաղերքի չափագանց հոսունության սեւ սակետից:

15-րդ և 16-րդ համադրումարներն միջև ընկած ժամանակամիջոցում կուսակցութիւնն ունեցել և կաղերքի վոչ միայն խոշոր անոմ, այլ և նրանց վորակի բարելավում, նրանց մեջ պարունարական միջուկի մեծացումը, նրանց կաղմի սխտեմատիկ վերանորոգում և կուսյերիտասարդներին ղեկավարության մեջ ներգրավում: Դասակարգային պայքարի սուր պայմաններում, հաշվետու ժամանակամիջոցում, կուսակցութիւնը վիճակված եր լուծել զգալաւոր խնդիրներ, առաջ բերինք բնական ընտրութիւն՝ ցրիվ տալով անկայուն տարրերի մի փոքր մասին և բայլչեկորեն կոփելով հիմնական կաղերք՝ կուսակցական գծի համար յերկու ֆրոնտում մղվող պայքարում:

ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆ ԻՔՐԵՎ ԳՈՐԾԻՔ՝ ԲՅՈՒՐՈՎՐԱՏԻՋՄԻ ՅԵՎ ՆԵՐԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ԴԵՄ ԿՈՎԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ծավալվող ինքնաքննադատութիւնը մեծ դեր խաղաց կուսակցութեան շարքերի և նրա փխած, բոլորակրատիկ ու քայքայված կաղերքի դոման դործում: Հաշվետու շրջանը հատկապես բնորոշվում և ինքնաքննադատութեան հուժկու ակիքի բարձրանալով և ինքնաքննադատութեան ծավալումով: Ինքնաքննադատութիւնն առաջին հերթին ուղղվել և քայքայված տարրերի և բոլորակրատիկ դեմ: Ինքնաքննադատութիւնն ուղղված և յեղել դործնական աշխատանքների մեջ նկատված պակասութիւնների դեմ: Ինքնաքննադատութիւնն ուղղված և յեղել մեր շարքերում յեղած ոպտունիդմի և ռեվիզիոնիդմի դեմ: Վոչ մի կուսակցութիւն աշխարհում չի կրել տալիս իրեն այնպես վճռականորեն ու բացահայտ ամբողջ ժողովրդի, աշխարհի առաջ բաց անելու իր պակասութիւնները, ինչպես այդ արել և անում և մեր կուսակցութիւնը: Յես պետք և ասեմ, վոր մեր մամուլն աշխտեղ կատարել և խոշորագույն պատմական դեր: Նա դրել և վոչ միայն այն մասին, ինչվոր յերևացել և իր շուրջը: Մեր մամուլը դարձել և խոշորագույն ֆակտոր մեր գործնական աշխատանքում յեղած ժահրը և պակասութիւնները ցուցահանելու ապարիդում: Այսպիսի ժահրերի բացման յուրաքանչյուր դեպքում Կենտկոմը դաստիարակում եր կուսակցական և ան-

կուսակցական մասսան, դաստիարակում եր կաղերք՝ քայքայված տարրերի և բոլորակրատիկ դեմ անխնա պայքար մղելու համար, կոչ եր անում մասսաներին դեպի սխտեմատիկ անշեղ պայքար՝ ներքևից ինքնաքննադատութիւնը ծավալելու համար:

Կենտկոմը վճռականաբար կիրառեց կյանքում ինքնաքննադատութեան մասին յեղած իր դիմումը, վորտեղ սալած և. «Վճռականաբար վոչնչացնել կոմունիստների պատասխանատվութեան մեղմացումը՝ զանազան վարչական պահանջների տեսակետից, կյանքի մեջ կիրառել Լենինի հին կանոնադրութիւնը՝ կուսակցութեան անդամների նկատմամբ յեղած ավելի խիստ պատիժների մասին և կուսակցական հանցադործութիւն համարել վորքե կուսանդամի հանցանքի թաղցնելը, ինչպիսի բարձր տեղ ել նա դրված լինի կուսկադմակերպութեան մեջ»: Այս վերաբերում և մի շարք խոշոր աշխատակիցներ, այդ վերաբերում եր նաև մի շարք խոշոր կադմակերպութիւններ:

Կուսակցութեան ղեկավարութեամբ ներքևից ծավալված ինքնաքննադատութիւնը մեծ չափով ոգնեց՝ պրոլետարական դիկտատուրայի ամբողջ ապարատը հարմարեցնելու ֆունկցիաների կուտարմանը և վերակառուցման շրջանի խնդիրներին:

Ինքնաքննադատութեան ծավալման նախնական արդյունքները ցույց են տալիս, թե ի՞նչ հակայական դոման ու առողջացման պրոցես և կիրառվել շատ կադմակերպութիւններում, պրոցես, վոր նպաստում և վոչ միայն կուսակցական առողջացմանը, այլ և տրեստեական, խորհրդային, հասարակական աշխատանքին տեղերում:

Ինքնաքննադատութիւնը հակայական չափերով բարձրացրել և մասսաների ակտիվութիւնը՝ նրանց դասակարգային թշնամիների դեմ մղած պայքարում:

Արդեն ԲԳՏ ժողկոմատի տվյալներով, պետական ապարատից գտվել են ավելի, քան 50 հազար մարդ:

Մակայն. շատ մեծ սխալ կլիներ, յեթե մենք հանդատանայինք այն դրական արդյունքների վրա, վոր մենք ունենք: Նախ և առաջ մեղանում գոյութիւն ունի դանդաղում՝ բանվորների առաջարկութիւնների իրականացման դործում, նրանց արած դիտողութիւնների դործում: Այս ինքնաքննադատութեան զարգացման ամենաշեղ տեղերից մեկն և: Մենք ունենք յերբեմն ել աննպատակ, դանախեղ կաղերքից մեկն և: Մենք տեղերում ու ձեռնարկութիւններ տարկ քննադատութիւն մի շարք տեղերում ու ձեռնարկութիւններում: Մարդիկ քննադատում են, իսկ նրանց նկատողութիւնները և բում: Մարդիկ քննադատում են, իսկ նրանց նկատողութիւնները և ցուցումները կյանքում կիրառելու դործը շատ թույլ և ընթանում: Հարկավոր և գործնականորեն կիրառել կյանքում բանվորների և կուսակցական մասսաների առաջարկութիւններն ու ցուցումները:

այս ե, ներկա մոմենտում, ինքնաքննադատութեան ծավալման հետեւապա հաջողութեան առանցքը: Կենտկոմը պայքարել է վոչ միայն հայտնի պալարավորների դեմ, այլ հսկայական աշխատանք է կատարել նաև այն տարրերի դեմ պայքարելու գործում, վորոնք նրապատում էին այդ պալարավորների հասունացմանը:

Հաշվետու շրջանում է՝ Կենտրոնական Կոմիտեն, է՝ տեղական կազմակերպութեանները գործից հանել են մի շարք մարդկոց. հանված են մոտավորապես 1.000 մարդ՝ զանազան կազմակերպութեաններէ, բյուրոկրատիզմի, ինքնաքննադատութեանը ճնշելու, ներհակակցական դեմոկրատիան խախտելու, դեպի մասսաներն ունեցած անկարգ վերաբերմունքի համար և այլն: Կուսակցական աշխատանքից մեծ թվով մարդիկ են դնացել, վորովհետև համարվել են նոր խնդիրներին անհամապատասխան մարդիկ: Մեզ մոտ, հաճախ, յերբ ասում են ամբողջ շինարար, արտեմովչինայի կամ աստրախանչինայի մասին, հասկանում են քայքայման, նեխվածութեան բացառապես ամբողջ հայտուն, ապշեցուցիչ փաստեր: Սակայն, պալարների պատճառները խորը կերպով վերլուծելով՝ Կենտկոմն առանձնացրեց և կուսամարմինների ուղղորդութեանը դարձրեց այն բանի վրա, վոր այդ խոցերն ու վերքերը հանդիսանում են արդեն հետեւյալներ, իսկ նրանց պատճառները ծածկված են, նախ և առաջ՝ մասսաներից կտրված լինելու մեջ, ինքնաքննադատութեանը ճնշելու մեջ, ղեկավար կադրերի ցածր կուլտուրական մակարդակ ունենալուն մեջ, այլ տարրերին ճնշելու մեջ, բանվորներին թույլ կերպով առաջ քաշելու մեջ, խնամիրութեան մեջ, բնտանեկանութեան և այլն:

Յեւ ահա՝ ընկերներ, յեթե հեռանանք ուժգին հետազոտութեանից— պալարավորներից և քայքայվածներից— և վերցնենք այդ պակասութեաններն աշխատանքի մեջ, ապա մենք այս կամ այն չափով, այս կամ այն ձևով ունենք այդ պակասութեանները դեռևս մեր մի քանի այլ կուսակազմակերպութեանների մեջ. բայց վորում վոչ վատ կազմակերպութեանների մեջ ել, վորոնք աշխատում են, ինչպես սերում են մեղադրում արտահայտվել, ընդհանրապես և ամբողջապես վատ չեն:

Ուստի, և մեր խնդիրն այն է, վոր մեր այդ պակասութեանները բաց անենք, քանի դեռ չեն շատացել, վոր մենք կարողանանք յերեւելութեանը հենց բնածր խեղդել: Արտեմովչինա, աստրախանչինա, ամբողջ շինարար կարող են և չլինել, բայց ելեմենտները, վոր ընդունակ են ծնելու աստրախանչինա, կան և մյուս կազմակերպութեանների մեջ: Դրա համար ել մենք չդիտք է թույլ տանք այն

բարեհուգութեանը, վոր յերբեմն յերեւան է դալիս: Հարկավոր է մեր առորյա աշխատանքի ընթացքում մեր մի շարք կուսակազմակերպութեանների շարքում տեղի ունեցող ամեն տեսակ պակասութեանների դեմ պայքարել: Յեթե ամեն ինչ խաղաղ է, դա դեռ չի նշանակում, վոր ամեն բան բարեհուգ է: Մեզ մոտ կան մի շարք ֆազմակերպութեաններ, վորտեղ առաջացել են պալարներ, վորովհետև մարդիկ ձգտել են, վոր վերադաս մարմիններում սկիզբ չլինի, վոր աշխատանքն ընթանա հարթ ու կոկ, վոր բոլորն ապրեն խաղաղ, իսկ որա հետեւյալնքով ստացվեց ճնշում, բնտանեկանութեան, խնամիրութեան: Այս խնամիրութեանը յերբեմն ներկուսակցական դեմոկրատիայի խախտման ձև է ընդունել և գործնականում՝ աջ թեքման յերեւելութի: Վերցրեք Ուրլովի գործը, վորտեղ դավկոմի քարտուղար Դրոբինինի հարկադրամար կալանավորվեց կուսակցութեան քաղաքային կոմիտեյի բյուրոյի բանվորական մասը, նրանց ուղղիցիոներներ համարելով. նրանց կալանավորեցին միմիայն նրա համար, վոր նրանք հանդես ելին յեկել կուսակցութեան դավառական կոմիտեյին քննադատելու: Ի՞նչպես վերաբերվեցին այս դեպքում Կենտկոմն ու ԿՎՀ: Կենտկոմն ու ԿՎՀ վոչ միայն հեռացրին կուսակցութեանից դավկոմի քարտուղար Դրոբինինին, այլ Կենտկոմն արձակեց և դավկոմի բյուրոն և վորոնց, վոր դավկոմի այդ բյուրոյի անդամները յերկու տարվա ընթացքում կուսակցական ղեկավար պոստեր չդրավին: Ի՞նչու. վորովհետև պետք է կարգ սահմանել, վոր քարտուղարի հետ ամբողջ բյուրոն ևլ պատասխանատու լինի կազմակերպութեան համար: Յեթե բյուրոն պակասութեաններն է նկատում, ապա նա պետք է այդ պակասութեանները բաց անի վճռական կերպով, բայց չեղիկորեն: Ժինչե անգամ այս մեկ որինակից պարզ յերեւում է, վոր Կենտկոմը խրախուսում է մասսայական ինքնաքննադատութեան վերելքը. վճռականապես մերկացնելով ու դատելով ինչպես քննադատութեան ճնշումը, այնպես և միմյանց խարաղանումը, այսպիսով, գոտարաքակելով մասսաներն ու կադրերը՝ բյուրոկրատիզմի և ուղորտունիզմի կադրերի դեմ մղած պայքարում:

Կոմիտեով արհեստականորեն կարված «յարլիններ» դեմ, Կենտկոմն անխնա կերպով ջախջախեց ուղորտունիզմի, բյուրոկրատիզմի, քայքայվածների իսկական ներկայացուցիչներին և այլն:

Այս բոլոր փաստերից հետո ինչպես կզխալի Բուխարինի գրպայախիչ հայտարարութեանն այն մասին, վոր կուսակցութեանը հովանավորում է բյուրոկրատիզմը:

Աջերը պարտութեան կրեցին, անողոր պարտութեան: Նրանք

պարտութիւնն կրեցին նրա համար, վոր մեր ինքնաքննադատութիւնը և մեր ներկուսակցական դեմոկրատիան հանդիսացան հոգրկաղմակերպչական մի լծակ, վոր ամբացրեց կուսակցութիւնը և տալով նրան հնարավորութիւն՝ գլխովին ջախջախելու աջ պորտուսիստներին: (Ծափահարութիւններ):

ԻՆՔՆԱԿՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՎ ՆԵՐԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԴԵՄՈ-
ԿՐԱՏԻՄ՝ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԳԼԽՈՎՈՐ ԳԾԻ ՀԱՄԱՐ ՈՊՈՐՏՈՒ-
ՆԻՉՄԻ ԴԵՄ ՄՂՎՈՂ ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ

Չարագոյող ինքնաքննադատութեան հիման վրա կենտրոն ու կուսակցութիւնը մոթելիզացիայի յենթարկեցին մասսաներին՝ տեսական և գործնական ոպորտունիզմի դեմ պայքարելու համար: Աջ ոպորտունիստական պրակտիկայի մի շարք փաստերի մերկացման ու դրսևփորման հետեւանքով ուժեղացավ քննադատութեան վերելքը ներքեկց, ծավալվեց պայքարն ընդդեմ ոպորտունիզմի բոլոր յերեւելիքների՝ գործնական աշխատանքի ժամանակ:

Ինքնաքննադատութիւնն անողոք հարկածներ եր հասցնում աշխատելու աջ ոպորտունիստներին գործնականում: (Մոլենշչինան, աստրախանշչինան բնորոշվում են վոչ միայն նրանով, վոր այնտեղ կային քայքայման տարրեր, այլ և նրանով, վոր այդ տարրալուծումը կապված եր դասակարգային վերածնման հետ: Այսպես եր գործը Սմոլենսկի, Աստրախանի և այլ կաղմակերպութիւններում:

Գործնականում աջ թեքում ունեցան մինչև անգամ այնպիսի մարդիկ, վորոնք, ըստ իրենց իդեոլոգիայի, ալ ուկրոնիստներ չէին: Կենտկոմն ուղղեց նրանց: Կենտկոմը բարելավեց նրանց աշխատանքը: Բայց, յեթե այդ ուղղումը հետեւանքներ չեր տալիս, Կենտկոմն առաջադրում եր նրանց աշխատանքից հեռանալ, և այս հաշվետու ժամանակամիջոցում այնպիսի աշխատակիցների մի մասը հանվեց չարքերից: Ինչ վերաբերում և «ձախ» խելառներին գործնականում, նրանց հսկայական մասսան, բացառութեամբ կիսատրոցկիստական փոքրիկ խմբակի, — այն մարդիկն էին, վորոնք անկեղծորեն ցանկանում էին կիրառել կուսակցութեան գլխավոր դիծը: Սրանք իրենց հսկայական մեծութեամբ այն ուկրոնիստները չեն, վորոնք իրենց Փրակցիան ունեյին, վորոնք գիտակցորեն պայքարում էին Կենտկոմի և նրա գծի դեմ:

Մենք նրանց գաղափարականորեն և կաղմակերպչորեն ուղղել ենք, մենք նրանց սովորեցրել ենք և կսովորեցնենք: Կային այնպիսի «ձախ» բմբուսներ, վորոնք պնդում էին իրենց սխալների վրա,

չէին ընդունում այդ սխալները և չէին կամենում ուղղել ժամանակին: Կենտկոմն ստիպված յեղավ այնպիսի մարդկանց հեռացնելու հարցը դնել: Յեւ վոչ միայն Կենտկոմը, այլ նաև տեղական կաղմակերպութիւնները հեռացրին շրջկոմներէ քարտուղարներին և զաւկոմներէ քարտուղարներին, յերբ նրանք համառում էին սխալներն ուղղելու:

Կենտկոմի՝ ոպորտունիզմի և քննադատութեան ճնշման դեմ մղւած վճռական պայքարի լուսի տակ ցայտուն կերպով յերևում և, ինքն ինչքան զրպարտիչ ու կեղծիք են հանդիսանում արոցկիստներէ և աջերի հայտարարութիւնները՝ կուսակցութեան մեջ յեղած ճնշման մասին:

Այս, մենք դիտենք, վոր ոպողիցիոն քննադատութեան սիրահարներին դուր չի գալիս ինքնաքննադատութիւնը և ներկուսակցական դեմոկրատիան: Նրանք ասում են, ին «չի կարելի բաժանորդ չափով ողտադործել վոչ դեմոկրատիան, վոչ ինքնաքննադատութիւնը, չի կարելի այն պատճառով, վոր ինքը դեմոկրատիան, ինքն ինքնաքննադատութիւնն ողտադործում են՝ մտքի վորեւ սովերը, մասնիկը վճռաբար և անմիջապես վերացնելու համար: Սրան համապատասխան (այսինքն՝ վորեւ և ամեն տեսակի սովերի հեռացում) վորոշվում և և կուսակալի աշխատակիցների ամբողջ կադրը: Այս բոլորն անբուսափելիորեն և մեծապես դժվարացնում են գործնական քննարկումը:

Նրանք ցանկանում են մտքերի յերանգների աղատութիւն քննադատութեան աշխատութիւնը, վորի մասին իր ժամանակին խոսել և վլադիմիր Իլյիչը՝ մենշեվիկների հետ ունեցած բանակոպի ժամանակ: Բնորոշ և վոր այդպիսի քննադատութեան սիրահարները սովորաբար հայտարարում են՝ ահա տեսեք, վոր մասսաների ակտիվութիւնն ուղղվում և վոչ դեպի քաղաքական հարցերի քննարկում, վոչ դեպի ներկուսակցական կյանքի հարցերի քննարկում: Բայց նրանց բախան այնպես և, վոր միշտ իրենց մեջքի վրա յոյում մասսաների, հատկապես քաղաքական քննադատութեան հարկածները, մասսաներ, վորոնք համախմբվում են իրենց Կենտկոմի շուրջը՝ ալ ու «ձախ» ուկրոնիստների դեմ մղվող պայքարում:

Այս բանն իր ցայտուն արտահայտութիւնը գտավ հաշվետու շրջանի ինթացում, յերբ մենք ավարտում էինք պայքարը տրոցկիզմի դեմ, ամբողջովին ջախջախելով նրան, և յերբ ալ ուկրոնիստները ցանկանում էին դրալել բաց մնացած տրոցկիստական տեղը, դրոհ էին տալիս Կենտկոմի և նրա գծի վրա, և յերբ վերջապես դրսևփորմեցին «ձախ» թեքման ռեցիդիվները ներկուսակցական

կյանքի հարցերում և կոլեկտիվացման գործում: Կոլեկտիվացման գործում յեղած շեղումները չտույց տվեց Կենտկոմի ահա-
զին հեղինակութունն ու ուժը, մեր կուսակցութեան հասունու-
թյունը, նրա կազմերի հասունութունը, մինչև անդամ այն կազ-
մերի շտապելի մասը, վորոնք սխալներ ելին կատարել կոլեկտի-
վացման մեջ, սակայն արագորեն դիտակցել ելին ալ սխալները և
վործի ընթացքում շակվել ելին: Վոչ միայն կուսակցութեանը, ալ
և յայն սրբաբարեկան մասնաները, չնայած սոցիալիստական շի-
նարարութեան դժվարութեաններին, հայկթայթման դժվարութեան-
ներին և ալին՝ համախմբում ելին մեր կուսակցութեան շուրջը,
նոս սխալները դժի կիրառման հիման վրա: Պրոֆմիութեանները
մեջ լանվոր դասակարգի կազմակերպված շարքերը և Կոմյերիտ-
միութեանը ցույց տվին, վոր նրանք հնարավորութեան չեն տալիս
դարգանսու ալն փորձերին, վորոնց նպատակն է լենինյան ուղու
շեղելու իրենց: Յեթե պրոֆմիութեանները հաջողութեամբ հաղթա-
հարում են ցայտուն ալ տրեղ-յունիտիստական հոսանքը, վոր փոր-
ձում եր արհմիութեանները հակադրել կուսակցութեանը, ապա
Կոմյերիտմիութեանը ցույց տվեց իրեն վորպես մեր կուսակցու-
թեան գոսսը, դիմացկուն, ոգնական՝ ալ ուկրոնիստների դեմ մղած
պայքարում, և Կոմյերիտմիութեան առանձնահատուկ պայմաննե-
րում՝ ալ դանող «ձախ» թեքման ռեցիտիվների դեմ մղած պայքա-
րում: Ի հարկէ, մեր կուսակցութեան մեջ կան և սխալներ տարրեր,
հաճաքած, հաշտվողական տարրեր, վորոնց վրա դիտավորապես
հենվում են, ինչպես իրենց ռեզերվի վրա, ալ ուկրոնիստները:
Պայքարն այս ելեմենտների դեմ կենսական ինդիք է:

Պայքարը յերկու Ֆրոնտի վրա, պայքարը կուսակցութեան դժի
և նրա Կենտկոմի համար գտալ իր արտահայտութեանը նաեւ կու-
սակցութեան 16-րդ համագումարի նախորդակին: Մենք վկայենք
մեր կուսակցութեան Կենտկոմի վրա գրոհ տալու փորձերին՝ մի
շարք քաղաքների ստորին կազմակերպութեաններին մեջ: Այս բանը
յեղել է և՛ Մոսկվայում և՛ Սարկովում և՛ Լենինգրադում և՛ ալ տե-
ղերում: Վոմանք հանդես ելին դալիս քողարկված, մյուսներն ալ-
կարա: Ընդվորում, այստեղ ամենաքննորոշն այն է, վոր դժվար եր
տարբերել իրարից՝ ալ ոպորտունիստներին ու տրոցկիստներին:
Տեղի յեր ունեցել «հոգիների միաձուլում» տրոցկիստների և ալ
ուկրոնիստների միջև:

Չտուգանց հետաքրքրական և նրանց տակտիկան: Հենց վոր
հանդես յեկողը տեսնում եր, վոր վոչ մի համակրութեան չի գըտ-
նում բջիջում, — իսկ այդպես եր ամենուրեք ապալես իսկույն

սկսում եր քողարկումը և հայտարարութեանն այն մասին, թէ յես
սխալվեցի, յով չձեմակերպեցի իմ միտքը և ալին: Ի հարկէ՝ կան
առանձին մոլորված մարդիկ, վորոնք չեն կամենում Կենտկոմի դժի
դեմ դուրս գալ, բայց նրանց մոլորութեան մեջ են գցել կոլանան-
ասկան շարժման ասպարիզում ծագած մի քանի դժվարութեան:
Բայց մենք չենք կարող աչք փակել այն յերեպուլթի հանդես, վոր
ալ ուկրոնիստները և տրոցկիստները ռեվանշի փորձեր արին 16-րդ
համագումարից առաջ: Սակայն, դրանք խղճուկ փորձեր ելին:
Հարկավոր է չափազանց զգուշ վերաբերվել դեպի այն մարդիկ, ով-
քեր հանդես են դալիս և հայտարարում են, թէ խոստովանում են ի-
րենց սխալները: Կան մարդիկ, վորոնք հայտարարում են իրենց
սխալների խոստովանութեանը, իսկ յերբ հարմար բոլիս յեն գրո-
նում, նրանք գրոհ են տալիս Կենտկոմի վրա: Մեր զգոնութեանն
այժմ պետք է առանձնապես մեծ լինի: Մեր կուսակցութեան բո-
լոր կազմակերպութեանները ցույց տվին 16-րդ համագումարի նա-
խորդակին, վոր իրենք բայշչեիկոսեն ամուր են և մձուլական հակա-
հարված են տալիս բոլոր ուկրոնիստներին ու հաշտվողական տար-
րերին:

Մեր խնդիրն այն է, վոր ամբողջ գործնական աշխատանքում
մերկացնենք և հայտարարենք ալ թեքումը և կոնկրետ փոստերի
վրա դաստիարակներ ամենալայն կուսակցական ու բանվորական
մասնաները՝ լենինիզմի վորդ:

Կենտկոմն իր ամբողջ կազմակերպչական պրակտիկայում ապա-
հովել է կուսակցութեան դիտավոր դիժը: Յեվ, յերբ մեր առաջ ծա-
ռացալ այն հարցը, վոր Մոսկվայի ղեկավարութեանն Ուզլանովի
ղեկավարութեամբ ցանկանում եր Մոսկվան վերածել կու-
սակցութեան վրա գրոհելու կենտրոնի, Մոսկվայի կուսակազմակեր-
պութեանը Կենտկոմի ոգնութեամբ և նրա ղեկավարութեամբ,
մձուլականապես բայշչեիկյան ամենայն սրութեամբ, ալ փորձե-
րին հակահարված տվեց: (Մափախարութեաններ):

Մենք բայշչեիկիներ չեյինք լինի, յեթե միայն խոսեյինք քաղա-
քական գժի մասին, իսկ կազմակերպչական այդ գժը համարաչե-
լինք: Ուզլանովը հեռացվեց: Յեվ այժմ հատկապես յերևում է, թէ
յինչպես ճիշտ է արվել այդ բանը, քանի վոր Ուզլանովը մինչև այժմ
եւ աշխատում է Կենտկոմի դեմ, մինչև այժմ եւ պահպանում է իր
հայտերը Մոսկվայի կազմակերպութեան ուկրոնիստական տար-
րերի հետ, մինչև այժմ եւ դեռևս ծածուկ կերպով մարդիկ և պատ-
րերի հետ, մինչև այժմ եւ դեռևս ծածուկ կերպով մարդիկ և պատ-

բաստում Կենտկոմի դեմ: (Բացականշուքյուններ «խալտառակա-
քյուն»): Կենտկոմը հեռացրեց վեչ միայն Ռեզնանովին, այլև Մոսկ-
վայի կաղմակերպությունները հետ միասին, Մոսկվայի ռալոնների
հետ միասին, Մոսկվայի կաղմակերպությունից հեռացրեց մի շարք
այլ աշխատակիցների: Կարող են ասել, թե այս ներկուսակցական
դեմոկրատիայի խախտումն է. սակայն, ընկերներ, մեզ համար,
բայլենվիկներին համար գոյություն չունի այնպիսի ներկուսակցա-
կան դեմոկրատիա, վոր իրավունք ու հնարավորություն տար ֆե-
րակցիոն աշխատանք կատարելու և մեր կուսակցությունը կալ-
մալուծելու (ծախհալարություններ):

թյունների: Հաղթահարելու այդ դժվարություններն ու հակասու-
թյունները, նրանց դեմ հանդուրժամբ կռիւել կուտակցությունը
կարող ե միայն ամբացնելով իր շարքերը, կատարելով Լենինի ա-
յանդները, պահպանելով կուսակցութեան միասնականությունը
ինչպէս աչքի լույսը: Մեր կուտակցությունն իր ելութեամբ, իր
կառուցվածքի սկզբունքներով, իր առաջ դրված խնդիրներով, չի
հանդուրժում և չի հանդուրժի Փրակցիոնականութիւն՝ իր շար-
քերում: (Ծափահարություններ):

(ծափահարություններ) : Կենարոնական Կոմիտեն իր ամբողջ քա-
ղաքական ու կադմակերպչական աշխատանքով ամբողջեց մեր կու-
սակցութեան դադափարական ու կադմակերպչական մարտունակու-
թյունը, պահպանեց հին լենինյան կազմերի հիմնական մասսան,
կովեց ու զատտիրակեց նոր տասնյակ ու հարյուր հազարավոր
կազմաչիններ՝ պրոլետարիատի շարքերից : Մենք բոլոր յերանդի
սպորտունիստներին և հաշտվողականներին կարող ենք ասել . «Ի-
մացե՛ք, վոր ամբողջ կուսակցությունը կովել է և պատրաստ է կրո-
վելու իր լենինյան Կենտկոմի ղեկավարութեամբ՝ ռեվիզիոնիստնե-
րի դեմ—գլխավոր գծի համար, սոցիալիզմի հաղթանակի համար :
(Բուռն ծափահարություններ) :

Վ Ե Ր Ջ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0186643

591

ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊ. (ՄԱՍ. 6³/₈ Մ.)

1930/199

Л. М. КАГАНОВИЧ

Организационный доклад Центрального Комитета

Госиздат ССР Армении
Эривань—1930